

DĚICTVÍ MORAVSKÉHO KRÁLOVSTVÍ

Časopis Moravského historického klubu o.s.

Číslo 5/2014.1

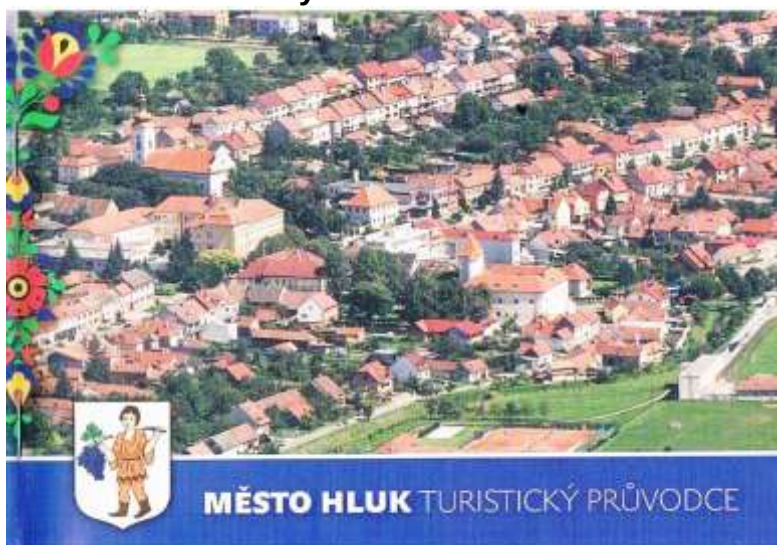
Poselství krále Svatopluka I., Dědictví otců zachovej nám, Pane!

Obr.1

Slavnost odhalení sochy velkomoravského krále Svatopluka I. 9. 11. 2014
v Hluku

Obr.2 Město Hluk-východní Morava

Obsah:

- 1. Úvod**
- 2. Poselství krále Svatopluka**
- 3. Vznik a vývoj státního znaku Velké Moravy, koruna moravských králů**
- 4. Sídlo knížete a krále Rostislava, sídlo krále Svatopluka I. (velkomoravský Velehrad, velkomoravská Dowina) v historických pramenech**
- 5. Poznatky z oblasti archeologie objevené koncem 20. a poč. 21. století, týkající se údobí Velké Moravy-ve vztahu k otázkám -sídlo knížete a krále Rostislava, sídlo krále Svatopluka I. (velkomoravský Velehrad, velkomoravská Dowina), pohřeb krále Svatopluka, sídlo arcibiskupa Metoděje, místo pohřbu arcibiskupa Metoděje**
- 6. Obrazový, mapový a jmenný popis centrální oblasti staré Moravy včetně Pavlovských vrchů**
- 7. Pevnosti a hrady v centrální části Velkomoravské říše.**
- 8. Keltská, markomanská, římská a slovanská předkřesťanská mytologie a její zachovalé symboly a kulturní památky na území Moravy a zejména v ústřední oblasti Staré Moravy- v oblasti Pavlovských vrchů. Poloha velkomoravské Dowiny.**
- 9. Oblast Pavlovských vrchů –duchovní centrum jižní Moravy**
- 10. Seznam použité literatury**
- 11. Doslov**

1. Úvod

Tento časopis Moravského historického klubu si klade za úkol stručně a výstižně písmem i obrazem přiblížit čtenáři některé důležité poznatky hlavně z oblasti historie, archeologie a památek předkřesťanské mytologie, týkající se Moravy a zejména kraje kolem Pavlovských vrchů a také doby vlády velkomoravského krále Svatopluka I. v závěru existence Velkomoravské říše, jejíž další vývoj byl násilně přerušen vnějšími i vnitřními vlivy.

Z titulní strany časopisu 5/2014 je patrné, že časopis byl vytvořen na památku 1120. výročí úmrtí krále Svatopluka I. - i když jeho hlavní snahou je zrekapitulovat pro čtenáře stručný přehled klíčových historických událostí v dějinách Velké Moravy z pohledu jižní Moravy.

Některá doplnění autora jsou vždy uvedena textem „Pozn. autor“.

Použitá odborná literatura je uvedena v samostatném odstavci.

Titulní strana časopisu informuje čtenáře o slavnostním odhalení sochy velkomoravského krále Svatopluka I. dne 9. 11. 2014, která je vlastně první samostatnou sochou krále Svatopluka I. na Moravě.

Tato socha vznikla díky úsilí několika moravských občanských spolků, jejichž společným jmenovatelem je posilování **vědomí národní identity Moravanů**.

Konkrétním občanským spolkem, kterému se podařilo sochu velkomoravského krále Svatopluka I. zrealizovat je Královský řád moravských rytířů sv. Rostislava a sv. Kolumbána. Patří mu zato uznání a dík.

Jak je výše řečeno - další vývoj velkomoravské říše byl na počátku 10. stol. násilně přerušen. Přesto se velkomoravská říše zapsala přínosem pokřesťanství a vytvořením prvního slovanského písma jako protiváhy do té doby všemocné latiny a řečtiny nesmazatelně do dějin lidstva a nadále promlouvá i k dnešku.

Bohužel násilný běh dějin způsobil, že až do dnešních dnů není jednoznačně určeno ani původní místo pohřbu velkomoravského arcibiskupa Metoděje, ani hlavní sídlo vládců Velké Moravy - Velehrad. Na tyto otázky odpovídá v míře současné znalosti několika vědních oborů - tento časopis.

2. Poselství krále Svatopluka I.

2.1. Poselství krále Svatopluka jeho synům

V díle *De administrando imperio-* (**O spravování říše**) vysoce vzdělaného byzantského císaře Konstantina Porfyrogenneta z poloviny 10.stol.: (překlad dle L.E.Havlíka) se dočteme o poselství krále Svatopluka jeho synům:

Výňatek z citovaného díla, týkajícího se **hodnocení osoby velkomoravského krále Svatopluka**:

K. P. -uvádí Velkou Moravu pod řeckým názvem „-hé megalé Morabia“.

Moravského krále Svatopluka hodnotí slovy „**král Svatopluk** –vládce Moravy-był **statečný** a u národů, které s ním sousedily-**obávaný**“.

Tento Svatopluk měl tři syny. Když umíral -rozdělil svou zemi **na tři díly** a svým synům zanechal po jedné části.

Prvního ustanovil hlavním vladařem, ostatní dva podřídil svrchovanosti prvního syna. Pak je napomínal, aby jeden- proti druhému nečinili rozbroje. Vzal a svázal tři pruty a podal je prvnímu synovi, aby je zlomil. Když tomu nestačily síly- podal je druhému a pak třetímu synovi. Po tom rozdělil tři pruty a podal je po jednom každému synovi, aby je zlomili. Ti je hned přelomili. Tímto příkladem je napomenul a pravil: “Zůstanete-li svorní a v lásce, nerozlučitelní, nepřátelé vás nebudou moci porazit a podříditi. **Povstane-li mezi vámi svár a řevnivost a rozdělíte-li se ve tři vlády, nepodléhající prvému bratrovi, zahubíte se navzájem a sousedními nepřáteli budete zcela zničeni**“.

Když pak po Svatoplukově smrti setrvali v míru jeden rok-vznikl mezi nimi svár a roztržka a jeden proti druhému pozvedli vnitřní válku.

(konec citace)

Pozn.-autor 1: Obava krále Svatopluka a jeho varování se po jeho smrti bohužel naplnily. Nemalý podíl na tom, že **synové krále Svatopluka nezůstali jednotní** pod vládou nejstaršího syna Svatoplukova **Mojmíra II. (hist.III.)** bezesporu mělo i to, že každý jeho syn měl jinou matku-z toho dvě pocházející z jiného, než moravského národa. Matkou **Svatopluka II.-** třetího-nejmłodšího - syna Svatoplukova-byla dokonce **Gisela-** sestra východofranského krále **Arnulfa**. Jeho (Arnulfův) východofranský dvůr- neměl rozhodně zájem na jednotě Svatoplukových synů a pokračující silné Velké Moravě- a právě naopak- po smrti Svatopluka I.-podněcoval mladého Svatopluka II. proti hlavnímu vladaři. Pro organizování vojenského odboje proti Mojmiru II. byl svým bratrem Svatopluk II. nakonec zajat a uvězněn na hradisku **Staré Zámky** (Brno- Líšeň).

Obr.1 Manželky krále Svatopluka I.-dle L. E. Havlíka

Svatopluk, jeho ženy a synové podle pozdních tradic a písemných pramenů

2.2- Poselství krále Svatopluka I.-závěr Obr.2:

1. **Obrazové znázornění v kresbě dle Obr.2 (převzatého z Kroniky o Velké Moravě L.E.Havlíka) –vztahující se k údobí let 880-890 nám i dnes sděluje-proč si Velká Morava jako stát vydobyla tak významné postavení v tehdejší západní Evropě a celém civilizovaném světě. Čestné postavení Velké Moravy se opíralo o duchovní a kulturní sílu křesťanství -vyjádřenou samostatnou moravskou církví v čele s moravským arcibiskupem, o slovanské písmo, psaný zákon a zákonodárnou moc reprezentovanou ústřední postavou korunovaného krále Svatopluka po způsobu římském, opírajícím se o meč (symbol dodržování zákonů) a potřebnou vojenskou moc vlastní armády-vyjádřenou postavami bojovníků.**

2. Pozn.-autor 2:Toto poselství krále Svatopluka – pro uznání svéprávnosti Moravy –platí v současné době v trochu pozměněné podobě ve vztahu k demokratickým principům -i dnes.

3.-Vznik a vývoj-státního znaku Velké Moravy, koruna moravských králů

Obr.3-Vítězná orlice jako uměle vytvořený skalní útvar na západním svahu Stolové hory –Pavlovské vrchy (Pozn. 3.- autor)

Obr.3a) Orel chránící hrudí kříž
-dle L.E.Havlíka-kování nalezené v Komárnu
(2.pol.8.stol.)-

Obr.3b) Orlice-detail z Obr.3-chrání hrudí
křesťanský kříž (i níže původní Perunův znak)

Obr.3c)Perunův znak:

-viz-(Pozn.3-autor)

3.1 Historický vývoj moravského státního znaku:

3.1.1.Orlice byla vítězným znakem na korouhvích vládců v bojích (původně **babylonským**, později **perským a římským**)- a zosobňovala porážku nepřátel--jako výrok božstva.

(orel- na rozdíl od orlice -byl většinou znázorňován jako dvojhlavý)

3.1.2. Po příchodu Moravanů z oblasti Mérvu na jižním pobřeží Kaspického moře (**v sev. oblasti Perské říše**) v 7. stol. do Podunají –byli Moravané v přímém kontaktu se slovanskými kmeny, které od r. 602 za pomoc Byzanci proti Avarům obdržely území Balkánu.

Knížecí rody příchozích Moravanů vytvářely s rody vladyků slovanských kmenů nové knížecí vládcovské dynastie (Mojmírovci), které dokázaly roztržité slovanské kmeny centralizovat do větších územně –správních celků a prostřednictvím výcviku svobodných bojovníků-rozmístěných v ústředních pevnostech- je také účinně chránit proti nepřítelům.

Obr.3a)

Pozn.- autor 4:-dle datování v Obr. 3a) jde o Perunův znak -ležatý kříž (nikoliv o kříž křesťanský)

3.2. Předkřesťanské archeologické nálezy (některá pohřebiště i dílčí hroby) na jižní Moravě v osídlených aglomeracích (některá z nich dokládají příchod Moravanů na Starou Moravu):

3.2.1. Dolní Dunajovice

3.2.2. Dolní Věstonice- Strachotín

3.2.3. Staré Město

3.2.4. Mikulčice-valy

3.2.5. Pohansko (u Břeclavi)

3.2.6. Pasohlávky -(Uherčice)- **Burgstadt-Hradisko Bílý břeh**-Tábor Marka Aurelia

3.2.7. Znojmo

3.2.8. Stará Morava (levobřežní podunajská oblast- od sev. břehu Dunaje po Dyji v rozsahu západ-východ –od Manhartských hor po řeku Moravu a její ústí do Dunaje)-**dnes osídlená Rakušany s rakouskými názvy** (např.):

1.Mistelbach

2.Retz (Rastislavia)

3.Gars-Thunau

a další

3.3. Vývoj moravského státního znaku (pokrač.):

Po pádu západořímské říše r. 476 a obdržení Balkánu pro Slované v r. 602 za pomoc Byzantské říši v boji proti Avarům - centrum římských legií v Aquilei přestalo existovat. V Aquilei bylo nadále jen sídlo arcibiskupství. Jednalo se historicky o oblast „vinidů“ (v překladu používání výrazu „venedi“ ve významu „modří“ a toto označení bylo používáno pro **Slovany v oblasti Karantanie, (Korutany)** jejíž součástí bylo i Friulsko. Tak bylo využito stejně jako původní umístění římské orlice v **modrém poli** i pro moravský státní znak - moravskou orlici se zlatočervenou šachovnicí - v modrém poli. Podobný vývoj měl i státní znak Chorvatů, kde šachovnice vyplňující orlici je červenobílá.

Obr. 4.1 Zlatý orel na modrém poli-

-s červenou zbrojí (-znak římských legií v jejich sídle v Aquilei-dodnes používaná vlajka italské provincie **Friulsko**)

Obr.4.2- Standarty (zlato-červené šachovnice) -delegace Moravanů -při

příchodu věrozvěstů ss. Konstantina a Metoděje k papeži do Říma v r. 868-viz freska v Basilice sv. Klimenta v Římě

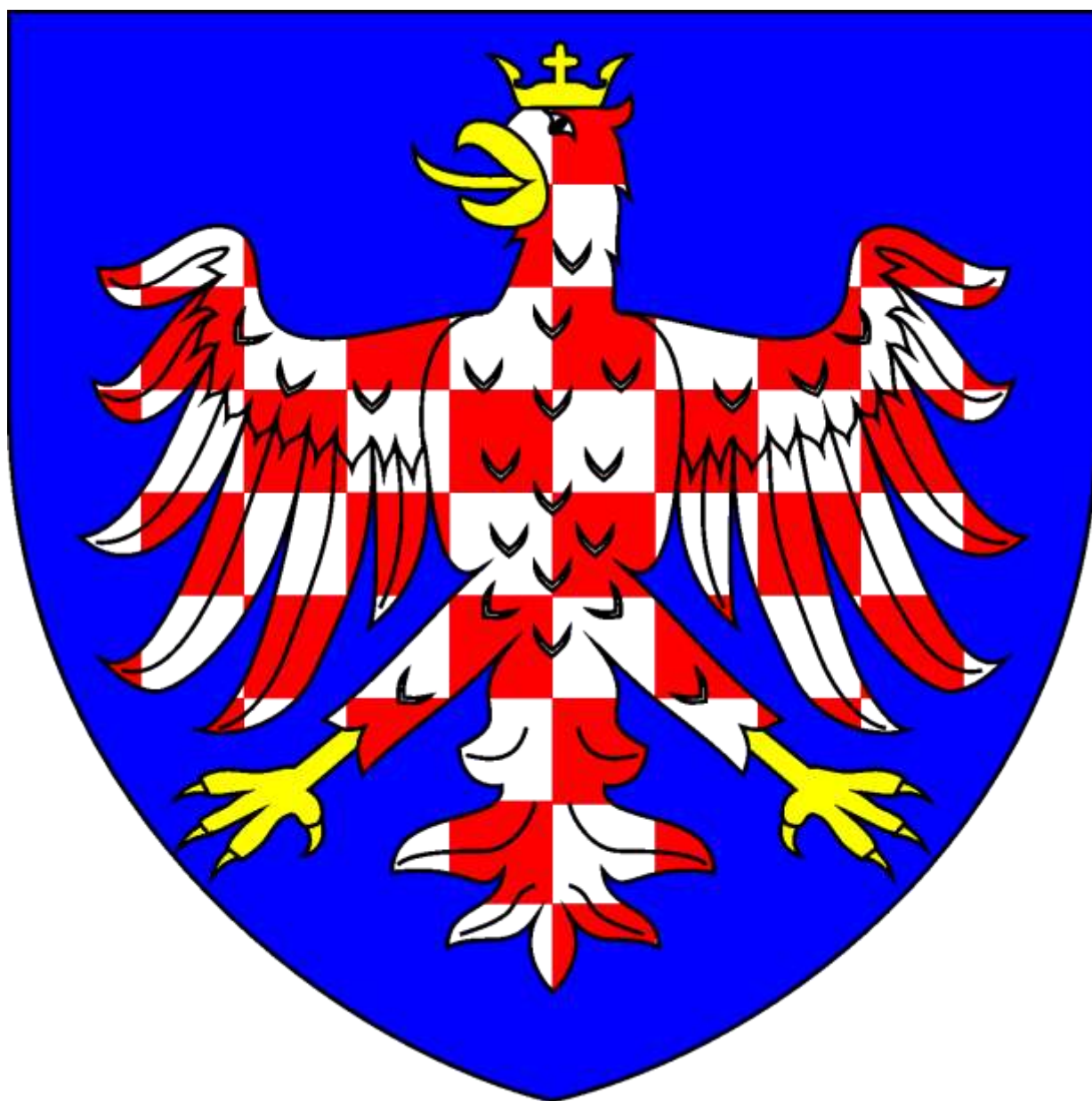

Po přijetí křesťanství (cyrilometodějského) na Velké Moravě a uznání samostatné moravské církve včetně papežského požehnání králi Svatoplukovi byla na památku **slavnostní korunovace krále Svatopluka I. papežským legátem kardinálem Honoriem v r. 890** - moravská orlice doplněna **královskou korunou a zlatočervenou šachovnicí Moravanů-dle Obr.4.3.a 5.**

Obr.4.3 Moravský státní znak-standarta moravského markraběte Jošta: (podle Jihlavského kodexu)

Obr.5-Moravská orlice se zlato-červenou šachovnicí a zlatou zbrojí včetně královské koruny-v modrém poli -současný moravský zemský znak:

3.4 Koruna moravských králů

3.4.1. Království Slovanů-korunovace krále Svatopluka

(Království Slovanů- Kniha chorvatská-Dukljanská kronika (část kap. IX –z 11. – 12. stol.) –text **k r. 890-** překlad dle L.E.Havlíka-část.- **informace o papežské korunovaci krále Svatopluka papežským legátem kardinálem Honoriem:**

Na žádost vyslanců krále Svatopluka k papeži **Štěpánovi VI.** o zaslání“ Starých privilegií“, která obsahují meze a končiny provincií, či zemí –

- Papež Štěpán žádosti vyhověl.

„ I poslal tedy svého vikáře jménem **Honorie**, kněze **kardinála** svaté Římské církve a tomu dal své pravomoci. ...Též mu poručil, aby vzal sebou dalšího kardinála a dva biskupy, kteří by národu dosud ve víře novému, světili kostely nebo biskupy a zasévali do jejich srdcí každodenně slovo života ...“

Tehdy král Svatopluk poručil, aby se shromáždil všechen lid jeho země a království...

Když se shromáždili všichni duchovní, kdož hovořili jak latinským tak i slovanským jazykem, konali na rozkaz apoštolského vikáře **Honorie** a nejkřesťanštějšího krále Svatopluka **dvanáct dní synodu**, kde se po **osm dní** jednalo o božím zákoně, svatém Písmu a postavení církve.

Další čtyři dny se rokovalo o moci krále, o knížatech a županech a setnících a o postavení krále.

Na oné synodě byla též přečtena stará privilegia, jak latinská, tak řecká-poslaná apoštolikem a císařem, o rozdělení provincií a oblastí či zemí, jak byla zapsána a uspořádána dřívějšími císaři.

Když končil dvanáctý den, byl král Svatopluk korunován (posvěcen a potvrzen) **rukou vikáře Honorie, kardinálů a biskupů podle způsobu římských králů**...a vznikla veliká radost mezi lidem a v celém jeho království“.

(konec citace)

3.4.2. Perská kronika-popis korunovaného krále Svatopluka I.

„Okrasa historie“ Ibn Mahmúd Gardízí, 9-10.stol.(čerpá a rozvádí předchozí kroniku Ibn Rusty).

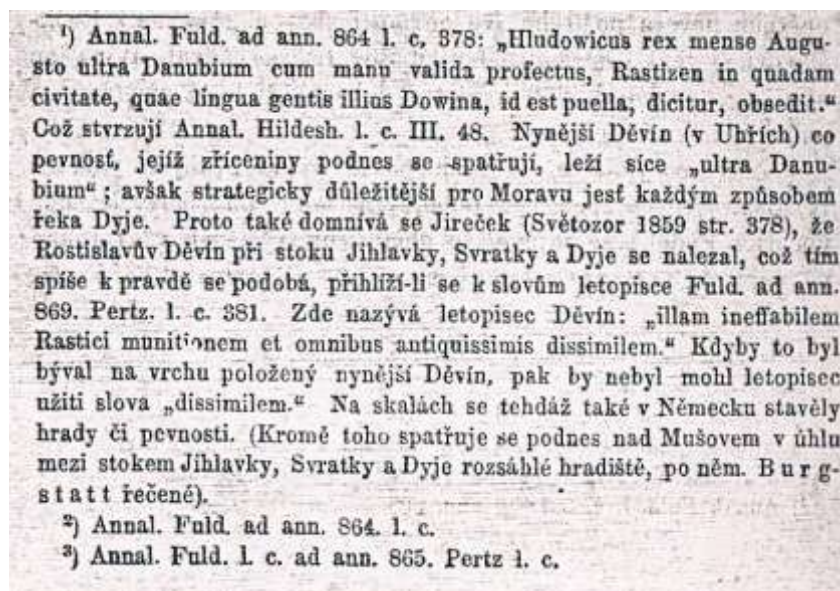
O králi Svatoplukovi se zde mimo jiné píše:

„Jejich vládce si klade na hlavu **korunu a všichni ho poslouchají...“**

4. Sídlo knížete a krále Rostislava, sídlo krále Svatopluka I. (velkomoravský Velehrad, velkomoravská Dowina,) v historických pramenech

4.1. Historické prameny -(vybrané):

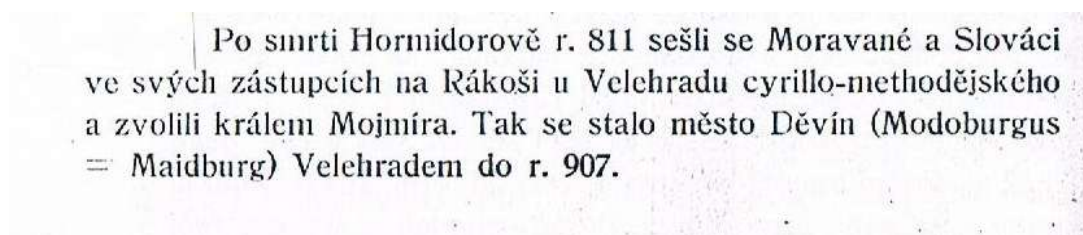
4.1.1. Dr.B.Dudík, Dějiny Moravy, (vyd.1871, str.87) k poloze velkomoravské Dowiny

(konec citace)

Pozn. -autor 5:- k textu fuldského analysty z r. 881 -v latině:“*illam ineffabilem Rastici munitionem et omnibus antiquissimis dissimilem*“ = **“nedobytná Rostislavova pevnost v ničem starověkým pevnostem nepodobná“**.- z tohoto tvrzení fuldského analysty B. Dudík správně vyvozuje, že se nemohlo jednat o Děvín v Uhřích (u dnešní Bratislavy), protože ten stojí na skále- a takové hrady Frankové znali a stavěli)

4.1.2. Dr.F.Přikryl, SS. Cyrill a Metod, (vyd.1907, str.str.148)- k názvu a poloze Velehradu:

(konec citace)

**4.1.3. Ak. Prof. Dr. Josef Poulík, DrSc. Doslov, str. 261-Edice 13, vyd. 1988) -
k poloze velkomoravského města Dowiny:**

Kde tedy ležela Dowina Letopisů fuldských? Při pátrání po její poloze nelze opominout tu skutečnost, že feudální kamenný hrad, který byl vybudován na východním cípu Pavlovských vrchů, se na počátku 13. století nazýval Děvičky, a je pravděpodobné, že toto jméno bylo ve zdejším slovanském prostředí známo již před tímto datem. A tak není nahlodilé, že někteří historikové uvažují o tom, že Dowina Letopisů se nacházela na jižní Moravě.

Archeolog může tuto domněnku podpořit tím, že u Dolních Věstonic na soutoku Svatky s Dyjí, nedaleko od hradiště Petrova louka u obce Strachotína, bylo prozkoumáno rozsáhlé velkomoravské pohřebiště se dvěma tisíci hroby. A v celém tomto kraji pod Pavlovskými vrchy je velké soustředění slovanských sídlišť a pohřebišť již od 6. století. Přihlédneme-li k tomu, že franská vojska překročila Dunaj u dnešního rakouského města Tullnu, pak lze předpokládat, že dále na severovýchod od této řeky pochodovala směrem k bohatým opevněným velkomoravským městům a pevnostem v Pomoraví a nikoliv k Děvínu na soutoku Moravy s Dunajem u Bratislavy. Na této cestě se dostala k Pavlovským vrchům, které byly odedávna důležitým bodem na křižovatce cest, na níž se též upomínají Děvičky — Děvín.

I po těchto úvahách o poloze Dowiny Letopisů fuldských se historikové a archeologové k řešení této otázky budou jistě vracet. Avšak neměnnou skutečností zůstává, že tato Dowina se jako město za Dunajem ve velkomoravském prostředí nacházela. Nikde není však uvedeno, jak se tehdy nazývaly Mikulčice, Staré Město nebo Pohanско u Břeclavě, známé jen z archeologických výzkumů. V souvislosti s vojenskými taženími na Velkou Moravu jsou uváděna kromě Dowiny a Nitavy — Nitry jen města a pevnosti. I

(konec citace)

4.1.4. Perské kroniky:

4.1.4.1. Perská kronika „Kniha zvláštních drahocenností“ Ibn Rusta, 9-10.stol.

(-podle překladu uvedeného v Kronice Velké Moravy- L .E. Havlík)-o názvu a poloze velkomoravského Velehradu:

Mezi územím Pečeněhů a Slovanů trvá cesta deset dní. Na počátku území Slovanů je město zvané Vá/b/nít. Putuje se k němu rozsáhlými pustinami a územím bez cest, s vodními prameny a listnatými lesy, až se dospěje do jejich území. Země Slovanů je rovinatá a lesnatá a oni sídlí ponejvíce v těchto lesích. Nemají vinic ani zavlažovaných polí. Mají jakési nádoby ze dřeva, v nichž jsou otvory pro včely a med; nazývají [je] úly. A z jednoho [úlu] se vyjímá asi deset džbánek [medu]. Jde o lidi, kteří chovají brav, podobně jako [se chovají] ovce.

Zemře-li někdo, spálí ho. Jejich ženy, když jim někdo zemře, porážou si nožem ruce a tváře. Na druhý den po spálení zemřelého přicházejí [pozůstalí] na to místo. Popel odnesou a uloží do nádoby, kterou potom postaví na vyvýšené místo. Po uplynutí jednoho roku od úmrtí vezmou příbuzní asi dvacet nebo i více nebo méně džbánek medu, shromáždí se na pahorku a tam jedí a pijí a potom odejdou. Měl-li nebožtík tři ženy a jedna z nich tvrdí, že byla jeho nejmilejší, vezme z blízkosti jeho dva kusy dřeva a zarazí je do země. Potom položí na jejich konce příčně jiné dřevo a zavěsí v jeho středu provaz, jehož jeden konec uváže na své hrdlo, zatímco sama stojí na stoličce. Když to učiní, podtrhne se pod ní stoličce a ona zůstane viset, až se uškrtí a zemře. Umrlou hodí do ohně a spálí. A všichni uctívají oheň.

Většinu jejich plodin tvoří proso. Když nastane doba jejich žní, naberou do naběračky prosné zrní, pozvednou ji k nebi a praví: »Ó,

« 262 »

(pokrač. citace)

Pane, ty jsi ten, který nám dáváš živobyti! Zachovej nám je až do konce! Dej, aby tyto žně byly pro nás nejbohatší!«

Mají rozličné druhy louten, kytar a pišťal. Jejich pišťala je dva lokte dlouhá a jejich loutna má osm strun. Opojně nápoje vyrábí z medu. Při spalování mrtvého se veselí a hrají na tyto nástroje v přesvědčení, že Pán ho přijal do své milosti.

[Slované] mají malý počet soumarů a koně má pouze jejich čelný představitel. Jako zbraně používají krátké oštěpy, štíty a kopí a kromě nich jiné nemají. Svého vládce nazývají župan, jeho poslouchají a jeho slovy se řídí. Jeho sídlo je uprostřed slovanské země. Nejvznešenější a nejčelnější je mezi nimi ten, jemuž říkají vládce vládců a nazývají ho Svatopluk; má větší moc než župan a župan je jeho zástupce. Tento král vlastní nejlepší koně a jeho pokrm se připravuje jen z kobyliho mléka. Má dobrá, pevná, drahocenná brnění. Město, ve kterém sídlí, nazývá se Dž.r.wáb-(G.r.dát). V každém měsíci se v něm konají po tři dny trhy a při nich kupují a prodávají.

V jejich zemi je velká a tak tuhá zima, že lidé si musí vykopat obydlí pod zemí, která přikryjí střechou ze dřeva podobně jako u křesťanských kostelů. Potom na ni naházejí hlinu a každý vejde dovnitř se svou rodinou. Nanosí tam dříví a trochu kamenů, potom rozdělá oheň, až se kameny rozžhavi do červena. A když to dosáhne nejvyšší bod, polévají je vodou, až se rozšíří pára a obydlí se zahřeje. Potom si svlékají šaty a zůstávají v tomto obydlí až do jara.

Jejich král vybírá od nich každoročně dávky. Jestliže někdo z nich má dceru, odevzdá z jejich šatů jeden sváteční oděv ročně, a jestliže má syna, vezme z jeho šatstva též sváteční oděv jednou ročně. Jestliže nemá ani syna, ani dceru, bere z šatů jeho ženy nebo otrokyně jeden sváteční oděv.

Chytne-li ve svém království zloděje, nařídí ho zardousit nebo ho vypoví do kraje v nejvzdálenějším cípu země.

Ibn Rusta, Kniha vzácných drahokamů

(konec citace)

Pozn.—autor 6: a)-dle údajů perských kronik se sídlo krále Svatopluka nacházelo uprostřed jeho slovanské země.

b)-Pečeněhové-kočovný národ tureckého původu, žijící v 9 až 11.stol. v černomořských stepích.

4.1.4.2. Perská kronika „Okrasa historie“ Ibn Mahmúd Gardízí, 9-10.stol.(čerpá a rozvádí předchozí kroniku Ibn Rusty)
(-podle překladu uvedeného v Kronice Velké Moravy-L. E. Havlík- část na str. 265)
- k názvu a poloze velkomoravského Velehradu:

Mezi Pečeněhy a Slovaný je deset dní cesty. Je to cesta neschůdná, často se vyskytují prameny vod a všude je hustý les. Území Slovanů je rozlehlé a s mnohými lesy. Většina [Slovanů] žije v lesích. Vinohrady a osetá pole nemají. Mají dřevěné nádoby a je v nich hojnost medu. Stává se, že z jednoho úlu mají padesát, šedesát i více mírek medu. Pasou brav a chovají jej právě tak jako stáda ovcí.

Zemře-li někdo z nich, spálí ho; jestliže zemrou ženy, pořežou jim ruce a tváře nožem. Když mrtvého spálí, na druhý den přijdou, seberou popel do nádoby, kterou uloží na pahrbek. Po roce od úmrtí přinesou mnoho medu, členové domácnosti zemřelého se shromáždí, vyjdou na vršek pahrbku, pojedí medu a zase se vrátí domů.

Jsou ctitelé tura. Jejich nejčastější obilninou je proso. O žních dají prosné zrní do naběračky, pozvednou hlavy k nebi a říkají: »Ó, Pane, ty jsi určil náš šťastný úděl nového roku, sraz hada, ó, Stvořiteli všech věcí!«

Mají různé hudební nástroje jako loutny, bubny, flétny a podobně. Flétna je dva lokte dlouhá a loutna má osm strun a je široká.

Nápoje si připravují z medu. Při žehu mrtvého je u nich zvykem hrát na strunný nástroj a říkat: »Radujeme se, že na něho sestoupila milost.«

Mají málo koní. A jejich oděvem je rubáš [košile] a nosí vysoké boty, které se podobají tabáristánským, jaké nosí ženy v Tabáristánu. A jejich živobytí je skromné a není příliš snadné. A zbraně, jimiž válčí, jsou oštěpy, štíty a kopí.

Jejich vládce si klade na hlavu korunu a všichni ho poslouchají a konají podle jeho příkazů. Svého nejvyššího vládce nazývají Svato-pluk a jeho zástupce nazývají župan. A sídelnímu městu krále říkají Dž.ráw.t-(G.rád.t). Každý měsíc jsou v onom městě po tři dny trhy, kde obchodují s různým zbožím.

Musí stavět hrady (pevnosti). Ze všech stran se sejde více lidí a postaví hrad, neboť Maďaři na ně útočí v každé době a přepadávají je nájezdy. A když Maďaři přijdou, Slované se uchýlí do oněch hradů, které si vystavěli. Přes zimu přebývají poněkud v hradech, přes léto v lese. Zima je u nich velmi tuhá. A mají hodně otroků. Jestliže

Pozn.- autor 7:

Z obou perských kronik mimo ostatního popisu zemí východních Slovanů a země Svatoplukovy - je shodně uváděn **způsob pohřbu zemřelých žehem, což byl u Slovanů a mnohých Indoevropanů předkřesťanský způsob pohřbívání mrtvých-(ohněn byl prostředkem přechodu ze světa lidí do světa bohů, ohněn osvobodil duši od těla rychleji-než hnití, což trvalo daleko déle)** a ukládání popele po zemřelých do nádob- umístovaných na návrších (kopcích). Názvy těchto míst ukládání popele po mrtvých se v oblasti Pavlovských kopců zachovaly v názvosloví např. vinařských tratí (obec Perná:- „**Popelová louka**“, nebo „**Za Trojanem**“

Pozn.-autor 8:

Trojan (viz Encyklopedie slovanských bohů a mýtů N.Profantová a M.Profant)- **byl slovanským bohem podsvětí**-bohužel tato znalost historie názvů slovanských mýtických božstev a předkřesťanských pohřebních polí se z dnešního povědomí „badatelů“ o původu názvosloví(- viz např.publikace-Břeclavsko-Dr. Nekuda)- vytratila.

Důležitá je rovněž zmínka o oděvu Moravanů v době Svatoplukově-podobal se oděvu **obyvatel Tabaristánu- tedy zemi původu Moravanů v oblasti na jižním pobřeží Kaspického moře**-odkud unikli do podunajské nížiny před Saracény (Araby) a vnucením islámu koncem 7. stol. n.l.

O poloze sídla a názvu sídla krále Svatopluka se dovídáme z perských kronik-že se nacházelo **uprostřed jeho země** a nazývalo se –(dle překladu L.E. Havlíka a dalších autorů) „**Garadat**“ - což má znamenat „velký hrad“.

4.1.4.3. De administrando imperio- (O spravování říše) Dílo vysoce vzdělaného byzantského císaře Konstantina Porfyrogenneta z poloviny 10.stol-viz odst.2.1

4.1.5. Papežské listy králi Svatoplukovi-včetně hodnocení osoby krále Svatopluka a jeho zásluh o zavedení křesťanství na Moravě:

4.1.5.1. List papeže Jana VIII Svatoplukovi-(datováno v Římě dne 29. 6. r .880-1.část:-překlad dle L.E. Havlíka)

„Privilegium Papeže Jana VIII. Svatoplukovi“

Tvé horlivosti chceme oznámit, že jsme se dozvěděli o tvé upřímné oddanosti a přání všeho tvého lidu, které máte k Apoštolskému Stolci a k naší otcovské péči.

Vyložil to jasně plynoucí řečí náš **spolubratr Metoděj, nejctihodnější arcibiskup svatě moravské církve**, který spolu se **Zemížižněm, tvým věrným**, přišel k prahům svatých apoštolů , Petra a Pavla a k Naší velekněžské důstojnosti.

Podnícen boží milostí, pohrdl jsi jinými vládci tohoto světa a rozhodl ses se svými velmoži, tvými věrnými, a s veškerým lidem své země zvolit si v nejvěrnější lásce blahoslaveného Petra, knížete apoštolského řádu a jeho zástupce, za patrona a ve všem za pomocníka a ochránce. A přeješ si, nakláníže ve zbožném zanícení svou šíji pod ochranu jeho a jeho zástupce- setrvati pod ní s pomocí Páně jako nejoddanější syn až do konce.

Nuže, za tuto tak velkou víru a oddanost tvou a tvého lidu, objímáme tě v nesmírné lásce a s rozevřenou náručí našeho apoštolátu jako **jediného syna a se všemi tvými věrnými tě přijímáme do svého otcovského srdce** jako nám svěřené ovečky Páně.“

(konec citace)

4.1.5.2. Komonitorium (instrukce) papeže Štěpána VI. papežským legátům pro Moravu a krále Svatopluka –po smrti arcibiskupa Metoděje. (Řím –podzim r.885-jaro r .886) – 1. část:(-překlad dle L.E.Havlíka)

„Když přijdete k vládci země (Svatoplukovi) řekněte mu: „Navštěvují Vás knížata apoštolů, blahoslavený Petr, klíčník království nebeského, a Pavel, učitel národů. Navštěvuje vás pak pan Štěpán, nejsvětější kněz svatě obecné a apoštolské Římské církve a papež, tedy váš duchovní otec. Vzkazuje otcovskou lásku, duchovně Vás objímá a miluje **co jediného a nejdražšího syna**. Všichni nejsvětější biskupové, nejctihodnější kněží a jáhni s ostatním duchovenstvem svatě Římské církve přejí Vám zdraví a zajisté ustavičně pamatují na Vás ve svých modlitbách u prahů nejblahoslavenějších knížat apoštolů.

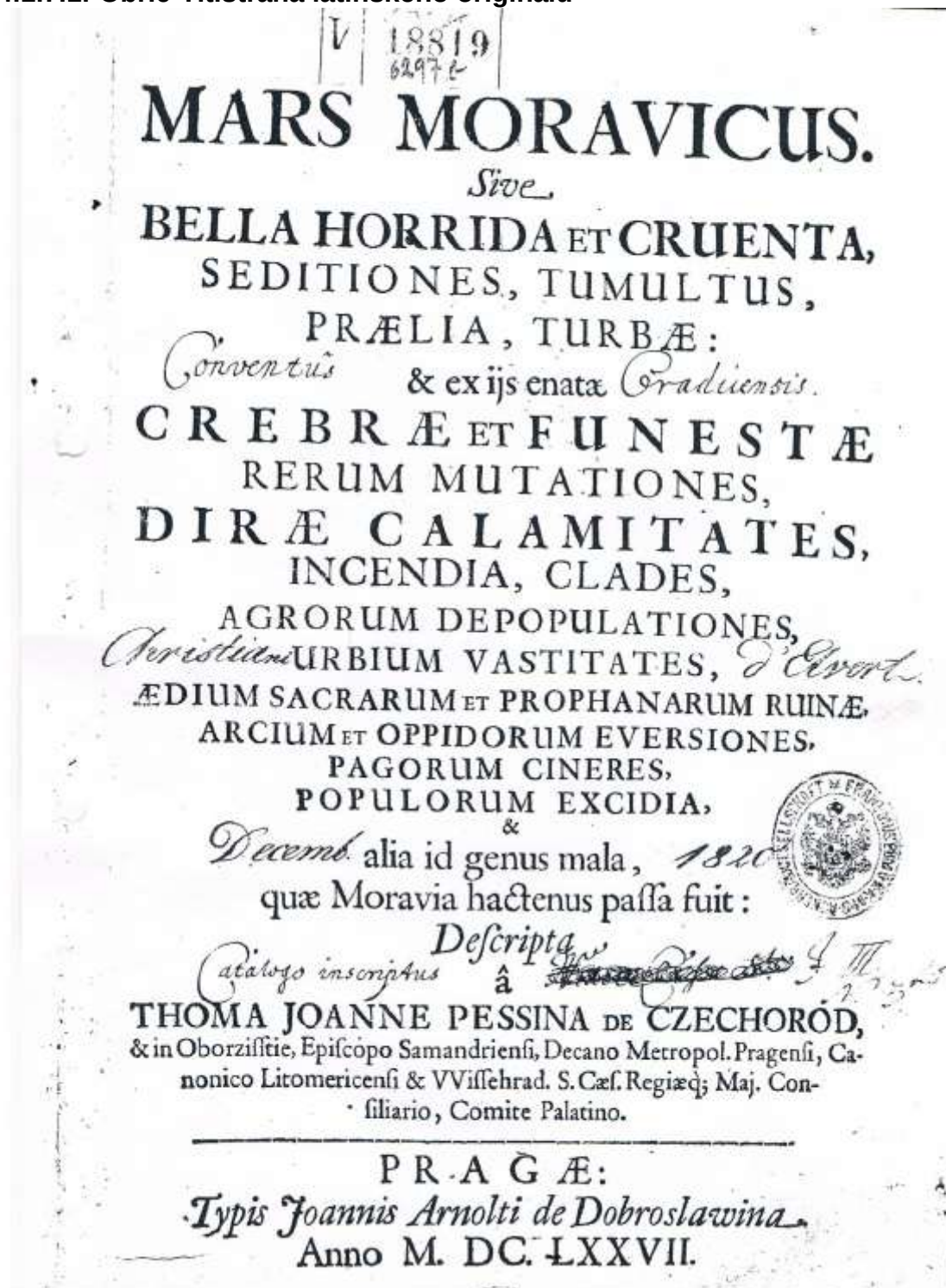
Celý ctihodný senát Bohem chráněného města Říma s ostatním množstvím věrného lidu vzkazuje Vám pozdravy. Přejí Vám samozřejmě všechn prospěch ve víře Krista Boha našeho a potěchu ze slávy světské.“

(konec citace)

4.1.6. Království Slovanů- *Kniha chorvatská-Dukljanská kronika (část kap. IX –z 11. – 12. stol.) –text k r. 890- překlad dle L.E.Havlíka-část.- informace o papežské korunovaci krále Svatopluka papežským legátem kardinálem Honoriem:*
(text uveden v odst. 3.4)

4.1.7. Vybrané části hodnocení **osudového střetu krále Rostislava a jeho synovce nitranského knížete Svatopluka – včetně údajů o poloze velkomoravského města Dowiny**-v díle Tomáše Pešiny z Čechorodu **Mars Moravicus** (Praha 1677)

4.1.7.1.-Obr.6-Tit.strana latinského originálu

4.1.7.2 Mars Moravicus –tit.str. (překlad p. Držka)

MORAVSKÁ VÁLEČNÁ LÍTICE

neboli

hrozné a kruté války,
rozkoly, bouře,
bitvy, vřavy
a z nich vzniklé
četné a nešťastné převraty,
ukrutné pohromy,
požáry, katastrofy,
vyliďnění venkova,
zpuštění měst,
zhroucení sídel posvátných i světských,
rozvrácení tvrzí a hradů,
vypálení krajů,
vyhubení národů

a jiná zla tohoto druhu,
která Morava dosud vytrpěla.

Sepsáno Tomášem Janem Pešinou z Čechorodu a na Obořišti, biskupem samandrienským,
děkanem pražským, kanovníkem litoměřickým a vyšehradským, rádcem Jeho císařského a
královského Veličenstva, říšským hrabětem.

Vytištěno v Praze
u Jana Amolty z Dobroslavína
roku 1677

4.1.7.3. Mars Moravicus, kniha 2, kap. 5

(*Další těžké boje za krále Radislava-překlad p. Držka*), str.6, 7-**popisuje události na Moravě koncem r. 863 a v r. 864:**

a)-dle Aventina:

Mezitím Ludvík potřel Srby a ostatní nepokoje v Německu a přišel do Řezna, kde oslavil Vánoce a Zjevení Páně a začal jednat o přípravě a vedení války s Moravany; svolal radu a spolu se synem Karlomanem pečlivě zvažoval, co se má pro stát učinit. V radě byly různé názory, jak byl kdo rozčilený či rozvázný, a tak se porady rozcházely; část radila uzavřít mír a dále jednat s nepřítelem o spravedlivých podmínkách. Jiní, zkušenější ve válce a znalí vojenství, soudili, že se má pokračovat v bojích proti proradnému nepříteli; a to co nejdříve, než se jeho síly jako dříve upevní díky spojencům. Když zvážili tyto rady, přiklonili se Ludvík i Karloman k válce a bylo rozhodnuto, že se povede ve skrytosti, ne nepříteli na očích. Brzy se shromáždilo vše potřebné k válce od knížat a hrabat, a aby se přípravy skryly před nepřítelem, pokračovalo jednání o míru. Když se to tedy tak pečlivě a tajně připravilo, rozhodl Ludvík, aby překvapil Moravany a nedal jim najevo, že jednání o mír bylo přerušeno, zaútočit na počátku jara. Je nejisté, co jej přerušilo, protože celé jaro se zdržoval v klidu; nicméně naoko stále jednal s Radislavem o mír. Až konce července, kdy již obilí zrálo, zahájil tažení, které tak tajně připravoval; převedl vojsko přes jižní Čechy (které podle smlouvy zanechal nedotčené), přikázal Karlomanovi zaútočit z Rakouska a rychle vpadl na Moravu; které bez těžkostí dosáhl, přičemž cestou pálil a plenil; a neotřesen vtrhl do nepřátelského středu. Když to Radislav zjistil, nepropadl zoufalství, rychle shromáždil vojsko a vytáhl vstříc nepříteli z Velehradu k Podivínu; byl velmi, byť pozdě rozzloben, že doufal v mír marně. Když však viděl, že jeho vojsko, které mělo odolávat dvěma tak mocným vojskům, se jim nemůže rovnat a že je všechen lid poděšen špatnými zprávami a sklíčen očekávanými nesmírnými pohromami, že je pozdě chápat se zbraně, zastavil se u Podivína, ze kterého, obklíčeného německým vojskem, by nemohl uniknout do bezpečí.

Ludvík vyplnil venkov, nahnal vesničanům hrůzu a postupoval do nitra nepřátelské země; jak praví Aventinus, po mnoha bojích, požárech a plenění došel až ke Svratce a neměl na starosti nic, než aby se spojil s rakouským vojskem. Když poznal, že Radislav drží malé, ale významné město, obrátil bez váhání a s vidinou snadného dobytí všechny své síly proti němu. Radislav, vida nepřítele kolem města, dal zatarasit brány nejen závorami, ale i skalami a kusy sloupů a nechal opevnit hradby, co to šlo a jak čas dovolil; připravil se k boji s velkou odvahou a všechny, vojáky i občany, rozdělil na jednotlivá místa k obraně.

Když Ludvík, který nebyl od přírody krutý, přišel, dal nejprve poslat k Radislavovi posla a vyzval ho, aby se u raději poddal dobrovolně, než aby se odvážil nejkrajnějších prostředků. Když pak viděl, že s ním nepohnula ani tato slova, ani blízké neštěstí, rozhodl zaútočit na město všemi silami; příštího dne dal znamením červeným praporem a zahájil dobývání. Hned se Němci jako blesk vrhli na hradby; jedni ze žebříků, jiní z válečných strojů, další přímo po hradbách, a pronikali do města. V nejhorším zápalu boje se obránci vrhli na hradby a velmi udatně je bránili, vrhali z výšky na nepřátele kamení a střely všeho druhu a bránili jim v postupu.

4.1.7.3b)-dle Brunnera:

Roku šedesátého čtvrtého se vedla slavná válka proti věčnému nepříteli Rasticovi. Byl obklíčen a obléhán v hradbách města Dovviny, a protože se nemohl déle bránit ani postavit na odpor, přijal podmínky míru, vydal rukojmí, která král požadoval, a se svými předními muži obnovil porušenou přísahu věrnosti.. To se stalo v měsíci srpnu. Tak se Radislav zbytečnou válkou uvrhl do nebezpečí, jemuž se mohl vyhnout; jak se často stává, nebezpečí, kterým se chtějí lidé vyhnout, je neuváženým jednáním dostihnou a stáhnou k jejich záhubě; jak praví Platón, kdo prchají před dýmem otroctví, upadnou do otrockého ohně.

Radislav se pokoušel všemi prostředky přimět k rozpoutání nové války českého knížete Bořivoje, kterého k sobě povolal na Velehrad téhož roku 864 v měsíci červnu, ale marně, protože ten nechtěl s čistým svědomím přerušit nové smlouvy o míru a přátelství, které s Ludvíkem uzavřel. Přesto Bořivojovi a celému českému národu přinesl tento příchod na Moravu spásu; po mnohých rozhovorech se sv. Cyrilem a královým synovcem Svatoplukem, královým dědicem a nástupcem, mladíkem oddaný rozvoji křesťanství, a s Boží pomocí byl řádně poučen o poznání Krista a s celým svým průvodem den před Narozením sv. Jana Křtitele pokřtěn, přičemž Svatopluk mu byl kmotrem, a vrátil se domů jako křesťan. Na počest toho jej Svatopluk doprovodil až ke Svitavám, které leží na českém pomezí, a Cyril s ním poslal kněze Kaicha a zakrátko sám přišel do Prahy, buď aby se vyhnul hrozcímu válečnému nebezpečí, nebo, čemuž věřím spíše, aby při této příležitosti přivedl celý český národ k úctě pravému Bohu, přičemž s sebou nesl tělo sv. Klementa, k jehož cti po cestě přes Čechy, kde se zastavil, dal budovat chrámy jména téhož světce; tak v Litomyšli v samotném knížecí sídle, který se pak stal klášterem Olivové hory premonstrátského řádu, dále v Hradci Králové, Salské a také na Vyšehradě. Toto svaté tělo po třech letech, když se proti Bořivojovi bouřily davy kvůli pohanskému náboženství, odnesl do Říma za pontifikátu Mikuláše I. roku 867, jak se píše v Římském breviáři. O tom jsme však pojednali jinde, vraťme se na Moravu.

Pozn. autor : -svátek sv. Jana Křtitele-se slaví 24. června

4.1.7.4.Mars Moravicus, kniha 2, kap. 4 Střet krále Rostislava se svým synovcem Svatoplukem-nitranským knížetem

(Řada nových morových ran zasazených Moravě krutou válečnou líticí po přenesení království k Sarmatům, neboli Slovanům-překlad p. Držka, str.16:-popisuje události z r. 870- a příčiny-proč došlo k osudovému střetu velkomoravského krále Rostislava a jeho synovce-nitranského knížete Svatopluka:

16

V této válce utrpěla Morava nesmírnou škodu a byla tolika vojsky nepřátel a jejich spojenců, kteří se také nenaučili milosrdenství k cizinci, téměř rozvrácena. Nakonec přišel ještě hladomor, a když bylo sebráno všechno, co se dalo jíst, a všechno, co bylo z polí v čase sklizně shromážděno, nepřátelé s největší zlovolností spálili, zaklepal na dveře; až moravské šlechtice přiměl usilovat o uzavření míru a uvažovat, jak by se králové mohli dohodnout a mír vrátit království a okolním zemím.; zvláště pak povzbuzovali krále mnoha způsoby, aby bral ohled na svou královskou čest, odvrátil další hrozící zkázu a nepokoušel se o nic jiného. I Svatoplukovi, kterému velmi ležel na srdci současný ubohý stav vlasti, nebylo takové uvažování proti mysli; ne že by jej omrzela válka, kterou dosud úporně vedl, ale že chtěl po tolika utrpeních poskytnout poddaným klid a mír.

Ale Radislav, i když byl již pokročilého věku a menších sil, nedoufal v nic než válku; dlouho se vši silou vysmíval těm, kdo jej přemlouvali k míru. Především je třeba (řikal) setřást s pomoci spojenců, která je nablízku, nesnesitelné jho, které uvalili Němci na veškeré slovanstvo, a potrestat všechna bezpráví a zločiny, které oni napáchali. A tento jeho zápal pro válku, který často zapálil i ostatní, postupem času planul ještě více a živil jej zástup mnohých pochlebníků.

Když však nakonec vše lépe promyslel, přichystal se jednat o míru a o spravedlivých podmínkách, za kterých by mohl být uzavřen, a schválil v této záležitosti názory většiny; zanechal zatvřelosti a dal souhlas s uzavřením míru. Poslal tedy vyslance ke Karlomanovi, který tehdy dlel v Mutaře (je to prastaré město na pravém břehu Dunaje v kremžském kraji), aby zjistili názor jeho i jeho otce na uzavření míru; a kdyby usoudili, že se kloní k tomu, aby se dozvěděli, které místo, vhodné a bezpečné pro obě strany, má být stanoveno k jednání; a mezitím aby byly zmírněny vzájemné boje (neustaly totiž nepřátelské výpady z obou stran, zvláště v zimě, když byl Dunaj na mnoha místech pokryt pevným ledem a přístupný).

Když se vrátili, podali zprávu, že německá knížata, byť byla tolikrát a tak nepřátelsky Radislavem napadena, nepřestala mít zájem o mír; jen když Radislav bude ochoten jednat uvážlivěji, pro příště zachovávat bedlivěji věrnost a poslušnost a upřímně ctít zásady dobrého sousedství a staré smlouvy; Svatopluk vzal sám na sebe úkol jednání, domnívaje se, že je důstojný a hodný knížete. Když tedy soudil, že v této záležitosti bylo učiněno za dost, dále neváhal a spolu se dvěma druhy, Odřifousem a Hostiradem, které mu strýc král přidělil, odtáhl na dohodnuté místo, aby se s láskou k vlasti věnoval ustanovení a vyhlášení míru.

Ale věci lidské se mají takto: jako ti, kdo jdou na slunci, nutně vrhají stín a mají jej volky nevolky za průvodce, tak i ti, kteří kráčejí ke slávě pravou cestou ctnosti, se neobejdou bez závnosti. Neboť proti Svatoplukovi, který věrně sloužil veřejnému užitku, chtěl uzavřít mír se cti a nikterak nechtěl uškodit strýcově cti či majestátu, povstali na Radislavově dvoře mnozí mocní, kteří pochlebováním a dobrými i špatnými prostředky usilovali o královu přízeň, vykládali všechno, co Svatopluk v jednání o mír zařídil velmi důvtipně a o čem králi neopomněl dát zprávu (bylo totiž nezbytné, aby o všem byl král posly zpraven), v jeho neprospěch a tak klamali králův sluch; že příliš ustupuje nepříteli a stanovil tak těžké podmínky míru, že by jimi pohrdl i poražený, natož pak vítěz (byly takové: aby ony dvě pevnosti, které Rakušané na levém břehu Dunaje podle předchozí smlouvy postavili a které dal Radislav srovnat se zemí, byly obnoveny; a kromě toho další dvě, jejichž jména se nedochovala, postaveny); a že v tom Svatopluk ničeho nedosáhl, jako by se poddal Němcům a za jejich peníze, jako by se nechtěl zasadit za mír, vydává království otců.

Taková a mnohá jiná obvinění přicházela ke králi a on jim s potěšením naslouchal; a jelikož starci, když se jedná o moc, kterou drží, jsou bázlivi a podezřívaví a snadno nerozvázně uvěří jakýmkoli nejistým zprávám, nebylo těžké jej o tom všem přesvědčit; a tak zmitán starosti konal na Velehradě porady o budoucnosti ve dne v noci.

Mezitím se Svatopluk, který nevěděl, o čem se tajně jednalo v královském paláci, vrátil a přivezl smlouvy o míru; když byly přečteny, vybuchl král nemírným hněvem a zahal

Svatopluka z očí; ať tě bozi zatratí, pravil, i s tím tvým mírem, který jsi hanebně uzavřel. O ničem dál nechtěl jednat, nic nechtěl slyšet a přikázal mu, ať táhne k čertu; ten, překvapen nečekaným strýcovým vztekem, odešel, jak mu bylo přikázáno, a zahanben takovým podezřením odešel nejen z paláce, ale z celého královského sídla; a nikdy již nepřišel strýci na oči, i když si jeho nadávky často připomínal.

Tím byl stařec ještě více rozčilen a hnán náhlým hnutím mysli a podezřením vedl se svými nejbližšími mnohé rady, jakou mocí či úskokem by mohl synovce napadnout. Ale ten, když zjistil, co všechno se o něm říká a jedná, už nevěřil, že je na Moravě v bezpečí, usoudil, že by měl něco dělat, protože toho snesl již dost, a po poradě se svými lidmi odešel do Rakous ke Karlomanovi; velmi si stěžoval, jak s ním strýc jednal, a žádal o pomoc k potrestání tohoto bezpráví. Jiní piší, že při bohaté hostině byl Svatoplukovi přichystán jed; a když se on o tom dozvěděl, že předstíral žaludeční nevolnost, tvrdil, že pro to není jiný lék než sokolnictví a jízda na koni, a s dravými ptáky a svým doprovodem ujel. A Radislav, když poznal, že lest byla odhalena, pronásledoval jej na útěku s ozbrojenou mocí, nepochybně s úmyslem, aby jej přivedl na jistou smrt; ale hříčkou štěstěny se stalo, že byl zajat tím, kterého jel zajmout, a vydán Karlomanovi. A tak se ukázalo, jak se mu jeho dílo zhroutilo. Tak byl Radislav (jak píše Walafrid Strabus) sám polapen do léčky, kterou nastražil Svatoplukovi. Ale bude lépe vyslechnout vše, co o tom Walafridus, soudobý autor, píše. Rasticův synovec Svatopluk se spolu s celým královstvím, které držel, pro vlastní užitek vydal Karlomanovi. Proto se Rastic mocně rozzlobil na synovce, tajně mu kladl nástrahy a rozhodl jej nic netušícího zajmout na hostině. Atd. Ale Rastic byl spravedlivým rozhodnutím Božím lapen do léčky, kterou nastražil. Byl totiž svým synovcem zajat, spoután a předán Karlomanovi; ten jej s vojenským doprovodem, aby nevyklouzl svým strážcům, poslal do Bavor ke králi (Ludvíkovi) a dal zavřít do temnice. Karloman pak bez odporu vtáhl do jeho království, přijal města a hrady do poddanství, uspořádal poměry v království a s královským pokladem se vrátil. A dále: Král Ludvík přišel počátkem listopadu do Bavor a tam na poradě se svými muži přikázal předvést Rastice, spoutaného těžkým řetězem a podle práva Franků, Bavorů i Slovanů, kteří z různých krajů přicházeli ke králi se zbožím, jej na smrt odsouzeného dal napřed zbavit zraku. Aventinus dodává, že pak byl slepý Radislav uvězněn v klášteře. A jakýsi anonym tvrdí, že v klášteře sv. Jimrama prožil zbytek života a následujícího roku zemřel. Tak Radislav, zbaven království, zraku i svobody, dostal trest za svou nerozváznost; je zřejmé, že z jeho závažného a neuváženého rozhodnutí povstaly mnohé války; tak se stalo mnohým, že jim v počátcích štěstěna přála, ale konec byl žalostný. Což dosvědčují Nicanor, Bacchides, Apollonius, Antiochus, Holofernes, Alarich, Vitiges, Attila, Totila, Pyrrhus, Hannibal, Xerxes, Jugurtha, Cimbrové, Teutoni, Catillina, Antonius a mnozí jiní ze všech národů, abych pomlčel o příkladech domácích a ze sousedství. Chtěli mít nová království, zničili nepřátelská i vlastní; chtěli mít nepřitele, a našli ho; a přece téměř všichni zemřeli nešťastnou a neslavnou smrtí. Nikdo také ať nepochybuje, že pro provinilého křesťana je v souladu se zákonem, aby byl držen až do smrti nikoli ve veřejném či jinak hanebném žaláři, ale v klášteře (vznešeném trestu tehdejších knížat).

Onen Odřifous, o kterém byla tu a tam zmínka, byl rek jménem Saul či jeden z jeho potomků téhož příjmení; jakémusi obrově, který přišel z Řecka (podle jiných z Bulharska) a na moravském královském dvoře vyzýval ostatní k boji, s velkou udatností a odvahou utrlh horní ret i s kníry; a tak jej král nazval Odřifousem, tj. tím, kdo trhá knír, a přidělil mu erb, ve kterém byly kníry uprostřed probodené šípem, neboť tak je králi ukázal.

Zde má počátek slavná rodina Šiponošů, nebo, jak píše starý autor, rodina nesoucí v rodovém štítě nosy probodené šípem; ta se postupem času rozdělila ve více větví a rozšířila se nejen v Čechách a na Moravě, ale i v Polsku, na Litvě, v Rusku, Chorvatsku, Dalmácii, Srbsku a dalších slovanských královstvích. Z ní na Moravě přetrvávají: Tvorkovský z Kravař a Sedlnický z Cholčic, a další z větve zvláštní, ale stejného rodu a stejně vznešené, totiž

(konec citace)

4.1.8. Letopisy království Franků- úryvky:

(-jedná se o latinsky psané letopisy ponejvíce v klášteře ve Fuldě)-citace vybraných výňatků z díla L.E.Havlíka-Kronika o Velké Moravě

4.1.8.1-Text k r.822-podle těchto letopisů se Moravané objevují v písemných záznamech k r.822, kdy franský král Ludvík Pobožný svolal do Frankfurtu nad Mohanem obecný sněm.

Na tomto sněmu vyslechl i vyslance všech východních Slovanů-tj. **Obodritů, Srbů, Veletů, Čechů, Moravanů, Praecedentů** a v Panonii žijících **Avarů**...

4.1.8.2- Popis vítězné noční bitvy z r.871-kdy Moravané zničili vojsko východofranské říše

Text r.871- (pozn. autor)-po předání zajatého krále Rostislava jeho synovcem Svatoplukem-bavorskému knížeti Karlomanovi-nedočkal se **Svatopluk** od Karlomana **žádného vděku**. Neprodleně byl **Karlomanem zajat a obviněn ze zločinu nevěrnosti a uvězněn v Bavorsku**.

Text analysty z Fuldy k této události:(-viz L.E.Havlík-Kronika Velké Moravy)-citace:

871

Svatopluk, synovec Rostislavův, byl u Karlomana nařčen ze zločinu nevěrnosti a poslán do vězení. Slované, to jest Moravané, se domnívali, že jejich vévoda zahynul, a ustanovili si za vládce jakéhosi kněze jménem Slavomíra, příbuzného onoho vévody. Hrozili mu záhubou, nepřijme-li nad nimi vládu. Byl tedy nutností donucen s nimi souhlasit a pokusil se bojovat s Karlomanovými vojevůdci Engilšalkem a Vilémem a vypudit je z obsazených měst. Ti však bojovali proti nepříteli se stejným úsilím a některé z jeho vojska pobili a přiměli ho k útěku...

Mezitím byl Svatopluk Karlomanem propuštěn, neboť nikdo [mu] nemohl prokázat zločiny, z nichž byl obviněn. Poctěn královskými dary, vrátil se do svého království a přiváděl Karlomanovo vojsko, jako by chtěl proti Slavomírovi bojovat: tak totiž obmyslně slíbil Karlomanovi, bude-li mu povolen návrat do vlasti. Ale jako potupa obvykle stíhá lidi neopatrné a příliš sebevědomé, tak se přihodilo tomu vojsku. Neboť Svatopluk, když ostatní budovali tábor, vstoupil do starého Rostislavova (hlavního) města a ihned podle slovanského zvyku nedodržel věrnost, zapomněl své přísahy a obrátil síly a snahy ne k přemožení Slavomíra, ale k pomstění potupy, kterou mu způsobil Karloman. A hned s velkým vojskem napadl v táboře Bavorů, kteří netušili nic zlého a méně se strážili, a mnoho z nich zabil živých, když téměř všechny ostatní pobil s výjimkou těch, kteří se dříve prozíravě z tábora vzdělili. A všechna radost Noriků z mnoha dřívějších vítězství byla obrácena ve smutek a nářek. Když Karloman uslyšel o záhubě svého vojska, nesmírně se vyděsil a nutností přinucen rozkázal shromáždit všechny rukojmí, kteří byli v jeho království, a vrátit je Svatoplukovi. A sám obdržel zpět stěží jednoho muže jménem Ratboda, polomrtvého...

Fuldské letopisy k r. 871

Pozn. autor 9:

Je nepochybné, že vítězná noční bitva u starého sídla Rostislavova (Velehradu-Mikulčice -valy) v r. 871 s vojskem východofranské říše změnila osud Velké Moravy navždy-a zapsala se zlatým písmem do dějin Velké Moravy i dějin světových.

Její výsledky ovlivňují naši existenci-až dodnes.

Rozhodující výsledky:

- 3. Svatopluk I. se stal Rostislavovým následníkem-panovníkem a králem Velké Moravy-jednomyslnou volbou moravských knížat. Přesvědčila je o tom především Svatoplukova vojevůdcovská schopnost, osvědčená v nesčetných vojenských taženích a vítězných bitvách. Jeho předchůdce-Slavomír-podle některých údajů Rostislavův syn-nechtěl vládnout. Zvolil si za svoje životní poslání-kněžskou dráhu.**
- 4. Zrada Karlomana, kterou pocítil Svatopluk při svém zajetí Karlomanem, hrozba stejného osudu ve spojitosti s potupnou smrtí Rostislava při jeho zajetí v Regensburgu a oslepení Ludvíkem Němcem jej přivedla nadosmrti k závěru, že s Franky (Němci) nelze bez dostatečné prezentace vlastní vojenské moci ani jednat, ani jim důvěřovat.**
- 5. Soustředil se na dokončení Rostislavova díla – vytvoření samostatné moravské církve s orientací na křesťanského papeže v Římě, protože správně usoudil, že jedině tato orientace mu přinese uznání a tolik žádaný mír pro Moravu ze strany západních sousedů tj. východofranské říše.**
- 6. Obavy z následků prokletí východofranského kléru (týkalo se hlavně nitranského biskupa Wichinga) moravským arcibiskupem Metodějem a pozdější papežský zákaz slovanské liturgie po Metodějově smrti jej přivedly k odklonu od slovanské liturgie - k liturgii latinské.**
- 7. Vojensky podporoval českého knížete Bořivoje, (-který byl moravského původu a Svatoplukovým příbuzným), napomáhal šíření křesťanství v Čechách a centralizaci kmenově roztříštěných Čech. Za vlády krále Svatopluka bylo České knížectví součástí Velké Moravy a vytvářelo tak nárazníkový stát mezi Východofranskou říší a Velkou Moravou.**

4.1.9 Smrt krále Svatopluka I.

4.1.9.1Benediktinské menologium uvádí k 11.březnu 894:

V končinách Uher (rozumí se dnešní Slovensko) byl pochován svatý Svatopluk, král Moravy.

Údajně vládl Svatopluk království Moravanů 24 let, zemřel 9. března 894. (dle textů L.E.Havlíka z Kroniky o Velké Moravě.

4.1.10. Souhrnné hodnocení historických písemných pramenů- vztahujících se k Velké Moravě: (dle Prof. Dr.J. Poulíka DrSc.)

„Po této události (po sněmu franského krále Ludvíka Pobožného r.822-jak píše archeolog Akademik Prof. Dr. Josef Poulík, DrSc. v r. 1988)...“ je jméno **Moravanů** spjato s politickými a mocenskými osudy Velké Moravy, -které osvětlují (jsou písemně zpracovány) asi

ve třech stech písemných pramenech

psaných latinsky, řecky, hebrejsky, arabsky-a ve slovanském prostředí „staroslověnsky“ –napsaných především po nuceném odchodu Metodějových žáků z Velké Moravy moravskými duchovními v oblasti **Ochridského jezera v Makedonii a v Bulharsku.**“

„ V uvedených historických písemných pramenech v počtu asi tří set není ale uvedeno, jak obyvatelé centrální části Velké Moravy žili, jaké domy si stavěli, co vyráběli, jaké byly jejich výrobní nástroje, co pěstovali na polích, jak se jejich města (vyjma **Dowiny a Nitravy** (Nítry) a hrady jmenovaly a kde se nacházely „ (-konec citátu dle Prof. Dr.J. Poulíka DrSc.)

5. Poznatky z oblasti archeologie (získané koncem 20. a poč. 21. století), týkající se údobí Velké Moravy-ve vztahu k otázkám-sídlo knížete a krále Rostislava, sídlo krále Svatopluka I., pohřeb krále Svatopluka I., sídlo arcibiskupa Metoděje, místo pohřbu arcibiskupa Metoděje

Pozn. autor 10:

Velkou část tradovaných otázek se vztahem k údobí Velké Moravy vyřešil archeologický průzkum velkomoravských sídel zejména po r. 1945-po znovunabytí existence samostatného státu (Československé republiky) a jeho rozvoje až do dnešní doby. Týká se především archeologických nálezů v bývalých sídelních místech s dnešními názvy: Mikulčice Valy, Staré Město u Uherského Hradiště, Pohansko u Břeclavi, Hodonín, Nitra, Bratislava, Ducové, Děvín u Bratislavy, Znojmo, Přerov, Olomouc, Strachotín, Dolní Dunajovice, Dolní Věstonice, Staré Zámky v Brně Líšni a dalších.

V kombinaci výsledků archeologických průzkumů s historickými písemnými prameny a mytologickými nálezy je dnes možno s velkou pravděpodobností rozhodnout-kde se nalézal velkomoravský **Velehrad, sídlo a hrob arcibiskupa Metoděje, velkomoravská Dowina a další města a hrady Velké Moravy.**

5.1.Důkazy na základě nálezů hmotné kultury, historických pramenů, archivů, archeologických nálezů:

5.1.1.Důkazy o poloze velkomoravské Dowiny-předkřesťanského města Velké Moravy, jediného latinským písmem pojmenovaného města na území Staré Moravy-v citovaných hist. pramenech předchozího odst. a sídelního místa vládce Moravy-pojmenovaného v perských kronikách jako Garadát (Velký hrad) (druhým pojmenovaným velkomoravským městem byla Nitrava, ale ta se i dle perských pramenů nacházela na východě moravské země (Wábnít)-tehdy sídelním městem Nitranského knížectví.).

5.1.1.1-Historické prameny a archeologické nálezy

1.Jak vyplývá z historických pramenů-viz odst. 4.1.1až 4.1.10 a potvrzujících archeologických nálezů na **velkomoravském křesťanském pohřebišti Na pískách s více než 2000 hroby**- mezi velkomoravskými hradisky **Petrova louka** (-pozdější Strachotingrad), **Vysoké zahrady** a-hradiskem **Bílý břeh** (německy nazývaném Burgstadt) –se velkomoravské město **Dowina** nacházelo v oblasti Pavlovských vrchů na pradávnejší křižovatce kupeckých cest (**Jantarové stezky a České (Libické) stezky**), která chránila přechod přes Dyji do vnitřní centrální Moravy, kde se nacházelo **hlavní moravské sídelní místo vládců** (Garadát-Velehrad).

Z mocenského hlediska obohacovalo moravskou vládnoucí vrstvu o vybírané clo ze zboží kupeckých karavan, které tudy musely projít.

Tato strategická křižovatka cest nebyla náhodná. Staré stezky a obchodní cesty vedly pokud možno údolím řek a právě u Mušova (s původním slovanským názvem **Mostišťe**)-pod mocenským dohledem několika opevněných výše citovaných hradisek se tyto obchodní cesty setkávaly.

Obyvatelé tohoto strategického místa se **starali mimo ubytovacích a hospodských (formanských) služeb o údržbu nejméně tří dřevěných mostů**- které se nacházely na soutoku hned tří řek- Dyje, Jihlávky a Svatavy.

Perské historické prameny- dle odst. 4.1.4.1 a 4.1.4.2 potvrzují, že ve velkomoravském knížecím sídle-(Garadat) se konaly každý měsíc třídní trhy. Navíc uvádějí, že sídlo Svatoplukovo (Garadat) se nacházelo **uprostřed Moravské země**.

5.1.1.1-pokrač.2.

Z poměrně přesného popisu skrývaného tažení Východofranské říše proti Rostislavově Moravě v r. 864 -zapříčiněného samostatnou politikou Rostislavovou-(jako bylo pozvání slovanských věrozvěstů z Byzance v r. 863 na Moravu a vyhnání německých misionářů z Moravy) – vyplývá dle popisu v díle Mars Moravicus T. Pešiny (-viz odst.4.7.3.a)– trasa obou východofranských armád a místo jejich setkání a spojeného útoku na město (grad) Dowinu.

-Ludvíkova armáda přicházela od západu přes jižní Čechy a dorazila až ke Svatce (musela tak projít Jihlavou a u Znojma, v Plavči překročit řeku Jevišovku a pokračovat až ke Svatce u Mušova)

-Karlomanova armáda postupovala z jihu od Dunaje a přes Valtice se dostala až k Podivínu

-Rostislav se o spojeném skrytém tažení Ludvíkově dozvěděl pozdě. Podle popisu vyrazil s málo připravenou armádou z Velehradu (Valy u Mikulčic), dostal se k Podivínu, ale nechtěl se setkat v boji v málo opevněném Podivíně. Pokračoval se svou armádou dále a situace jej donutila opevnit se v městě (gradu) Dowině, ke které po přebrodění Dyje se blížila Ludvíkova armáda. U Dowiny se obě armády Ludvíka a Karlomana spojily a obklíčily Rostislava v Dowině.

Rostislav se sice podle popisu bitvy několik dní úspěšně bránil, ale nakonec vzhledem k nepřítelově velké převaze vyšel z města, přislíbil věrnost Ludvíkovi (kterou záhy byl nucen porušit) a odevzdal požadovaná rukojmí. Válka tak byla zažehnána a mise slovanských věrozvěstů na Moravě mohla pokračovat.

Pozn.-autor 11:

Po pádu Velké Moravy byla Dowina stejně jako Velehrad vypálena a zničena Maďary. Z jejích trosk bylo nejprve za Břetislava obnoveno hradisko Vysoké zahrady a později za vlády Lucemburků ve 13.stol. byl vystaven na severním svahu pod Děvínem v blízkosti bývalé Dowiny zeměpanský hrad Děvičky (Maidenstein), který vojensky chránil vstup nepřátel do vnitřní Moravy přechodem Dyje mezi Strachotínem a Věstonicemi. Ten byl později zničen Švédy a až do dnešních dnů nebyl obnoven.

Na Dowinu nás tak dnes upomínají zbylé ruiny Nového hradu nad dnešními Horními Věstonicemi (-které dříve neexistovaly), zaniklá obec Purkmanice-její doložená poloha se nacházela ve středu úhlopříčky mezi Dolními Dunajovicemi a (Dolními) Věstonicemi-která odpovídala původní obchodní cestě od přechodu Dyje u dnešního Brodu nad Dyjí (něm. název Gulden-Furt=Zlatý Brod), protože most v Drnholci přes Dyji v tehdejších dobách neexistoval- s pokračováním dále do vnitřní Moravy.- směrem k přechodu mezi Věstonicemi a Strachotínem.

Funkci předkřesťanské Dowiny převzal blízký nově se rodící křesťanský Mikulov.

Celá situace je dobře patrna z Obr.7.

5.1.1.2-Obr.7- výšeč mapy s Novým hradem-(Neuhaus)-dnes již neexistující hrad nad dnešními Horními Věstonicemi-(viz mapa J.A. Venuta)
Obr.7

Z mapy jednoznačně vyplývá i důležitost přechodu Dyje mezi Věstonicemi (Wisternitz) a Strachotínem (Tracht). Byl to nejjednodušší přechod Dyje za soutokem se Svatkou do vnitřní Moravy, protože se vyhýbal nutnosti přechodu Jihlávky a Svatky

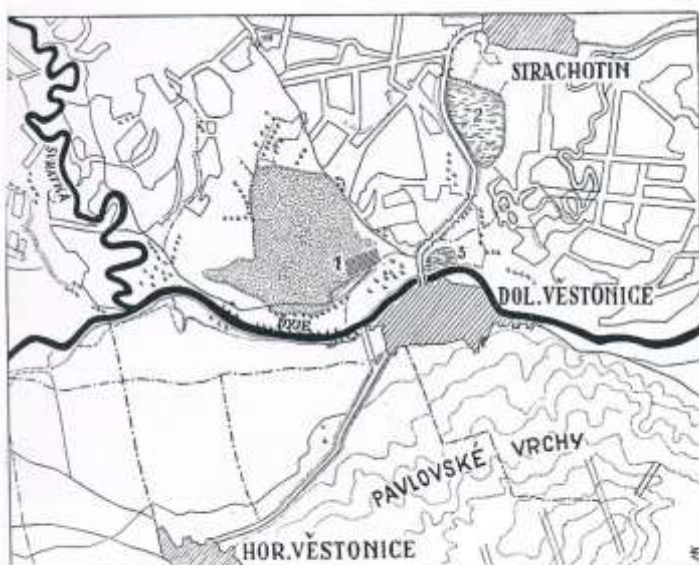
Situace o poloze velkomoravského pohřebiště Na pískách je patrna z Obr.8.

5.1.1.3-Obr.8-staroslovanské pohřebiště s 2 tisíci hroby z údobí Velké Moravy v lokalitě Na pískách u dnešních Dolních Věstonic před napuštěním Pálavských jezer na břehu původního toku Dyje-náleželo ke gradu (městu) Dowina**-(pozn. autor 11)**

Obr. 33. Dolní Věstonice (obr. Mikulov). Dosevnití výzkum staroslovanského pohřebiště s touto shromážděná (I. 458).

Obr.8 a)

Obr. 34. Slovanské objekty pod Pavlovskými vrchy. 1 staroslovanské pohřebiště u Dolních Věstonic; 2 hradiště osada na vPetrově louce u Sirachotina; 3 šternslavské hradiště vVysoká zahrada u Dolních Věstonic (I. 25.000).

změnily písčiny, které byly otevřeny na jeho severní straně. Jeho zbytek se svažuje směrem východním a jižním. Na jaře, kdy se vody Švratky a Dyje vylévaly z břehů do značné šíře a zaplavoval inundační terén s lukami, zůstává přesto s pohřebištěm izolován jako ostrov.

Na nálezy kostrových hrobů v Dolních Věstonicích první upozornil kustod mikulovského musea dr. K. Jüttner¹¹¹ a nálezy z porušených kostrových hrobů souborně publikoval R. Pittioni¹¹². Zejména publikace tohoto objektivního rakouského badatele vedla k tomu, aby se věnovala dolnověstonickému pohřebišti zvýšená péče, neboť šlo o slovanský objekt na kolonizovaném německém území, které někteří badatelé považovali za germánské již od doby Kvádů. Zjišťovací výzkumy na podzim 1945 skutečně potvrdily slavnitu kostrových hrobů, kterou dolnověstonickým nálezům nepřiměřeno přiznali též R. Pittioni a K. Jüttner. K soustavným výzkumům došlo na jaře 1946—1949. Při nich bylo otevřeno na velkých plochách celkem 565 kostrových hrobů (obr. 35)¹¹³.

Hrobové jámy, mající v podstatě tvar obdélníka, rýsovaly se pod mocnou zhutňovanou vrstvou jemného písku v čistém písku tmavšími zášpy (obr. 36 a). Poloha hrobových jam nebyla vždy

¹¹¹ K. Jüttner, Funde aus der Burgstall bei Sirachotin, Sudeta 6, 1938, s. 78—79, Taf. Ein kurganisches Gräberfeld bei Sirachotin, Věstonice, Kreis Mikulov, Ústecké území, 1941, s. 248—249.

¹¹² R. Pittioni, Der frühmittelalterliche Gräberfund von Kottitz, Landkreis Glogau (Bres 1943), 4, 39—43, s. 291—300.

¹¹³ K. Jüttner, Výzkumy v okolí Věstonic, in: Příspěvek k. Jüttner, Staroslovanské pohřebiště u Dolních Věstonic, Prehistorický sborník 1941—46, s. 48—51. Tato práce je nyní vložena v r. 1947, K. Jüttner, Výzkumy v okolí Věstonic, Prehistorický sborník 1941—46, s. 120.

5.1.1.4 Obr.9 Hradisko „ Bílý břeh“ (vývoj doložených názvů hradiska od současnosti do minulosti (*Pasohlávky- Uherčice -**Bílý břeh**–Burgstadt –Římský tábor Marka Aurelia*):

Obr.9:

Pozn. -autor 12:

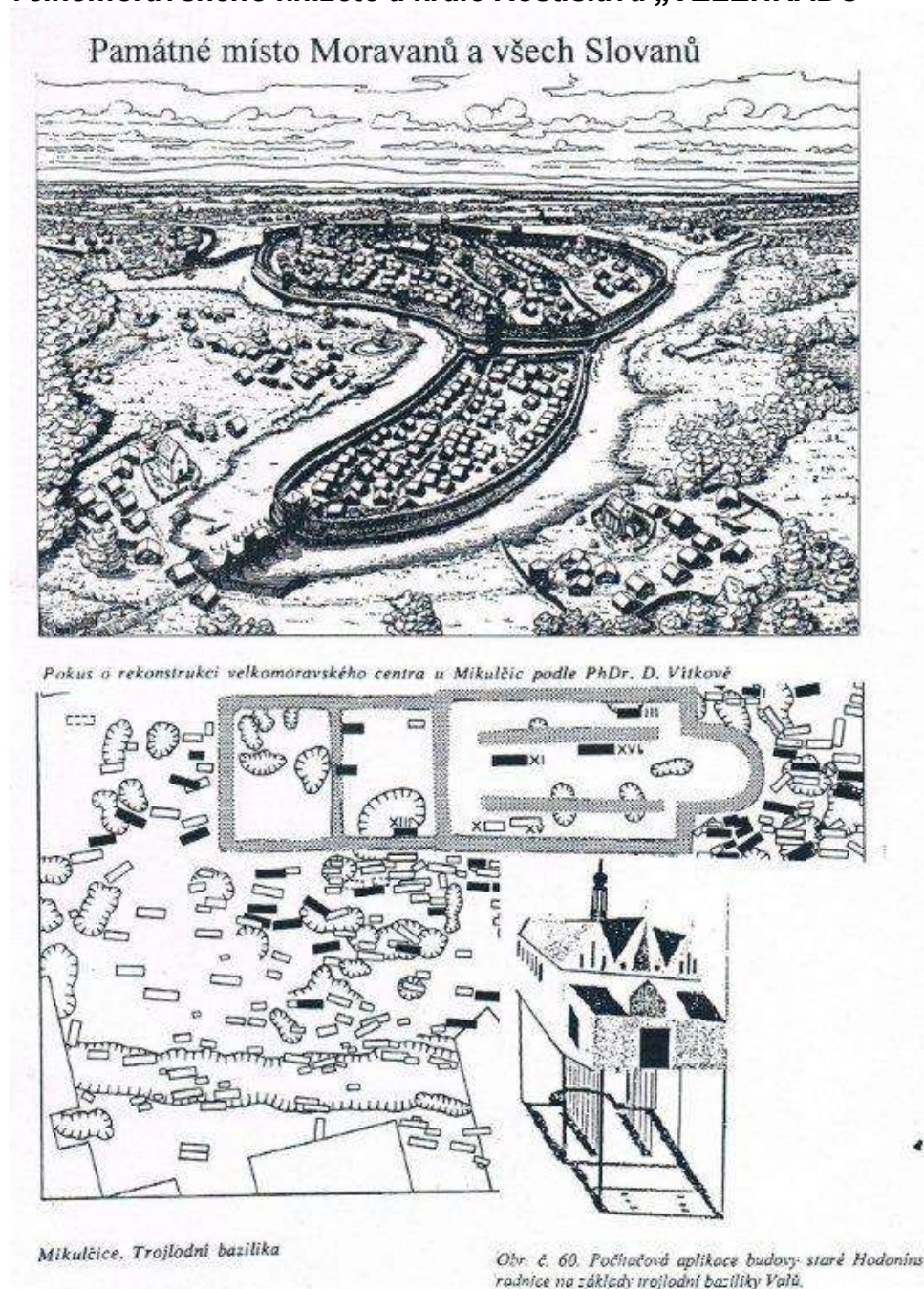
Na mapě dle Obr.9 je patrný výsledek současného (záchranného) archeologického průzkumu MU Brno (v místě tzv. Římského vrchu v katastru obce Pasohlávky -u bývalého Mušova)-zveřejněného v informačním prospektu, který byl vydán obcí Pasohlávky. Současně je v levém spodním rohu uvedena fotografie současné obce Pasohlávky po napuštění Pálavských jezer.

Podobné opevněné římské tábory byly většinou později využity **pro založení hlavního města římských provincií**. Zdůvodnění strategické polohy římského tábora u Mušova–viz popis archeologů. V průběhu historického vývoje a střídání etnik bylo toto hradisko několikrát vypáleno a zničeno. Naposledy bylo oživeno přistěhováním Chorvatů (kmen-rodu Pasoglavi) v 15.stol. při útěku Chorvatů před náporom Turků a vznikla tak obec Pasohlávky. Podobně vznikla i nedaleká Charvátská Nová ves.

Není vyloučeno, že původní slovanský název hradiska **Bílý břeh**- pochází až z údobí Velké Moravy. Pro Moravu a její pozdější historický vývoj mělo římské hradisko-**Tábor Marka Aurelia -později slovanský Bílý břeh, německy Burgstadt-(Hradisko) ještě později -obrovský význam**. Jeho dostupnost vodními cestami Dunaj- Morava- Dyje-jak svědčí nalezené pozůstatky římského přístaviště pod hradiskem **Bílý břeh**-byla v tehdejší době nedocenitelná.

5.1.2 -Sídlo krále Rostislava- Velehrad-staré Rostislavova pevnost Obr.10

5.1.2.1 Obr.10-Poloha „starého sídla“ nedobytné pevnosti ničemu nepodobné velkomoravského knížete a krále Rostislava „VELEHRADU“

5.1.2.1-Důkaz č.1

Podle archeologických nálezů (dle Prof.J.Poulika DrSc.)na velkomoravském hradisku dle Obr.10 s dnešním názvem Valy u Mikulčic došlo na počátku 9. stol. k prokazatelnému rozšíření tak, že hradní část původně předvelkomoravského hradiska byla zvětšena ze 4 až na 7,5 ha a tato hradní část byla vybavena mocnou vnější kamennou stěnou o šíři 3 m, takže ve spojitosti s obkroužením hradiska slepým ramenem řeky Moravy (při předpokládané výšce vnější kamenné stěny alespoň 4m) bylo hradisko **opravdu nedobytné.**

5.1.2.2.-Důkaz č. 2

Podle historických pramenů byl arcibiskup Metoděj pohřben v hlavním chrámu Velké Moravy za oltářem Bohorodičky.

Archeologové našli zatím v ústřední části Moravy základy 2 důležitých velkomoravských chrámů.

Jeden se nacházel v areálu Valů u Mikulčic, druhý se nacházel na metropolitní výšině Na sadech u Starého Města.

*Půdorysné rozměry trojlodní basiliky na Valech u Mikulčic jsou :**délka: 35 m, šířka 9 m.***

*Délka půdorysu základů velkomoravského kostela Na sadech je jen **22,65 m**- a to znamená, že tento kostel je mnohem menší, než trojlodní basilika na Valech u Mikulčic. Nemůžeme tudíž pokládat daleko menší kostel Na sadech za hlavní chrám Velké Moravy, jestliže víme, že trojlodní basilika na Valech u Mikulčic byla daleko větší a tudíž zatím jen tu (dle současných znalostí) můžeme oprávněně považovat za **hlavní chrám Velké Moravy.***

Navíc u této basiliky bylo nalezeno baptisterium-tedy místo, kde se křtilo- což znamená, že se jednalo o kostel (chrám) biskupský.

(tolik ze závěrů Prof. Dr. J. Poulika DrSc.k této záležitosti)

5.1.3 –Sídlo krále Svatopluka

*5.1.3.1-O králi Svatoplukovi je známo, že se opíral o silnou družinu bojovníků. V této souvislosti je nutno uvést, že v pevnosti Valy u Mikulčic archeologové prokázali z 9. stol. vojenskou družinu v počtu asi 1000 mužů. O ní svědčí na 140 hrobů jezdců s ostruhami, kteří byli pohřbeni na kostelních hřbitovech. O silné jezdecké skupině ve velkomoravských Mikulčicích svědčí též dalších téměř 200 ostruh nalezených v sídelních objektech na knížecím hradě i na podhradí. Ke knížecí družině patřilo též **15 velmožů s meči a ostruhami.***

(Pro srovnání na Starém městě bylo objeveno 5 mečů, na Pohansku u Břeclavi 5 a v Nechvalíně 4 meče).

Je tedy možno považovat za prokázané, že sídlo krále Svatopluka (stejně jako jeho předchůdce Rostislava) bylo rovněž na Velehradě (Valy u Mikulčic)

Pozn.12-autor:Tomuto tvrzení neodporuje ani archeologicky prokázaný rozvoj velkomoravského hradiska u Starého Města v devátém století-včetně metropolitní výšiny Na sadech-právě za vlády krále Svatopluka I. Celkové opevnění hradiska- jak prokázal archeologický průzkum-však nebylo nikdy dokončeno.

5.1.3.2 Poloha sídla krále Svatopluka podle perských kronik se nacházela ve středu moravské země.

Mapa posunu jižní hranice Moravy od severního břehu Dunaje k Dyji v průběhu konce 1. tisíciletí a počátku 2. tis.n.l.- do dnešní doby Obr.12

*Ve svém díle „Dějiny královského města Znojma“ uvádí L. E. Havlík i zobrazenou mapu -viz **Obr.11***

Pozn.-autor 13:

*Z této mapy jednoznačně vyplývá, že v údobí Velké Moravy-kdy jižní hranici Staré Moravy tvořil severní (levý) břeh Dunaje- byla oblast Pavlovských vrchů, kde se slovanské město fuldských análů „**Dowina**“ (viz rovněž označená poloha dnešní zemské hranice (se Znojmem na levém břehu Dyje) nacházelo- bylo vzdáleno od jižní zemské hranice Staré Moravy (Dunaje) cca 70 km. Nejednalo se tedy o nějaké **pohraniční město**-typu Děvína u Bratislavy na břehu Dunaje, ale o město v dosti hlubokém vnitrozemí Staré Moravy.*

The map illustrates the geographical context of the archaeological findings. It shows the border between Moravia and Silesia, with the Danube (Dyje) and Dyje rivers flowing through the region. Key locations include Znojmo, Polkova, Thunau, Oberleis, Stockerau, and Tulln. Elevation contours are marked with numbers such as 1080, 1055, 1082, 1108, 1097, 1100, 1058, 1056, 1058, 1066, 1070, 1055, 1045, 1050, 1041, 1030, 1002, 1025, 1096, 1147, 1135, 1058, 903, 1111, 893, 864, 984-991, 877, 884, 1012, 1030, 1002, 1025, 1097, 1108, 1055, 1058, 1056, 1058, 1066, 1070, 1055, 1045, 1050, 1041, 1030, 1002, 1025, 1096, 1147, 1135, 1058, 903, 1111, 893, 864, 984-991, 877, 884, 1012, 1030, 1002, 1025. The map also shows the location of the archaeological site relative to the Danube and Dyje rivers.

*Jak výše uvedeno tato mapa rovněž rozhodně svědčí o tom, že i sousední hradiska Dowiny(**viz odst.8.**)-jako např.velkomoravské hradisko Petrova louka (u pozdějšího Strachotinguadu),-nebo hradiska „Vysoké zahrady (Věstonice), případně „Bílý břeh“ (Burgstadt u dnešních Pasohlávek) se **nenacházela** v pohraničí **Staré Moravy**, ale dosti hluboko ve vnitrozemí **Staré Moravy-je tedy možno přijmout údaje perských kronik,** že **Garadát (Velehrad), který se nacházel dalších cca 40 km východně od Strachotína- se určitě nacházel uprostřed moravské země.**“*

5.1.4 Místo pohřbu krále Svatopluka

5.1.4.1 Obr.12 Nejslavnější částečně dochovaný knížecí pohřeb z údobí Velké Moravy

(citace ze Seriálu o antropologickém bádání -Počátky a pozůstatky-Telegraf s datem 16.10.1993). Pozn.14 .autor:-záměrně je uvedena pouze část výsledků vědeckého bádání v záležitosti tohoto pohřbu-zatím jediného význačného –pravděpodobně knížecího-pohřbu z údobí Velké Moravy-akcent je položen na závěr článku.

Obr.12 , část A:

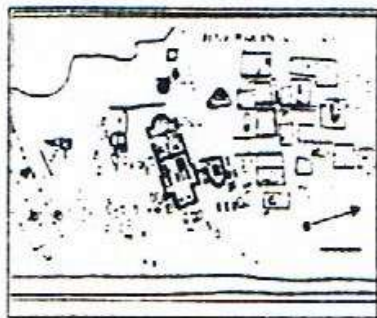
GRAF

Sobota 16. října 1993

Seriál o antropologickém bádání

y, nebo neznámého velmože na Velehradě?

rakve. Pravá horní končetina byla položena podél těla, levá pak byla odtáhnuta. Panovní kosti byly přetočeny a dolní končetiny byly v kolenou mírně pokrčené a uloženy vpravo od střední čáry. Kostí rukou a nohou byly rozptýleny až ke stěnám hrobové dutiny. V místech hrudi kostry ležely dva gombičky z lehce zlatěného stříbra a ozdobeny filigranním drátkem.

Uherské Hradiště – metropolitní výšina v Sadech s chrámovým komplexem, pohřebištěm a sídelními objekty (podle V. Hrubého).

Zásyp hrobu obsahoval kromě předslavanských nálezů stavební suť kostela, která se dostala do hrobové jamy až po destrukci konstrukce hrobky. Z hlediska archeologického bylo tělo vloženo do hrobu bez milodarů. Jen na hrudi objevené gombičky zřejmě spínaly pohřební rubáš. Mimořádnost pohřbu po stránce archeologické zdůrazňuje vybudování výdřevy hrobky, kovaná dřevěná ra-

žvýkáčím svaly. Uhel dolní čelisti je drsný a zevně vykloněn. Ostatní zlomky se pro vyhodnocení morfologické stavby lebky nehodí. Zakomponovali jsme zachráněné zlomky do přibližné rekonstrukce lebky, ale mnoho jsme nezjistili. Mimo fragmentálnosti zlomků byla řada ještě druhotně deformována zřejmě tlakem zemín vzniklým po zhroucení hrobové výdřevy a propadnutí kamenného náhrobku.

O určení pohlaví jsme se pokusili i rozбором některých kostí postkraniálního skeletu. Metrické rozboru proporci kostí pažní a stehenní byly provedeny po konzultaci se specialisty s doc. M. Černým a určení některých kostí nohy a zlomků pánve provedl dr. V. Novotný. Všechna tato zkoumání jasně prokázala stanovení pohlaví mužského s 90 % přesností. Tím se původně uvažovaná příslušnost pozůstatků královny Svatožizně vylučuje.

Za druhé jsem se pokusili odhadnout dožitý věk zkoumaného jedince. Uzávěr hlavních lebečních švů byl úplný, při patrném průběhu švů na zevní desce kosti. Pracovní obrus zubů a vypočtený index abraze ukazuje na věk čtyřicátníka. Rozhodujícím bylo stanovení zubního věku. Ten byl proveden histologickou metodou podle Gustafsona v Kilianově modifikaci, totiž posouzení změn v tvrdých tkáních zubních v závislosti na dožitém věku jedince, které hovoří o věku

dunce ze Sadů 12/59 a jeho genetické vazbě s Přemyslovci.

Daleko účinnější by bylo porovnání tohoto muže s ostatními zde objevenými velmoži jak v chrámu, tak i na bezprostředním pohřebišti.

Zkoumané pozůstatky nabízejí pro možné historické bádání následující ještě informaci. V těle dolní čelisti, v její bradové části, jsem našel velký dutý – cystický útvar. Ten sahá od druhého pravého řezáku až po první stoličku vlevo a vyplňuje 4/5 výšky těla kosti. Podle utváření zubních výběžků, původně vějířovitě uspořádaných předních zubů, je možné nález

Pokrač.B:

Obr.12-Pokrač. část B:

48,3 roku, tedy o muži 45-50letém. Tyž věk byl potvrzen i posouzením struktury kostní na rentgenech kostí stehenní. I druhé kritérium – dožitý věk 45-50 let – zcela vylučuje možnost připsání pozůstatků arcibiskupovi Metodějovi, který byl velmi starým mužem.

Kdo tedy byl zde pohřbený jedinec?

Charakteristika: Muž, 45-50letý, byl 175 cm vysoký, dosti silné postavy, a podle úpravy kostí hlezenní a patní byl značně hmotnosti. K charakterizování lebky nemáme dosti podkladů a ani pro vypracování jeho podoby. Zachované části odpovídají delší a vysoké lebce s vysokým a hranatým obličejem. Pro časovou shodu pohřbu a především pro sugestivní shodu v úpravě kornoutovitěho a nápadně dolů skloněného zevního zvukovodu jsme porovnávali s prof. K. Sedláčkem jedince ze Sadů s knížetem Bořivojem I. Tento typ zvukovo-

Folikulární cysta v bradové části těla dolní čelisti a mramorování kostní tkáně. Dole schéma cystického útvaru. Orig. E. Vlček.

pokládat za vrozenou tzv. folikulární cystu. Navíc, jak ukázalo rentgenologické vyšetření, je kostní tkáň mramorované struktury jak v těle, tak i v ramenech čelisti, což by mohlo svědčit pro nápadné prokrvení kostní tkáně hemangiozního typu. Tento rozsáhlý a v té podobě vzácně přicházející nález by mohl zdůvodnit i případnou smrt jedince pro nezvládnutelné vykrvácení po vylomení nebo vytržení především retinovaného – neprořezaného – a původně vodorovně položeného levého špičáku. I dnes by nalezený defekt kostní tkáně byl nebezpečný a vyžádal by si rychlé, ale především specializované chirurgické ošetření. Zjistí se někde náhlá a nečekaná smrt význačné osobnosti v této době?

Obr.13-Navazuje na Obr.12. část B:

Malba levé poloviny obličeje muže na zbytcích omítky z náhrošku v hrobové kapli. Malbu rekonstruoval ak. malíř J. Turoň.

du se vyskytuje v soudobé populaci zcela řídce, toliko ve 3 % případů. A i v dalších znacích můžeme zjistit značnou podobnost mezi oběma jedinci. Dokonce zde máme i shodu v sérologické příslušnosti k ABO systému shodnou skupinou B. Určitá rámcová morfologická podobnost s pozůstatky knížete Bořivoje není vyloučena, ale jasně geneticky vázaný specifický znak mezi oběma jedinci však nebyl nalezen. Proto i zde zůstáváme jen u pokusu o autorizaci je-

Závěrem našeho výkladu můžeme říci, že i když se nepodařilo objektivně určit jedince pohřbeného v jedinečném sarkofágu, v kované rakvi, v hrobě překrytém náhrobkem ozdobeným byzantskou figurální malbou a datovanem do posledních desetiletí 9. století, je to jistě pro Moravu pohřeb nejčestnější a nejvážnější z tohoto období, objevený na území našeho státu. Je na místě vzpomenout precizní a záslužné práce objevitele prof. dr. V. Hrubého.

Pozn.-autor 14:

Zastavme se u závěru předchozího článku o antropologickém průzkumu pohřbu v předchozím odstavci a zopakujeme si jej jako citaci Prof. Vlčka dle Obr.13:

*„Závěrem našeho výkladu můžeme říci, že i když se nepodařilo objektivně určit jedince pohřbeného v jedinečném sarkofágu, v kované rakvi v hrobě překrytém náhrobkem ozdobeným byzantskou figurální malbou a datovaném do posledního desetiletí 9.století, je to jistě pro Moravu **pohřeb nejčestnější a nejvážnější** z tohoto období, objevený na území našeho státu. Je na místě vzpomenout precizní a záslužné práce objevitele Prof.Dr. V.Hrubého.“*

K této citaci není co dodat.

Z hlediska morfologické podobnosti s pozůstatky knížete Bořivoje ve vztahu k historickým údajům o příbuznosti knížete Bořivoje s králem Svatoplukem a časovým údajům stáří pohřbeného a doby jeho pohřbu- vychází jediné-jedná se o -pohřeb velkomoravského krále Svatopluka I.****

Pokud vezmeme v úvahu přesné znění Benediktinského menologia viz odst.4.1.9.1:

„4.1.9.1Benediktinské menologium uvádí k 11.březnu 894:

V končinách Uher (rozumí se dnešní Slovensko) byl pochován svatý Svatopluk, král Moravy.

a vypustíme dodatek L.Havlíka-„rozumí se dnešní Slovensko“ a naopak vezmeme v úvahu údaj Dukljanské kroniky, že král Velké Moravy Svatopluk I zemřel v hlavním městě pravobřežní podunajské Panonie-Weszprimii, která byla tehdy součástí Velké Moravy-je vysvětlena i záležitost, že u pohřbu nebyly nalezeny milodary. Nemohly být nalezeny, protože se jednalo o pohřeb druhotný a navíc ve velice pohnuté době-zrušení slovanské liturgie. Umístění pohřbu Svatopluka v klášterním areálu Na sadech u Starého města bylo pravděpodobně způsobeno negativním vlivem německých duchovních zejména biskupa Wichinga, který v té době ovládal moravskou církev a po vyhnání slovanského kněžstva se slovanskou liturgií odmítal sloužit křesťanskou liturgií v řeckých kostelech-založených arcibiskupem Metodějem a jeho žáky na Velehradu (Mikulčice-Valy).

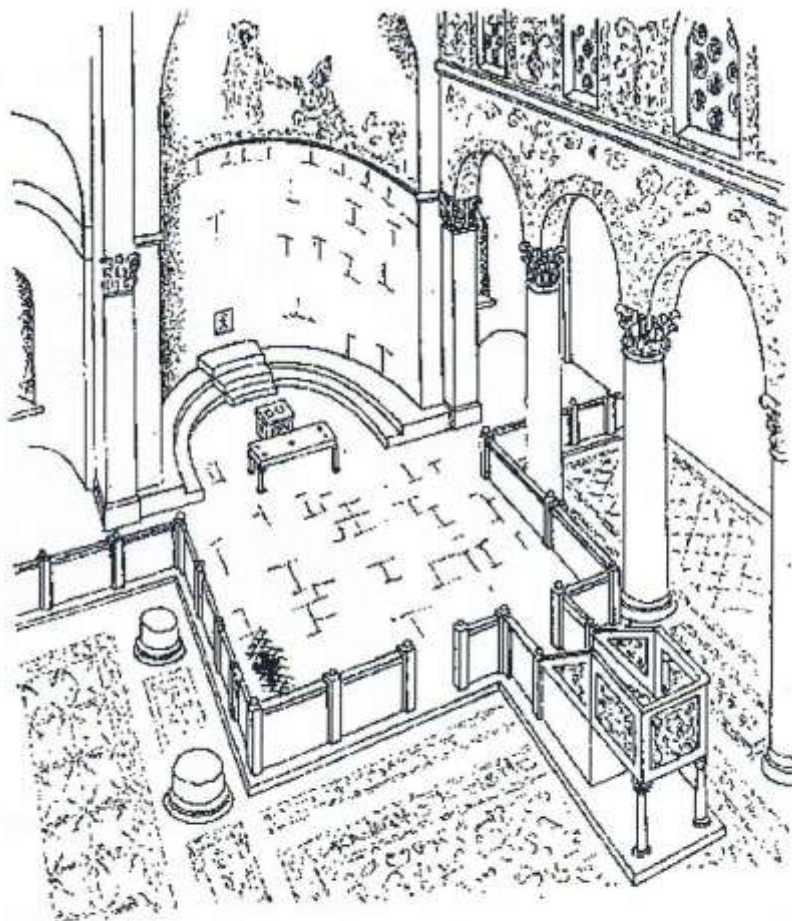
5.1.5. Místo pohřbu Velkomoravského arcibiskupa Metoděje.

5.1.5.1 O pohřbu arcibiskupa Metoděje je zmínka v Legendě „Žití Metoděje“, kde se praví „uložili jej v kapitulním chrámu moravském“. V tzv. „proložní legendě“ se píše, že „leží ve velkém chrámu moravském po levé straně za oltářem sv. Bohorodičky“. Tento hrob byl mnohokrát „nalezen“, ale zatím se žádný z nálezů nepotvrdil. Existuje jediná výjimka- viz Obr.11-půdorys základů trojlodní baziliky Mikulčice valy-hrob č. XVI.(resp. 580)!

Pro připodobnění situace- viz Obr.14:

Obr. 14:

Jak vypadala béma - oltářní prostor ve starším období církevních dějin, ukazuje rekonstrukce bémy z chrámu Sv. Petra a Pavla v Gerase ze 6. století, jak je publikována v knize Konrada Onasche Liturgie und Kunst den Ostkirche in Stichworten (Lipsko 1981, str. 50, viz obr. č. 7). V popředí na tomto nákresu je ještě vyvýšené místo, z něhož se četlo, a v řeckých chrámech ještě dnes čte evangelium: je možné, že něco podobného bylo i v mikulčické bazilice, jak naznačuje na plánu vykopaná tříšť v maltové podlaze. Ohrádka, uzavírající bému byla opatřena centrálními svatými dveřmi (jak je tomu i u dnešního ikonostasu). Byla dřevěná, takže nepotřebovala mít v lité podlaze vyhloubený základ.

Obr. 7. Béma z chrámu v Gerase ze 6. století. Pro názornost je šrafováním a křížkem označeno přibližné místo hrobu č. 580 v mikulčické – mnohem užší – bazilice.

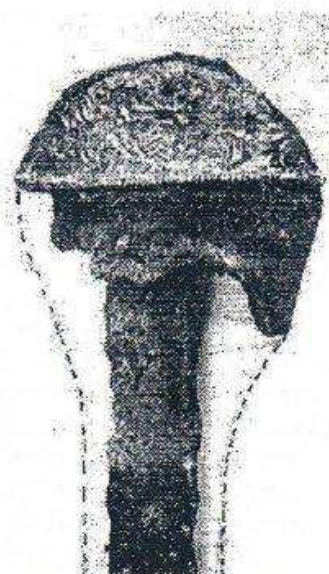
(konec citace)

Pozn. autor 15. Tento Obr. 14 jednoznačně ukazuje-co bylo u řeckých kostelů (a trojlodní basilika Mikulčice valy svojí architektonickou koncepcí- je řecký kostel) míněno-za oltářem sv. Bohorodičky- tj.za ikonostasem (dřevěným) s obrazem sv. Bohorodičky-čemuž poloha hrobu č. 580 (XVI) v mikulčické basilice odpovídá.

5.1.5.2 Nálezy v hrobu č. 580 (XVI) v mikulčické basilice:

Obr.č.15

Jiným nálezem z tohoto významného hrobu, ležícího v chrámové lodi basiliky, je zvláštní předmět, označovaný jako „dýka“. Zachoval se z něho kovový vrch spojený s bodcem. Dr. Klanica uveřejnil detailní fotografii této domnělé „dýky“, s neobvyklým tvarem, jejíž hlavice je zdobena liliovitým motivem v kovu. Už sám obrázek – k němuž jsem si dovolil šrafovaně protáhnout předpokládaný tvar hlavice – ukazuje, že nejde o dýku, ale zbytek biskupské hole, jejíž kovová špice spojena s hlavicí není čepelí zbraně, ale je to trn, kterým je tato hlavice spojena s kulatou a poměrně dlouhou dřevěnou holí. (Viz obr. 3)

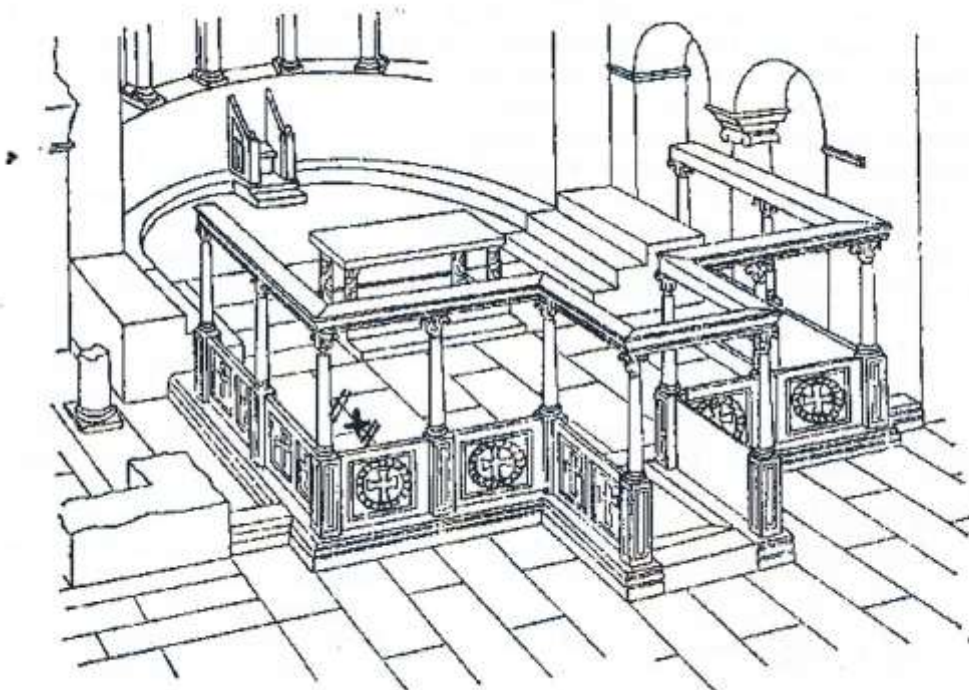
Obr. 3. Hlavice údajné dýky, ve skutečnosti biskupské hole

Obr. 4. Ukázky zakončení současných biskupských holí

(konec citace)

5.1.5.3 Rekonstrukce starokřesťanského templonu (Obr.16)

Obr. 8. Rekonstrukce starokřesťanského templonu. Křížkem je opět označeno přibližné místo hrobu č. 580. v mikulčické bazilice.

V. Pucko navíc zjistil, že na svaté dveře do oltáře bémy byly z východní stěny oltářní apsidy přenášeny náměty obrazů, zejména ikony Zvěstování přesvaté Bohorodice, eucharistické motivy i obrazy apoštolů a podobně. Svaté oltářní dveře byly po stránce ikonografické východiskem k ikonostasu. (Je zajímavé, že některé byzantské chrámy neměly svaté dveře, ale krásně vyzdobenou oponu. (Vasilij Pucko, Carskie vrata iz Kriveckogo pogosta. K istorii Altarnoj pregrady na Rusi. Zbornik za likovne umetnosti 11, 1975, Matica srpska, Beograd).

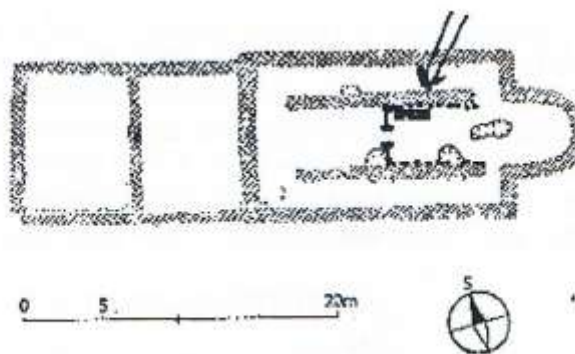
Je možné, že tomu tak bylo i v mikulčické bazilice, neboť i její stěny – podle nalezených zbytků malované omítky – byly vyzdobeny křesťanskou malbou a je tedy velmi pravděpodobné, že ikony (medailony) na architrávu nebo na svatých oltářních dveřích byly i zde, protože velkomoravská církev, i když žila v nepoměrně skromnějších poměrech než velká církevní centra jako Cařihrad, Řím, Soluň, ve všech ohledech s nimi chtěla držet krok, vždyť dosažení světové úrovně vzdělanosti a umění pro Velkou Moravu bylo přece úkolem cyrilometodějské misie. Tyto skutečnosti nám umožňují přistoupit k závěrečným vývodům.

Ve starší době církevních dějin byla snaha, aby významní lidé – především církevní hodnostáři – byli pohřbíváni co nejbližší k místu konání svaté eucharistie, to znamená co nejbližší k svatému prestolu, tedy v bémě, neboli oltářním prostoru. Později – podle vykladače církevních pravidel Teodora Valsamona v 12. století – se už pohřbívat v oltáři a v chrámové lodi nedovolovalo, smělo se pouze v bočních chrámových lodích a zvláště v chrámové předsíni. Avšak v 9. století na Velké Moravě tento zákaz rozhodně neplatil. V případě tak významné osobnosti jako byl sv. Metoděj bylo přirozené, a zprávy to jednoznačně dosvědčují, že byl pohřben na nejčestnějším místě. Údaj Prologu, že to bylo „vlevo v stěně za oltářem svaté Bohorodice“, je třeba pochopit z dobové situace a z dvojího významu pojmu »oltář«.

(konec citace)

5.1.5.4 Zakreslení bémy v základech mikulčické basiliky (Obr.17)

Nabízí nám vidět za oltářní ohrádkou jednak „zvláštní„ stěnu vlastní hrobky (sarkofág): archeologie totiž zjistila, že nad hrobem č. 580 byla „kamenná zídka„ dokonce červenou barvou natřená, dlouhá asi 60 cm, souběžně se základy basiliky (viz Z. Klanica, cit. kniha, str. 30), ale kromě toho je nejenom možné, ale nutné ve světle toho, co známe o vývoji pojmu oltáře a oltářní stěny, mít na zřeteli vedle tohoto tak výrazně označeného sarkofágu také samotnou oltářní stěnu, jež ohraničovala bému, ať nízkou (podle starší vývojové fáze), anebo vyšší, čili templon s obrazem svaté Bohorodice.

Obr. 9. Ještě jednou **půdorys mikulčické basiliky** s údajným hrobem (č. 580) sv. Metoděje se zakreslenou ohradou bémy nebo templonu.

Nakonec je třeba se zamyslet, proč autor staroslověnského Prologu na rozdíl od stručné zprávy Žitíja Mefodija (Metodějova života) považoval za nutné podrobněji specifikovat místo pohřbení sv. arcibiskupa? Nepochybně proto, aby přesněji informoval poutníky, kteří by zatoužili navštívit místo dočasného odpočinku velkého pastýře a světce. Kdyby byl hrob založen v základové stěně apsidy, byl by běžným poutníkům – a v té době poutnictví ke svatým místům kvetlo – zcela nepřístupný, neboť do oltáře – apsidy měli přístup jen klerici. Proto je nepravděpodobné, že by byl hrob umístěn v stěně apsidy, a to ještě ke všemu nikoliv na levé, ale na pravé straně apsidové zdi, jak jej hledal dr. V. Hrubý v Sadech u Uherského Hradiště. Údaj, že arcibiskup Metoděj leží „ve velkém chrámě moravském po levé straně v stěně za oltářem svaté Bohorodice„ podle informace staroslověnského Prologu o sv. Cyrilu a Metoději – rozumíme za oltářní stěnou – obrazem svaté Bohorodice, na »bohorodičné« straně oltářní bémy, mohl být v 9. stol. dostatečně srozumitelný i prostému čtenáři či posluchači Prologu. Hrob – navíc označený červenou barvou – byl uvnitř basiliky ze dvou stran – západní a severní – za ohrádkou přístupný k uctění a modlitbě všemu zbožnému moravskému lidu.

O přemístění světcových ostatků soudí dr. Klanica, že byly násilím exhumovány a přeneseny na méně významné místo, když byl sv. arcibiskup Metoděj stížen klatbou římské církevní vrchnosti. Ale to je již jiná otázka.

Závěrem: názor dr. Klanici o místě uložení hrobu sv. Metoděje v mikulčické bazilice – zatím největším velkomoravském chrámě z 9. století – na popsaném místě je dobře možný. Konečné slovo k jednotlivým problémům budou muset říci odborníci v novém, detailním a nic nezamlčujícím a nezamlžujícím zkoumání.

(konec citací dle díla Prof.Dr. Pavla Aleše)

Pozn. autor 16:

Z pátrání po ostatcích sv. Cyrila (Konstantina)-jehož výsledky jsou uvedeny v Čas. 3/2013 vyplývá, že část ostatků sv. Cyrila se skutečně nachází v kapli sv. Cyrila, která je součástí současné basiliky sv. Klimenta v Římě. Důvody pro místo druhotného uložení ostatků sv. Metoděje:-viz odst.5.1.5.5.

5.1.5.5 Místo druhotného uložení ostatků sv. Metoděje:

Pozn. autor 17:

Jak vyplývá z historických podkladů-uvedených v Čas.3/2013-žádal arcibiskup Metoděj již v r. 869 římskou církev o dovolení přemístění ostatků svého bratra Konstatina do rodinné hrobky v Soluni, na což měl jako první příbuzný Konstantina to nejvyšší právo. Ústy tehdejšího papeže byla tato Metodějova žádost odmítnuta- v souvislosti se svatořečením Konstantina na sv. Cyrila- za jeho obrovské zásluhy o šíření křesťanské víry,-ale také za jeho zázračný nález ostatků umučeného papeže sv. Klimenta v oblasti Krymu a jejich přenesení do Říma.

- I. Konstantin (sv.Cyril) byl tedy pohřben v basilice sv. Klimenta v Římě. Ostatky sv. Cyrila tedy církev k dispozici od r.869 vždy měla.**

Jak známo-oficiální svatořečení v římskokatolické církvi je vždy spojeno s liturgickou potřebou ostatků svatořečeného. Ke svatořečení obou slovanských věrozvěstů (a tedy i arcibiskupa Metoděje) došlo již v r.1880. Původně se jejich svátek slavil 20. března, od r.1883 bylo datum jejich slavení změněno na datum 5.7. papežem Piem IX.

- II. Jestliže došlo ke svatořečení obou svatých bratrů k r, 1880-znamená to, že církev ostatky sv. Metoděje měla k dispozici nejen k tomuto datu, ale i dříve- a to znamená od doby jeho úmrtí v r. 885- až doposud.**

Jak známo v průběhu věků církev římskokatolická vztah k moravskému arcibiskupovi Metoději několikrát změnila -od chvalozpěvů- až po prokletí. Nakonec vše vzala zpět a vrátila se ke svatořečení.

- 1. Na Moravě byli oba věrozvěsti slaveni jako patroni od 14.stol. Centrem oslav se stal cisterciácký kostel na moravském Velehradě (u Starého města), vysvěcený k r. 1228.*
- 2. V r. 1863 byli Cyril a Metoděj prohlášeni za patrony všech slovanských národů. (jak řečeno výše- k jejich svatořečení došlo v r. 1880)*
- 3. S liturgií hlásanou v národním jazyku předešli slovanští věrozvěsti dobu o 11 století, protože teprve vatikánský koncil v letech 1962 – 1965 jim dal za pravdu, že v křesťanské liturgii se sluší chválit boha všemi místními jazyky*
- 4. Papež Jan Pavel II. prohlásil oba bratry Cyrila a Metoděje za spolupatrony Evropy s odůvodněním, že vedle zásluh o kulturu bojovali za jednotu církve západní a východní a ukázali správnou cestu ke sjednocení Evropy.*

- III. Při vysvěcení nového chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Soluni v r. 1985 proběhla tiskem zpráva, že potřebné ostatky sv. Metoděje obdrželi budovatelé chrámu v Soluni z „nejmenovaného kláštera“.**

- IV.** *To, že k datu r.2015 není moravskému národu známo místo druhotného pohřbu arcibiskupa Metoděje (původně pohřbeného v hlavním chrámu Moravy-dnešních Valech u Mikulčic)-neznamená-jak vyplývá z výše uvedeného-že by katolická církev nevěděla-viz odst. 5.1.5.1 až 5.1.5.5 - kde se nachází ono místo druhotného uložení ostatků sv. Metoděje-1. moravského arcibiskupa. Církev to pouze tají. Tají to proto, aby nenarušila politický mír mezi Vatikánem a současnou Českou republikou,(před tím Československou republikou), která Moravu jako zemi zrušila a moravský národ neuznává.*
- V.** *Moravský národ při své současné obrodě-může z duchovního hlediska navštěvovat místo pohřbu arcibiskupa Metoděje pouze tehdy, až obnoví stavbu Moravského hlavního chrámu z údobí Velké Moravy na Valech u Mikulčic a při jeho vysvěcení si od katolické (řecké-nebo římské) církve ostatky sv. Metoděje - prostě vyžádá zpět. Jiná cesta není.*
- VI.** *Autor si dovolil spekulaci, že druhotné místo uložení ostatků arcibiskupa Metoděje se s největší pravděpodobností nachází v klášteře sv. Nauma-v Makedonii u Ochridského jezera.*

Obr. 18:

Klášteř leží na břehu jezera Ohrid v jižní části Makedonie a pochází z roku 885. Svatý Naum byl žákem Cyrila a Metoděje.

6.Obrazový, mapový a jmenný popis centrální oblasti staré Moravy včetně Pavlovských vrchů (s popisem některých zachovalých mýtických skalních útvarů z předkřesťanského údobí).

Tento stručný popis pokládá autor za nezbytný – z hlediska pochopení významu takového duchovního centra, jakým byly Pavlovské vrchy pro všechna dřívější etnika – a jsou jím až dodnes.

6.Obrazový a jmenný popis centrální oblasti Pavlovských vrchů:

6.1.-1Obr.19-Panoramatický pohled na ústřední část Pavlovských vrchů- Pálavu-ze západu (z předhůří Pavlovských vrchů nad Dolními Dunajovicemi) v současnosti:

I. Děvín	II.Stolová hora	III.Taneční hora
-na úpatí zleva 130 m pod vrcholem Děvína Dívčí hrady-(Děvičky) na severovýchodním svahu pod Dívčími hrady se nachází obec Pavlov (dříve Pulín-(z latinského názvu „puella“= dívka) Stejným způsobem z latiny byl odvozen slovanský název Securum Castelum (= „pevný hrad s cimbuřím“)- na „Sekyř kostel“součást Podivína. Na severním úpatí Děvína je situována obec Věstonice,(dnes Dolní Věstonice, kde se nacházelo staromoravské hradisko Vysoké zahrady)	-ústřední mýtická hora nad Klentnicí na východním svahu dodnes na skaliskách s patrnými zbytky uměle ztvárněných skalních symbolů mýtických božstev Peruna, Velese, Morany, Živy a Dowiny (Perunovy dcery, jejíž skalní útvar se nachází na západním svahu pod Děvínem) dala název celé nebývale opevněné oblasti-městu, se státním znakem- velkomoravskou orlicí. s Růžovým hradem -dnes Sirotčí hrádek vlevo od Stolové hory na Růžovém vrchu (součást bývalé Dowiny, kterou v r.864 obklíčila franská vojska a kde po třech dnech obléhání-z důvodu nedostatku počtu obránců a potravy pro obránce kníže Rostislav-vyšel z hradu, vydal rukojmí a přislíbil z nouze franskému králi Ludvíku Němci věrnost-, kterou záhy porušil.	(Tanzberg) dnes Svatý kopeček nad Mikulovem (z východu) a vrch Turoid s Kozím hrádkem nad Mikulovem (ze severu) Turoid-(název keltského původu) jedná se o vrch s jeskyněmi s nejstaršími archeologickými nálezy všech středoevropských kultur –včetně <i>starých Slovanů</i>, tj. <i>nálezy pražské keramiky-vytvářené bez hrnčířského kruhu s datováním do 5.-6.stol. n. l.</i> <i>Na Taneční hoře se v oblasti Pavlovských vrchů v předkřesťanské době slavily bujaré svátky letního slunovratu.</i>

Obr.19

Foto: L.Ruffer

Pozn. –autor 18:

Panoramatický pohled dle Obr.19 je dále detailně znázorněn v jednotlivých pasážích s rozdělením dle části .I, II.,-a III.

6.1.-2 Obr.20 Děvín -letecký pohled na Děvín a obec Pavlov –od východu(v pozadí ruiny hradu Děvičky, dnešní Pálavská jezera-konkrétně Novomlýnská nádrž a dnešní Strachotín)

Foto L.Ruffer

6.1.-3 Obr.21 Děvín-letecký pohled od západu v pozadí opět ruiny hradu Děvičky

Foto L.Ruffer

6.1.-4 Obr.22-Hrad Děvičky (v katastru obce Pavlov- viz Mapy ČR)

-pod hradem jsou patrné „tři bílé kamenné kužely“ opředené báchorkami a smyšlenkami.

Pozn.autor 19: Původní heraldické znaky Galů (Keltů)-*Na červeném štítě tři bílé kužely (vrchy)*-viz práce více badatelů. Je známo, že moravský panovník Sámó ovládal obchodní stezky na Moravě, v Korutanech – a dále až k Baltu (solné stezky a zejména Jantarovou stezku-jejím klíčovým orientačním bodem byla právě „Mušovská křižovatka“- kde nad Dyjí sloužily tři bílé (skalní) kužely obchodním výpravám jako důležitý orientační bod

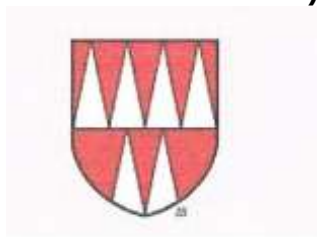
6.1.-4 Obr. 23.(a, b, c)

Dnes na Moravě:-např.

a)-Znak města Valtice

b)-Znak města Kroměříže

c)-Znak Olomouckého biskupství

6.1-I.1 Obr.24-Děvín-nejvyšší vrchol Pavlovských kopců (vlevo o 132 m níže ruiny hradu Děvičky ze 13.stol.) při pohledu ze západu

Foto autor

6.1-I.2-Obr.25-skalní útvar s dnešním názvem „trůn“ pod Děvínem.

Pozn.autor 20:-jde o skalní útvar s reliéfem znázorňujícím mýtické božstvo s názvem „Trojan“. Jednalo se o slovanské mýtické „božstvo“ ovládající posmrtný život- o vládce podzemí. Sestával ze tří postav-z nichž jedna „požírala“ lidi, druhá dobytek-zvířata a třetí ryby.

*Pojmenování tohoto skalního útvaru se dochovalo v popisu vinařských tratí na konci současného katastru obce Perná s názvem „**Za Trojanem**“.*

*Pozoruhodné je, že za tímto útvarem se nachází na dalším skalním útvaru hlava ne nepodobná hlavě keltského „**druida**“-viz Obr.26 a)*

Obr.25 „Trojan“

Foto autor

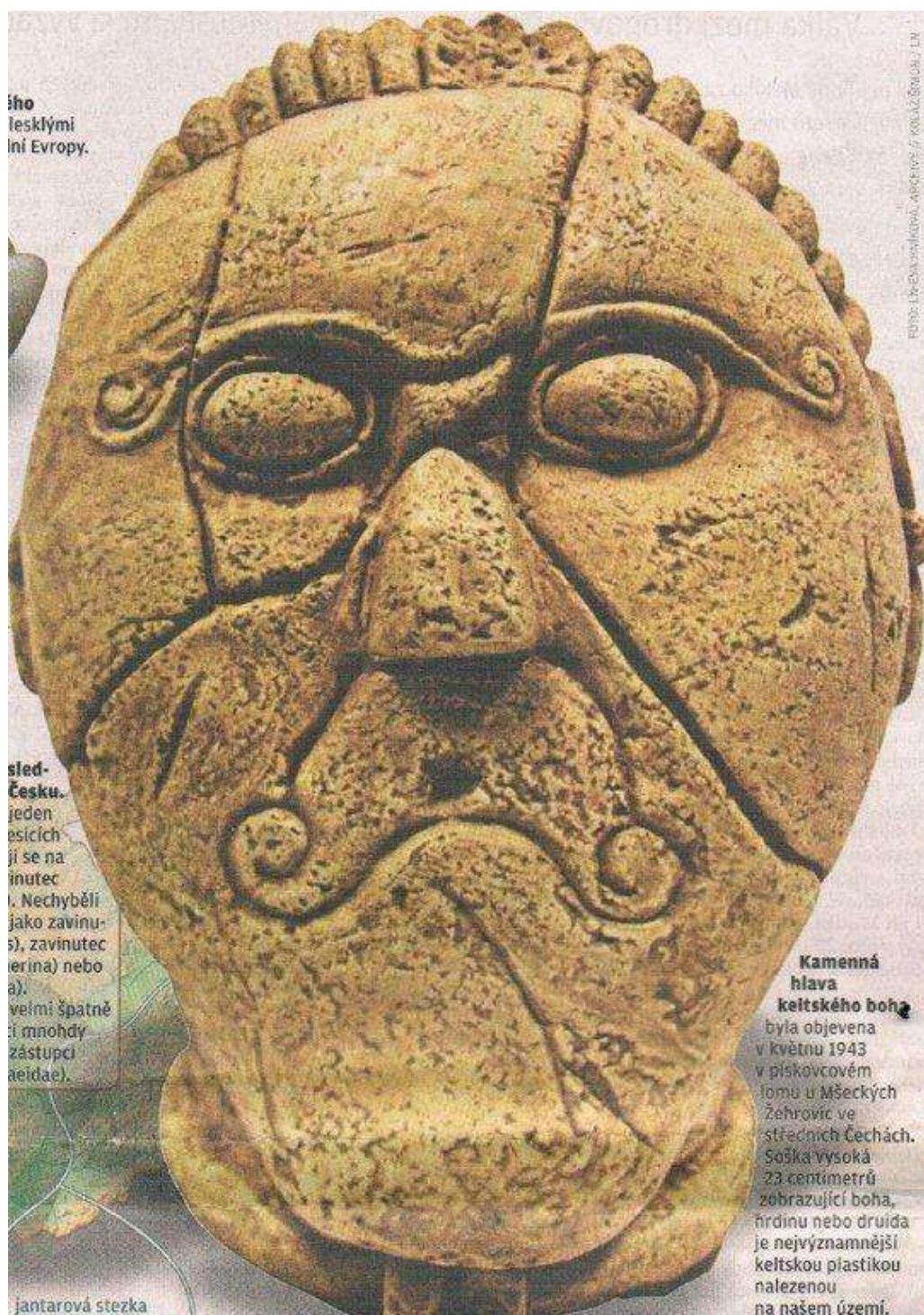
Obr.26 -hlava „keltského druida“-Pozn. autor 21: případně keltského skřítky Leprachána-žijícího v přírodě a střežícího „kotle“ plné zlatých mincí. (Pavlovské vrchy- na skalním útvaru za „Trojanem“ nad zaniklou obcí (městem) Purkmanice v části s místním názvem „Kotelná“)

Foto autor

Pozn. autor 22: Je pravděpodobné-viz údaje „Perských kronik“, - že pohřby žehem prováděné Slovy v předkřesťanské době na hranicích ze dřeva na návrších-mohly být konány právě v těchto místech. Poloha vinařské tratě „Za Trojanem“, nebo jiná trať s názvem „Popelové pole“ v katastru obce Perná tomu nasvědčují. Sousedství blízké polohy „Trojana“ a hlavy „keltského druida“ (event. skřítky Leprachána) si neodporují. Keltové (Indoevropané) si ze své původní pravlasti (mezi Kavkazem-dále severním pobřežím Černého moře až ke Karpatům) přinesli do střední a západní Evropy (a také na Pavlovské vrchy) svoje náboženství a mýty, na které navazovala další etnika – i Slované. Místní název v sousedství vrchu Pálava-Kotel (resp.níže položená Kotelná) navazuje na posvátný kotel (kotlík) v keltské mytologii, kde měl velký význam. Jedná se o kotel znovuzrození-jde o rituální nádobu, známou snad ve všech civilizacích. Kotel neznamenal pouze „hojnost“, ale stal se symbolem pohostinnosti,-místem, kolem něhož se scházela společenství. Kotel musel být stále plný a jeho majitel musel být připraven jeho obsahem nasytit a napojit příchozí. Kotel mohl mít i magickou oživovací schopnost mrtvých. Bez kotle se neobešli ani lidé, ani bohové, ani knížata. Poloha vrchu Kotel i místo označené Kotelná je patrné i na dnešní mapě –viz **Obr. 27**.

Obr. 26 a) Hlava nejvzácnější sošky keltského „druida“ (bojovníka) nalezené u Mšeckých Žehrovic v r. 1943 ve středních Čechách (–uvedeno pro srovnání podoby hlavy keltského druida na skalním útvaru Pavlovských vrchů)

Obr. 27 Současná turistická mapa oblasti Pavlovských vrchů (s označením vrchu Kotel a oblast Kotelná-včetně ruin tzv. Nového hradu)

6.1-I.3-Obr.28-po staletí udržovaná „boží muka“

Pozn. autor 23:-s papežským křížem- na památku přivítání kardinála Honoria a 2.papežské delegace (její cesta vedla z Říma přes Aquileu, Korutany dále-údolím řeky Salzy do Salzburku, dále podél Dunaje - přes Tulln a Znojmo do Dowiny) v r.890 na vstupu k Nového hradu (při korunovaci krále Svatopluka)-poblíž dnes již neexistující obce **Purkmanice**, která sloužila svými obyvateli jako obsluha vládce Nového hradu. **Nový hrad** bránil přístupovou cestu na hlavní hrad vládce Dowiny. Jiná cesta k hradu nevedla (mimo cesty přes Pavlov (Pulín), prostor mezi Turoidem a Stolovou horou byl v té době hustě zalesněn a cesta ze Znojma do tehdejší Dowiny vedla přes brod –dříve zvaný Guldenfurt (Zlatý brod)-dnes Brod nad Dyjí přes D.Dunajovice po západním úbočí Pavlovských vrchů. Zde byla královými vyslanci papežská delegace přivítána.

6.1-I.4-Obr.29-Nový hrad-(Neuhaus)-dnes již neexistující hrad nad dnešními Horními Věstonicemi- (viz mapa J.A. Venuta)

Autor: Venuto, Jan Antonin, 1746-1833

Das Markgraftum Maehren mit der Aelteren und im Jahr 1783 abgeaenderten Eintheilung der Kreisen auch Bezeichnung der Graenze der Olmütz. Dioecese in Schlesien genau gezeichnet im Jahr 1784 / Joan Venuto del. ; J.W. Engelmann sculp.

4.1-I.6-Obr.30-po staletí udržovaná Boží muka-rovněž s papežským křížem na vstupu do dnešní obce Bulhary

Pozn. autor 24: při shlédnutí předchozí mapy- Obr.29) a Obr 37. nacházelo se velkomoravské **hradisko Nejdek-(pos.12)** v sousedství dnešní obce Bulhary - mezi řekou Dyjí a severovýchodním úpatím Pavlovských vrchů, kterým vedla cesta (a nebylo ji možno obejít) při příchodu do oblasti Dowiny z jihu z **Vindobony** přes dnešní **Valtice (Feldburg)** po t.-zv. **Jantarové stezce**.

Obr.30

Pozn.autor 24:-pokrač.-Tuto cestu použila 1. papežská delegace papeže Štěpána VI.-(její cesta vedla přes Vindobonu) -na podzim r. 885 po smrti arcibiskupa Metoděje při návštěvě krále Svatopluka.

4.1-II.1.Obr.31- Stolová hora –pozn. autor 25: s věštebným hradem „vróžogradem“ (vróžba=věštba) -Růžovým hradem- (Rosensteinem)- viz mapa Obr.29 a Obr.32), který byl součástí Dowiny

-Kosmou převzat do České kroniky pod názvem Chv-Rasten (vol-chv-i= byli mýtičtí slovanští věštební kněží-žreci, Rasten=upravený název Rosenstein)-dnes pojmenován-Sírotčím hrádkem - při pohledu ze severozápadu –na přilehlém Růžovém vrchu ke Stolové hoře. (–viz Obr.31.)-kde hrad – jeho ruiny -dodnes vévodí celému kraji pod Pálavou.
Obr. 31

Pozn. autor 26:- jedná se o ústřední mýtickou horu starých Slovanů (před tím i Keltů)–kde na skalních útvarech východního svahu Stolové („Stoličné“) hory- jsou znázorněna hlavní mýtická božstva předkřesťanské Moravy-viz Obr.33 (s legendou)–situovaná v ústředních bodech „slunečního kalendáře.

Obr. 32. Detail mapy Moravy vydané v roce 1692 v Benátkách

-viz ozn. „pevnost“

6.1-II.2.Obr.33 Sluneční kalendář starých Slovanů na vých. svahu Stolové hory

Pozn.-autor 27:Detaily mýtických božstev s legendou dle pozic Obr. 33-(viz níže a rozbor v Časopise 4/2013)

- 1- **Veles-Bůh stád**-zástupce Peruna, jeho svátek se slavil **6.ledna** (proto je v pozici slunečního kalendáře v místě proti východu slunce na obzoru při **zimním slunovratu**)
- 2- **Morana** –Bohyně smrti, (do dnešních dnů zachovaná tradice vynášení smrtky při jarní rovnodennosti) ve slunečním kalendáři v místě proti východu slunce při **jarní a podzimní rovnodennosti (21. března a 23. září)**
- 3- **Mokoša-(Živa)**- Bohyně úrody-její svátek se slavil při **letním slunovratu-23. června** -proto je v pozici slunečního kalendáře v místě proti východu slunce při letním slunovratu
- 4- **Perun**- Bůh blesku-hromovládce-nejvyšší Bůh panteonu slovanských mýtických božstev- jeho svátek se slavil **20.července resp. 2.srpna -dle zvířetníku ve znamení Lva**-proto býval zobrazován se **lví hlavou**—viz i dnes patrná plastika se **lví hlavou** na mohutném menhiru nad Klentnicí (Obr.34 a Obr.35) -s ležatým křížem- Perunovým znakem

6.1-II.3 Obr. 34 Perunův menhir nad Klentnicí

Obr.35-Perun-slovanský Bůh blesku-znázorněn ve skalní plastice se lví hlavou -při pohledu na Perunův menhir dle Obr. 34 shora ze Stolové hory

6.1-II.5 západní svah Stolové hory s kamenným útvarem –velkomoravskou orlicí

(jako státním znakem Velké Moravy)-viz Odst. 3 a Obr.3b)-a uvedený text na str.6, 7)

Obr.36 (pův. viz Obr.3)

6.1.-III.1-Obr.37-Taneční hora (Tanzberg)-dnes Svatý kopeček nad (dnešním) Mikulovem
Pozn.-autor 28:-jak se nazýval Mikulov před příchodem křesťanství-zatím nezjištěno-i když jeho existence v předkřesťanské době je potvrzena-viz archeologické nálezy na Turoldu z 5.-6. stol. n. l.. Ve spodní části let. snímku je jasně patrná i dnes alej lemující cestu od Valtic k Valtické bráně Mikulovského hradu-(později zámku a města). **Obr.37**

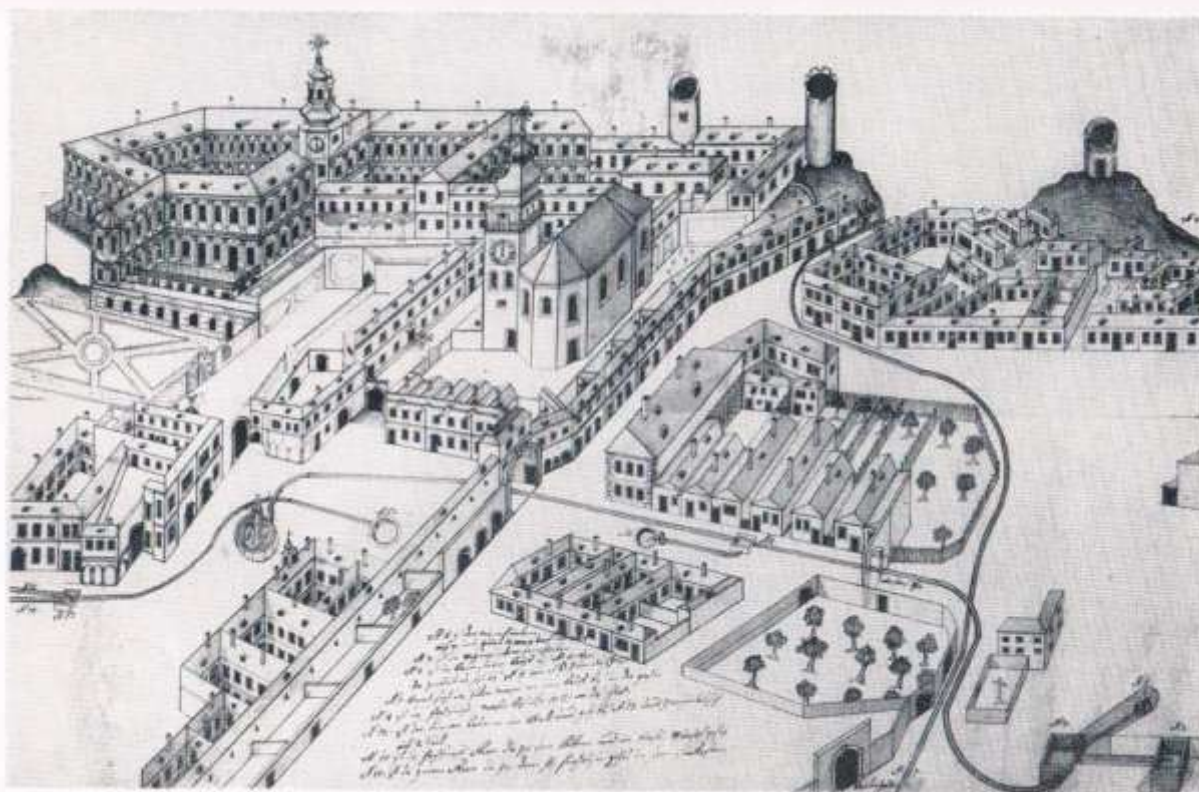
Foto L. Ruffer

6.1.-III.2-Obr.38 Městský znak Mikulova

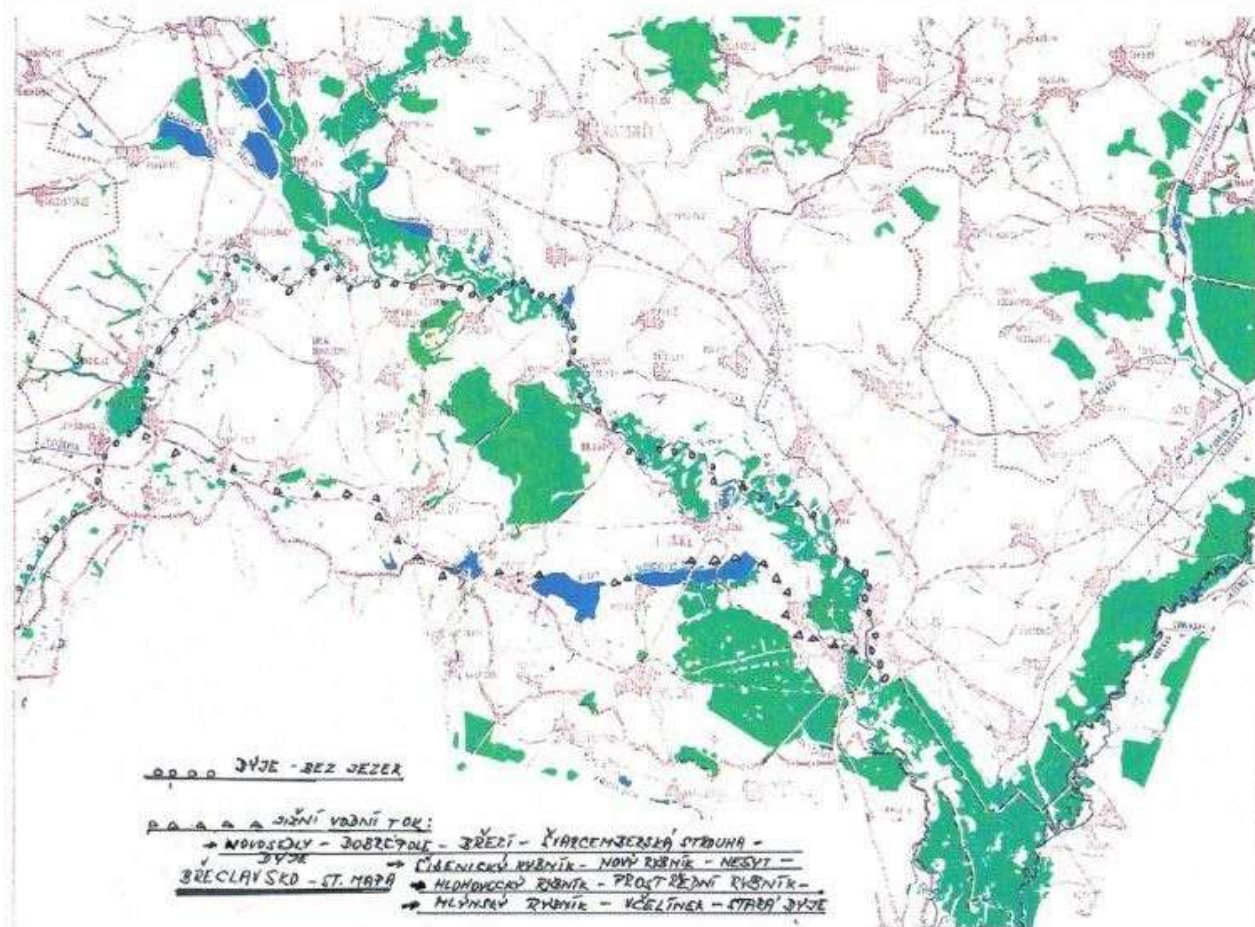
Pozn.-autor 29 Jak vyplývá z historických záznamů i z vlastního znaku města Mikulova- Mikulov měl pouze dvě brány –**Valtickou** -vytesanou ve skále a **Lávskou** (dle dnešního názvu Laa an der Thaya). O vídeňské, nebo brněnské bráně není ani náznak. Svědčí to o starobylosti Mikulova. Dle předchozí poznámky autora - předkřesťanský název Mikulova zatím není znám. Z rozboru současného názvu Mikulov- dle publikace Místní jména na Moravě-L. Hosák, R. Šrámek- je odvozen ze jména Nikolaos-z řečtiny-ve významu:„vítězný (dle vůle) lidu“. Jedná se o jméno nejvýznamnějšího světce ortodoxní (pravoslavné) východoevropské církve. Podobně i současný název bývalé velkomoravské pevnosti Mikulčice-valy.

6.1-III.3-Obr.39 Mikulov a zámek –včetně Kozího hrádku- z počátku 18.-stol.

75. Pohled na Mikulov a zámek z počátku 18. století

6.1-III.4- Obr.40 Mikulovsko a Břeclavsko dle staré mapy z údobí před napuštěním Pálavských jezer

Pozn.-autor 30:

Kroužkovými značkami je vyznačen tok řeky Dyje na Mikulovsku a Břeclavsku před napuštěním Pálavských jezer.

Trojúhelníkovými značkami je vyznačen „jižní tok“, kterým bylo možno kdykoliv (v době ohrožení) oddělit celou oblast hlavního města provincie.

Rybníky na tomto jižním toku Šibenický r., Nový r., Nesyt, Hlohovecký r., Prostřední r., Mlýnský r. existují dodnes. Jsou napájeny výrony vápencových kopců –z Turoldu, Stolové hory, Svatého kopečka a dalšími- viz např. jeden Klentnický potok vytékající ze Stolové hory v rozhraní Klentnice-Stará hora do Mílovic, a druhý Klentnický potok z Klentnice do Mikulova- ve směru k Mariánskému mlýnu v Mikulově, které zásobují rybníky na „jižním toku staré Dyje“(dle-Obr.40) po celý rok trvalým přítokem čerstvé vody. Touto vodou je rovněž dnes zásobován celý Mikulov. Navíc odlesk slunečního jasu ze zmíněných rybníků působí blahodárně na dozrávání hroznů révy vinné na Sedleckých a sousedních vinicích.

6.1-III.5- Obr.41 Oblast Sv. Kopečku (dříve Tanzberg- Taneční hora) a Božího hrobu (nad Mikulovem)

-Obr.41

6.1-III.6- Obr.42-Kostel sv. Šebestiána se zvonicí na Taneční hoře (dnes Sv. kopečku)

Kostel sv. Šebestiána se zvonicí, kapli Božího hrobu a křížovou cestu z Mikulova na sv. Kopeček nechal vybudovat kardinál Dietrichstein v 17.stol. Měly nahradit lidové bujaré oslavy letního slunovratu křesťanskými bohoslužbami pod širým nebem.

6.1-III.7- Obr.43 **Kaple Božího hrobu** na Sv. kopečku-(předkřesťanské Taneční hoře- Tanzbergu)

Obr.43 a)

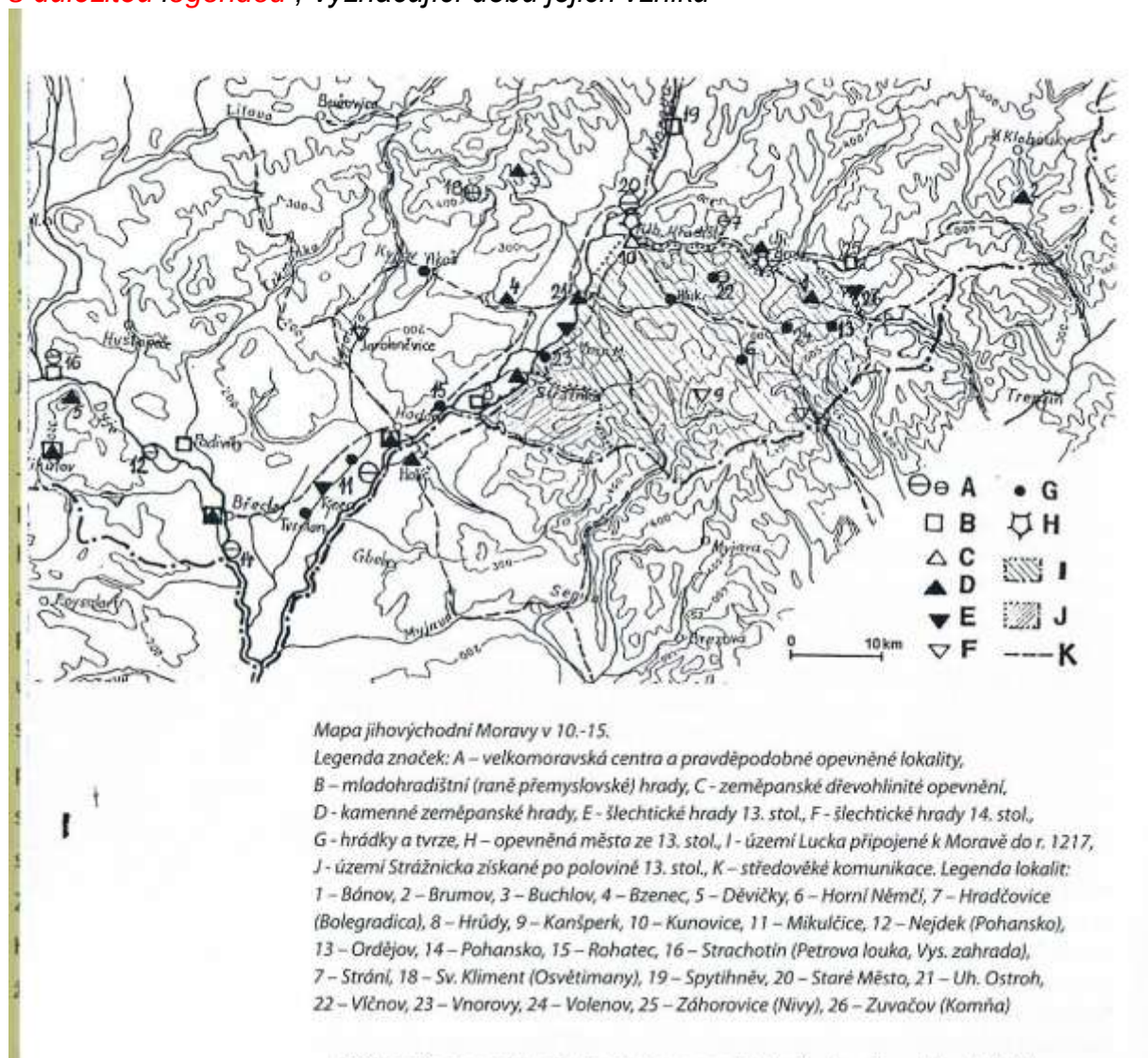

7.1-Obr.44 Staré stezky- viz detail „Mušovská křižovatka“

7.2-Pevnosti a hrady v centrální části Velkomoravské říše:

Obr. 45 Mapa jihovýchodní Moravy s pevnostmi, hrady a městy v **10. až 15.stol.** s důležitou legendou ,vyznačující dobu jejich vzniku

(viz publikaci Dějiny města Hodonína- M. Plaček a kolektiv)

Pozn.-autor 31: -z této mapy jednoznačně vyplývá (a archeologické nálezy to potvrzují), že ve znázorněné oblasti do údobí Velké Moravy zasahují pouze následující pevnosti, hrady a města:

-poz. 20-Staré Město u Uherského Hradiště (včetně metropolitní výšiny Na sadech)

-poz. 11-Mikulčice Valy

-poz. 14-Pohansko (u Břeclavi)

-poz. 16-Strachotín(-hradiska: Petrova louka,-levý břeh Dyje, Věstonice- Vysoké zahrady-levý i pravý břeh Dyje)-zatím největší velkomoravské pohřebiště 2000 hrobů , v lokalitě Na pískách v těsné blízkosti staromoravského hradiska Vysoké zahrady a dnešních Dolních Věstonic). Tato dvě protilehlá hradiska na levém a pravém břehu Dyje chránila vstup do centrální Moravy

-poz. 18-Osvětimany (Sv.Kliment)

-poz. 12-Nejdek (Pohansko)-v těsném sousedství dnešních Bulhar

Ostatní uvedené opevněné lokality-jsou dle autorů publikace mladší.

7.3. Přechody řeky Moravy v jejím dolním toku-viz Obr.46 Obr. 46 Komenského mapa Moravy z r.1627 (výřez)

Pozn.-autor 32:-výřez mapy s vyznačením *nejdůležitějších přechodů* na dolním toku řeky Moravy a Dyje v bývalém centru Velkomoravské říše (obchodních cest a starých stezek včetně Jantarové cesty- dle mapy *Starých stezek* na Obr.44)-se kterými dobře konvenuje Obr.46

Komenského mapa Moravy z roku 1627, výřez podává obraz okolí Hodonína před rokem 1620 s přechody přes ramena řeky a lesem Doubravou.

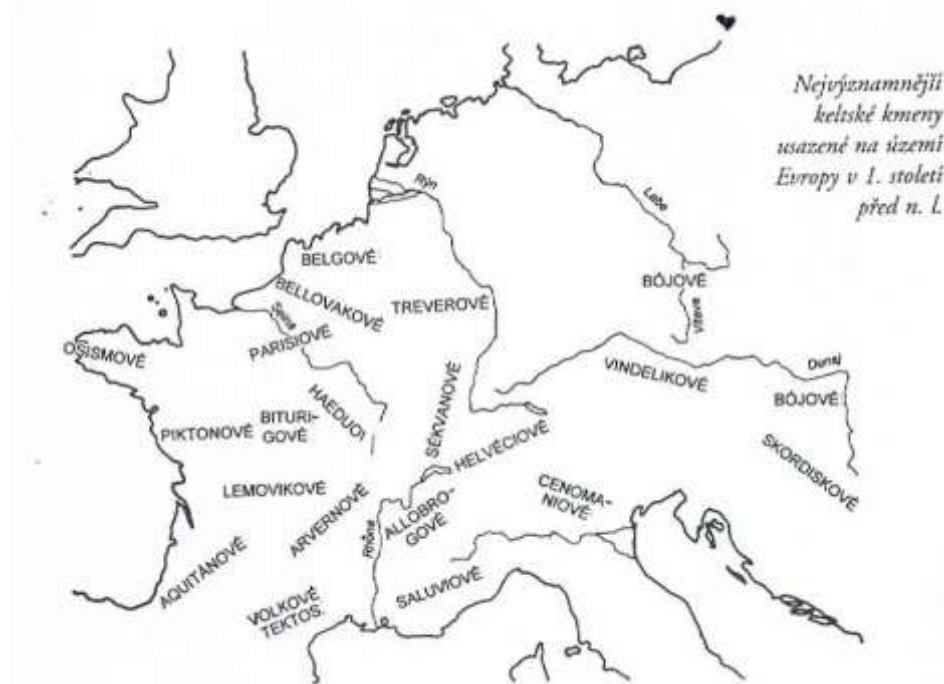
rat. Poddaní i vojáci v takových situacích museli svázat z lesů dřevo, z nějž potom vyráběli hatě, které měly za úkol zjednodušit průchodnost terénem tvořeným lužními lesy. Přitom je typické, že se ani takovéto příležitosti neobešly bez nejrůznějších hraničních sporů. Na opravách silnice se totiž měly spolupodílet obě strany, nicméně žádná z nich nechtěla opravit větší díl cesty, nežli jí skutečně náležel. A tak musela být na Močidélko vyslána komise, která by v terénu nalezla a přesně stanovila hraniční čáru. Při cestě panov-

(viz publikaci *Dějiny města Hodonína*- M. Plaček a kolektiv)

8. Keltská, markomanská, římská a slovanská předkřesťanská mytologie a její zachovalé symboly na území Moravy a zejména ústřední oblasti Staré Moravy-Pavlovských vrchů-včetně polohy Dowiny

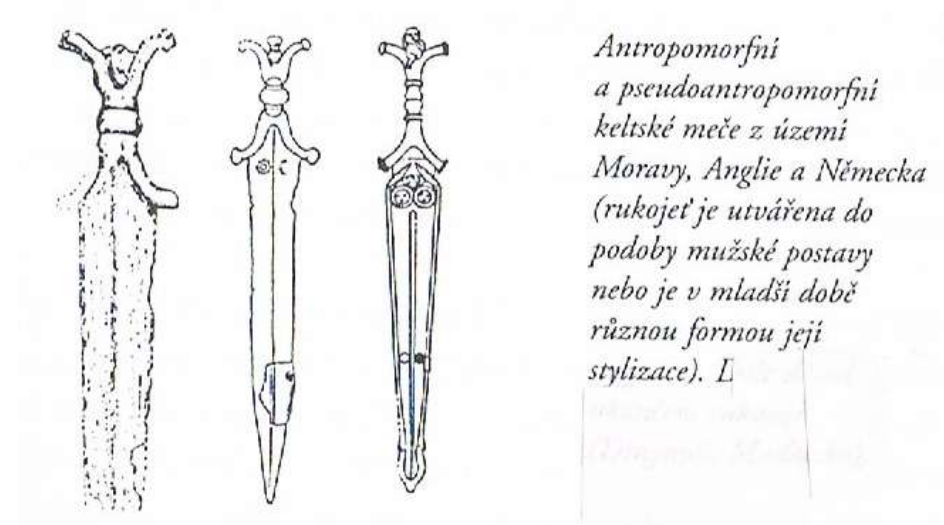
8.1. Pozůstatky keltské mytologie a kultury—v oblasti Pavlovských vrchů Obr.47

Z mapky dle Obr.47-převzaté z publikace PhDr. J.Vlčkové-Encyklopedie keltské mytologie (vydání 2002) se dovídáme, že v oblasti jižní Moravy (v Podunají) se nacházeli keltští Bójové, podobně jako v oblasti Labe-ještě v 1. století před novým letopočtem. Ve východní části jižního Podunají žili Vindelikové.

8.2 Obr.48 Pozůstatky keltské hmotné kultury na Moravě:

Ze stejného díla PhDr. J. Vlčkové je převzat i obrázek keltských mečů, který dokládá jejich nálezy i na Moravě.

8.3 Obr.49 -vizopakovaně Obr.26-hlava „keltského druida“- a Pozn. autor 21: - případně keltského skřítky Leprachána-žijícího v přírodě a střežícího „kotle“ plné zlatých mincí-se nachází-viz Pavlovské vrchy- na skalním útvaru za „Trojanem“ nad zaniklou obcí (městem) Purkmanice v části v katastru obce Perná s místním názvem „Kotelná“)

Foto autor

-viz pův. **Pozn. autor 22:** Je pravděpodobné-viz údaje „Perských kronik“, - že pohřby žehem prováděné Slovy v předkřesťanské době na hranicích ze dřeva na návrších-mohly být konány právě v těchto místech. Poloha vinařské tratě „Za Trojanem“, nebo jiná trať s názvem „Popelové pole“ v katastru obce Perná tomu nasvědčují.

Souvislost blízké polohy „Trojana“ a hlavy „keltského druida“ (event. skřítky Leprachána) si neodporují. Keltové (Indoevropané), kteří předcházeli slovanskému osídlení- si ze své původní pravlasti (mezi Kavkazem-dále severním pobřežím Černého moře až ke Karpatům) přinesli do střední a západní Evropy svoje náboženství a mýty, na které navazovala další etnika – i Slované. Místní název v sousedství vrchu Pálava-Kotel (resp.níže položená Kotelná) navazuje na posvátný kotel (kotlík) v keltské mytologii, kde měl velký význam. Jedná se o kotel znovuzrození-jde o rituální nádobu, známou snad ve všech civilizacích. Kotel neznamenal pouze „hojnost“, ale stal se symbolem pohostinnosti, -místem, kolem něhož se scházela společenství. Kotel musel být stále plný a jeho majitel musel být připraven jeho obsahem nasytit a napojit příchozí. Kotel mohl mít i magickou oživovací schopnost mrtvých. Bez kotle se neobešli ani lidé, ani bohové, ani knížata. Poloha vrchu Kotel i místo označené Kotelná je patrné i na dnešní mapě –viz **Obr. 27**.

8.4 Obr. 50 Keltská „zastřená žena- žena s kapucí“bohyně Caillech

Foto autor

Pozn. autor 34

-dle Encyklopedie keltské mytologie (Jitka Vlčková)- „Caillech velká mateřská bohyně,“ která se v lidovém podání uchovala jako stará ohyzdná babice-viz horní část skalního útvaru na východním svahu Stolové hory nad Klentnicí na obr. 34, která se **umí proměňovat v mladou krásnou dívku**. Každoročně uzavírala rituální sňatek s vládcem nebo králem-vždy při své jarní proměně. Ten kdo se nebál políbit, nebo obejmout Caillech, získával nejen **vládu a moc**, ale i jí-jako mladou krásnou dívku. Ještě v 19. stol. byl v Irsku poslední snop sklizně-upraven jako figura ženy-uložen doma, nebo v kostele. Na jaře byla zkrmena dobyt看em-aby jej ochránila, roztroušena po polích-pro dobrou úrodu, nebo vhozena do vody. Ve staroslovanském prostředí se jednalo o **Moranu**-pozn. autor.

8.5 Markomanský knížecí pohřeb u Mušova v oblasti Pavlovských vrchů

Obr.51

Obr.51 -obraz hlavy Germána byl převzat z publikace „Po stopách římských legií v kraji pod Pálavou“- vydané obcí Pasohlávky.

Knížecí markomanský pohřeb byl odkryt nedaleko římského tábora u Mušova a opět dokládá kulturní památku markomanské civilizace, která měla v oblasti Pavlovských vrchů v 1. a 2. stol. N. L rovněž jedno ze svých center.(Pozn.-zmíněná nádoba je vystavena v mikulovském muzeu)

8.5.1 Markomanští vládci na Moravě

Tab.1-(pozn. autor 35)- podle podkladů Matice olomoucké-z díla F.S. Pluskala-Moravičenského z r.1883 -vyhledal v r. 1993 Jan Opálka) viz **Tab.1**:

Panovníci na Moravě dle římských pramenů.	
1. Krok	otec od 170 přn.l. do kdy není známo
2. Krok syn	neznámo
3. Libuše	76 let přn.l.
4. Arjevič	76-54 přn.l.
5. Kritarsius - římský - Kritažir	54-34 přn.l.
6. Trud	34-12 přn.l.
7. Marebud - Marovič	12 přnl. až 20 po Kristu. Známý vládce!
8. Catvald	-20 -23 n.l.
9. Vaněk Vaňo- Vannius	- 23-52 .
10. Vančo a Sudislav	52-68 - svatý Petr a Pavel ve Vídni, obrácen na víru Vavřinec I. dle Tacita !
11. Sudislav a Trud II	68-70
12. Italik + Radislav	70- 80
13. Radislav + Cimber	80-94
14. Trud II /Tudrus/-	94-110
Dynastie Krokova - Markomanů vládla 280 let.	

Pokrač. odst. 8.5.1

Z těchto podkladů-viz Tab.1, které nelze jen tak přejít, protože některé údaje –např. o markomanském vládcí Marobudovi jsou v historické literatuře citovány:

(př. "Marobud se skryl před římskou jízdou v nedostupných lesích v údolí Jihlávky, kde vybudoval pevné sídlo Marobudum (jedná se o dnešní Velké Meziříčí)- vypálené v r. 440 n.l. Huny".

-pak by se ovšem musel manželem mýtické (české ?) kněžny **Libuše** stát nikoliv Přemysl-ale **Arjovič**-což je pravděpodobně slovanské jméno- ale korutanského (karantanského) původu.

(Ostatně Kosmas si dovolil i jiné věci-vyřešit šalamounsky-nazval podobné údaje „povídkami starců“-jen aby se zavděčil svým chlebozárcům a prodloužil příchod kmene Čechů v 7.stol. n. l. na sever Čech a Moravy -do nekonečné minulosti).

Jakou sílu a dobu života má lidová tradice a přenos pověstí z generace na generaci dokazuje následující autorova zkušenost-viz níže uvedená citace s originálním písemným dokumentem z obce Střítež na Třebíčsku z r.2004:

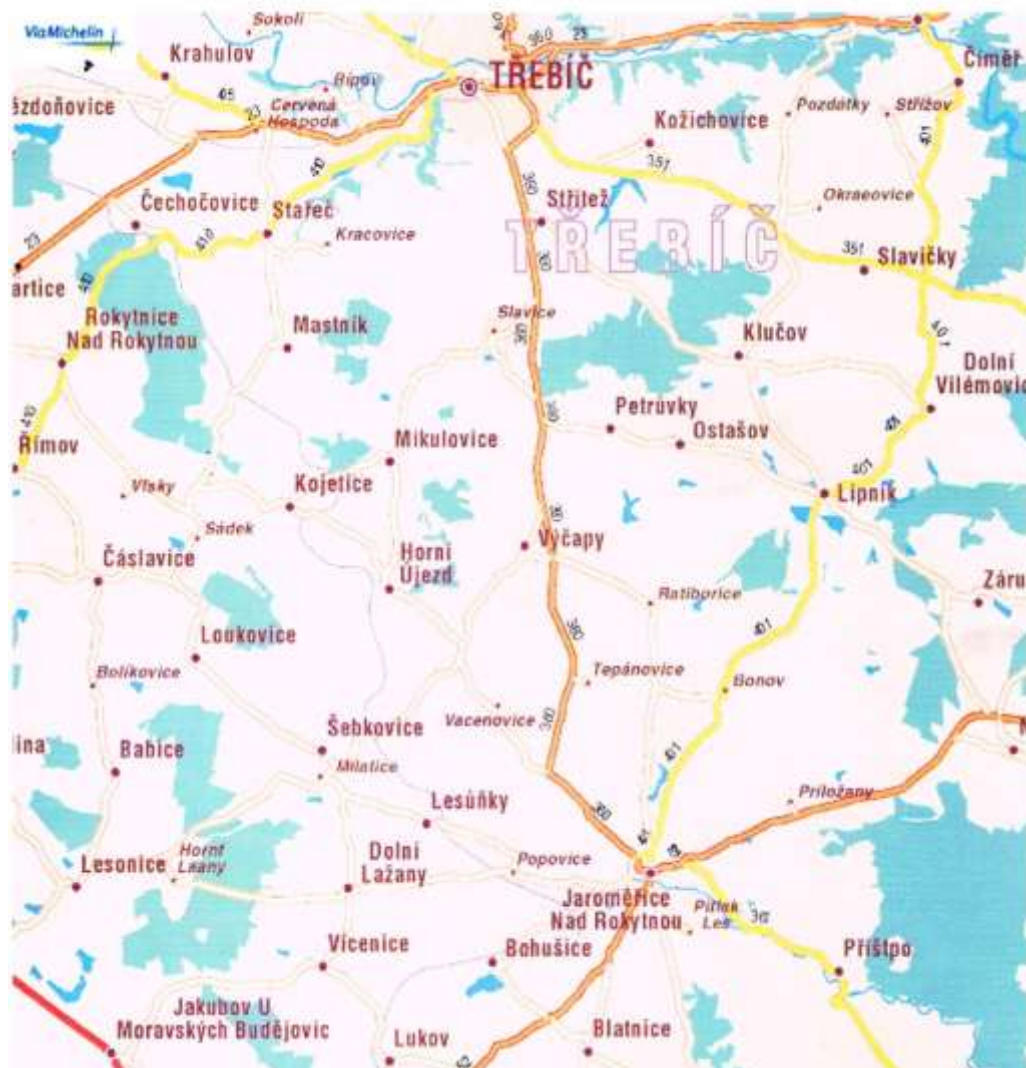
„ Při zájezdu Klubu přátel znojemské rotundy na Velkomeziříčsku a Třebíčsku- v r. 2004 se na mně obrátil kostelník v kostele sv. Marka, který byl tak laskav a dělal nám místního průvodce- s dotazem -o vysvětlení **pověsti o kněžně Libuši**, která se dodnes traduje v obci Střítež-viz autentický text:

STŘÍTEŽ - 2004
KOSTEL SV. MARKA Z POČÁTKU 13. STOLETÍ JE POSLEDNÍ PŘIPOMÍNKOU ZANIKLÉ VESNICE KOSOVICE.
KOSTEL I ZANIKLÁ VESNICE JSOU ODŘEZENY SPOUSTOU POVĚSTÍ.
JEDNÉ NICH ZALOŽIL KOSTEL SV. CYRIL A METODĚJ POVĚST HOVŘÍ TAKÉ O TOM, ŽE SE STUŽANKY V KOSOVICÍCH NADĚLELY SVÉHO KONĚ SÁMOTNÁ KNĚŽNA LIBUŠE.
KOSTEL SV. MARKA PATŘÍ K VÝNAMNÝM ROMÁNSKÝM PAMÁTKÁM NA TŘEBÍČSKÉM OKRESE, ZOBRAZEL TYPICKOU ROMÁNSKOU OKNA BYLA V ROCE 1944 NECITLIVĚ ZVETŠENA.
HLAVNÍ OKTÁŽNÍ OBRAZ JE DÍLEH TŘEBÍČSKÉHO MALÍŘE VÁCLAVA HARTMANA. POCHÁZÍ Z ROKU 1949. STŘÍTEŽSKÝ KOSTEL SV. MARKA JE ZNÁM I DÍKY SVÝM JVNĚH RENESANČNÍM ZOBRAZENÍM. JEDEN Z NICH V ROCE 1995 PUKL VE ZVONÁŘSKÉ DÍLNĚ V BRCDU U TŘEZOV BYL PŘELIT A V ROCE 1996 SE VRÁTIL ZPĚT NA SÉ MÍSTO.
KOLEH KOSTELU SE JIŽ DNES NEROKUJÍ VESNICE, ALE HRBITOU. NA NĚH NAUDEMĚ KOSTNICE A BAROKNÍ KAPLI Z 18. STOLETÍ.

S lítostí jsem tazateli odpověděl, že bohužel vysvětlení proč zde ve Stříteži neustále přežívá pověst o kněžně Libuši- v té chvíli-neznám.“

Pokud bychom ale vzali za bernou minci údaj dle Tab.1 o „markomanských vládcích“ na Moravě, pak dle pohledu na mapku-dle Obr. 52:

Obr.52

- zjistíme, že zaniklá obec Kosovice (těsně u současné obce Střítež), ke které se pověst o studánce, kde kněžna Libuše napájela svého koně-vztahuje, - se nachází téměř přesně na polovině přímé cesty z Velkého Meziříčí (Marobudum) do Poltenberka –(Grad Znojem –s původním keltským názvem Gina Haima (Ves u propasti) dnešní Znojmo). Pak by tato pověst mohla mít i reálný základ-(ovšem bez severočeských Stadie a středočeské Prahy).

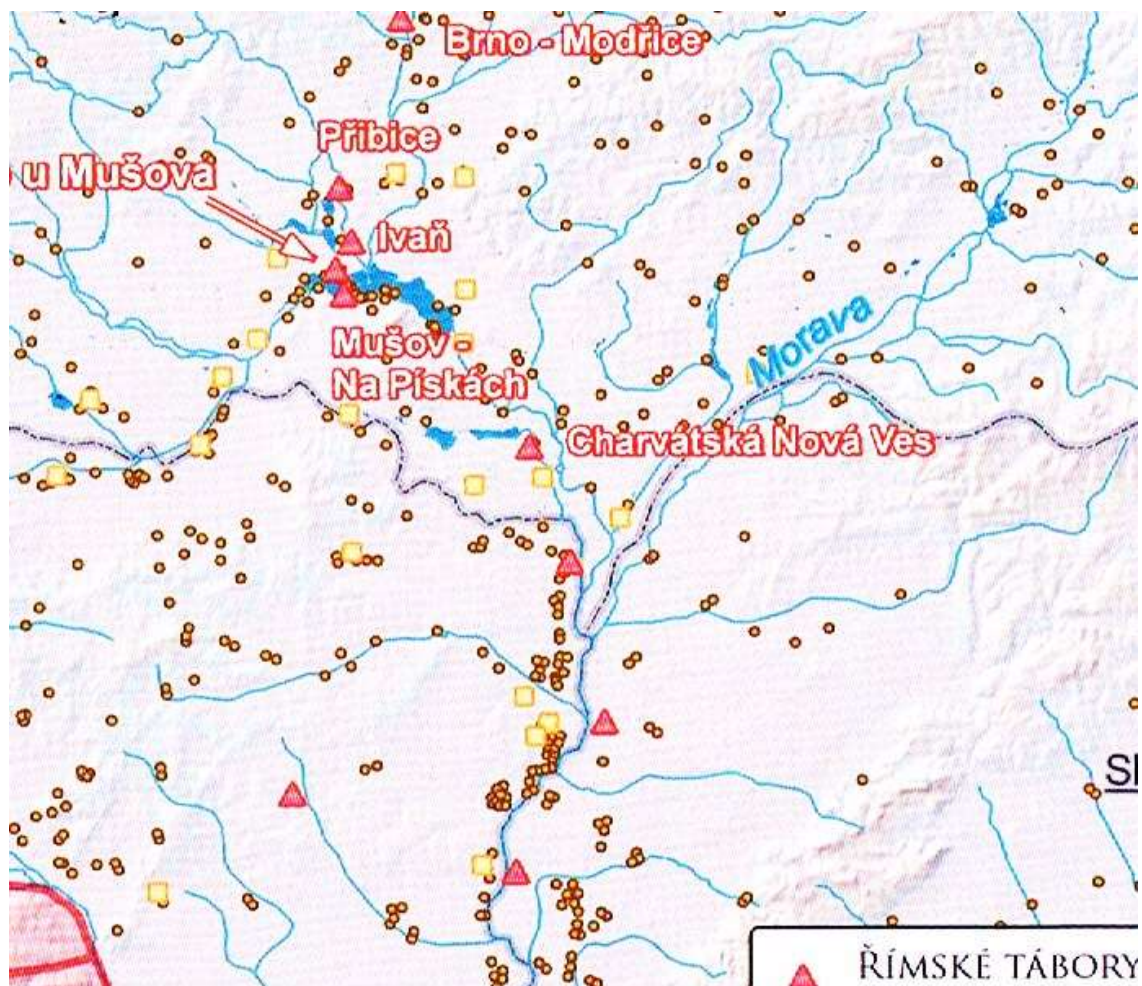
V Poltenberku - by kněžna Libuše se svým manželem –knížetem Arjovičem-při posvátné orbě „zakládání města“ a jeho „duchovního centra“-včetně svého proroctví- „vidím město“- pokračování vládnoucí dynastie tehdejší Moravy bez problémů mohla.

8.5.2 Konec Markomanů na Moravě

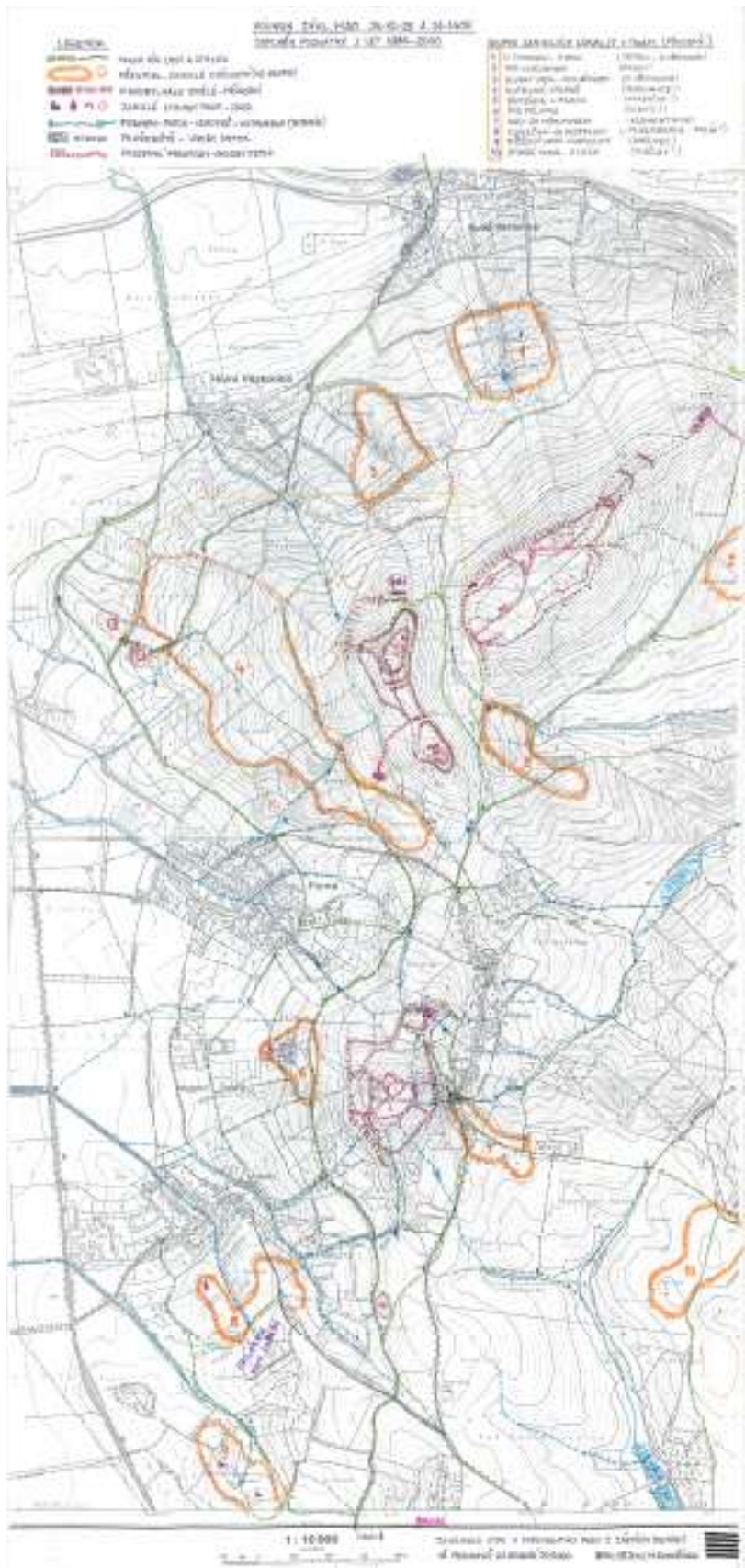
Po germánských kmenech (Markomani, Kvádové), které přišly na území Moravy a Pavlovských vrchů v prvních stoletích N.L. a bojích s Římany o udržení hranice římské říše na Dunaji,--viz rovněž předsunutá římská stanice Marka Aurelia (dnešní Pasohlávky -bývalé hradisko Burgstadt- slovanský Bílý břeh) a bývalý Mušov- na soutoku Dyje se Svatkou a Svatky s Jihlávkou v sousedství Strachotína, -vpadli v druhé polovině 4.stol. po Kristu do střední Evropy Hunové. V důsledku vpádu Hunů do střední Evropy došlo k vybití a vypálení celých oblastí střední Evropy. Jakékoliv další údaje o Markomanech a Kvádech od té doby mizí z dějin. Po rozpadu Hunské říše v 5. století přicházejí do Podunají Avaři a Slované. Avaři- co by nomádští dobyvatelé- podobně jako Hunové –jsou ze střední Evropy vytlačeni a rovněž mizí z dějin. Staří Slované -od 7. stol. N. L. po příchodu Moravanů, se kterými se smísili a převzali jejich název jako Moravané--vytrvali na území Moravy dodnes.

8.6 Římské tábory v oblasti Staré Moravy

8.6.1. Z publikace „Po stopách římských legií v kraji pod Pálavou“ - vydané obcí Pasohlávky, je z dílčího výřezu mapy patrná neobvyklá koncentrace římských táborů opět v oblasti Pavlovských vrchů a zejména u Mušova - viz Obr.53
Obr.53

Tato mapka dotvrzuje, jakou důležitost dávali Římané (1.a 2. stol.N.L.) opevnění soutoku Dyje , Svratky a Jihlávky u Mušova. Na ploše pouhých několika kilometrů se nacházely 4 římské tábory: Hradisko u Mušova (Bílý břeh), Mušov - Na Pískách, Ivaň, Přibice, Charvátská nová ves (Pozn. -nedávno nalezená socha římského Iva-nalezeného v polích u Charvátské nové vsi je uložena v v Národním památníku Mikulčice –valy. Pro její dopravu do bývalého římského tábora-byla využita vodní cesta Dyje –Morava-Dunaj-viz doložené římské přístaviště u tábora u dnešních Pasohlávek)

8.7.1 Poloha velkomoravské Dowiny

Jak vyplývá z Obr.46-což je mapa Pavlovských vrchů-na které v r.2000 Ing.M.Kadeřávek po letech práce jako významný odborník-„proutkař“ označil a v legendě popsal lokality dříve opevněné valy a hradbami a také lokality dříve obydlené v oblasti Pavlovských vrchů.

Z tohoto označení vyplývá:

1. Opevněné lokality-Děvín, Obora s Ktlem a Pálavou, Stolová hora s Růžovým vrchem.

Tyto tři lokality vzájemně blízké vytvářely s příslušným podhradím onu pověstnou Dowinu- s hlavní pevností na Růžovém vrchu pod Stolovou horou. Do těchto pevností-gradů- se uchylovali obyvatelé podhradí pevností v případě válečného nebezpečí a současně se z nich stávali obránci pevností.

**Obr.55 Doplnění polohy Dowiny o její symbol a mytologický obraz
Obr.55 Dowina, Duna – dcera Perunova**

Foto autor.

-viz-Pozn.11- autor: -hlava Dowiny jako by vyrůstala v horní části skalního útvaru z lotosového květu, pod levým ramenem nesmí chybět Perunův ležatý kříž.

8.7.1.2 –pokrač.-K obr.55: F.S. Pluskal-Moravičanský popisuje dceru Perunovu následovně:

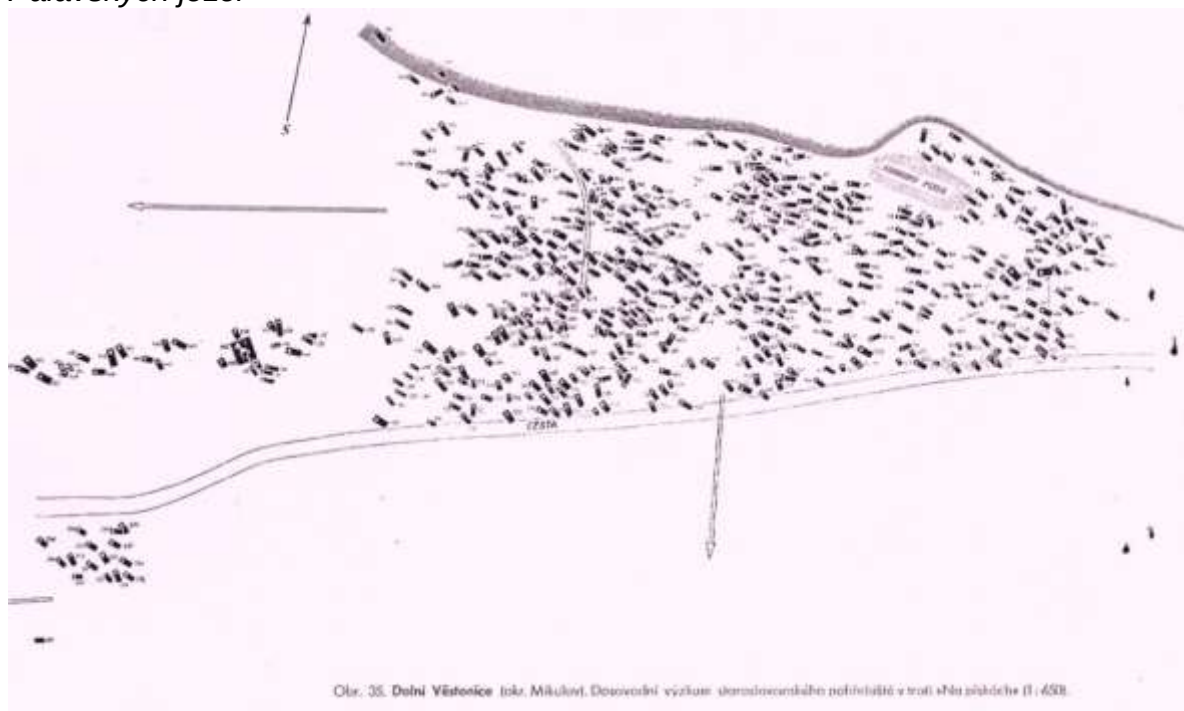
„Dowina, Dovana, Duna, Deva-vyosobněný pojem čistého panenského nezkaleného světla (slunce). (Tomu odpovídá i její poloha na k jihozápadu skloněném a sluncem zalitém svahu pod Děvínem. Až k tomuto skalnímu útvaru sahá i dnes katastr obce Klentnice, jakoby včetně „Trojana“ navazovala na božstva na východním svahu Stolové hory-pozn.autor). Část území pod skalním útvarem Dowiny s názvem Kotelná tak potvrzuje, že **kotel byl používán od doby bronzové při významných slavnostech spojených s uctíváním solárního božstva, kterým Dowina, Duna, Deva-dcera Perunova bezesporu byla.**

Zlatovlasá dcera Perunova-nesmí být zaměňována s necudnou římskou Venuší-dodává F.S.Pluskal-Moravičanský.

8.7.1.3 Po příchodu křesťanství a nahrazení spalování mrtvých pohřbíváním do hrobů sloužilo jako pohřebiště pro obyvatele Dowiny staroslovanské pohřebiště Na pískách

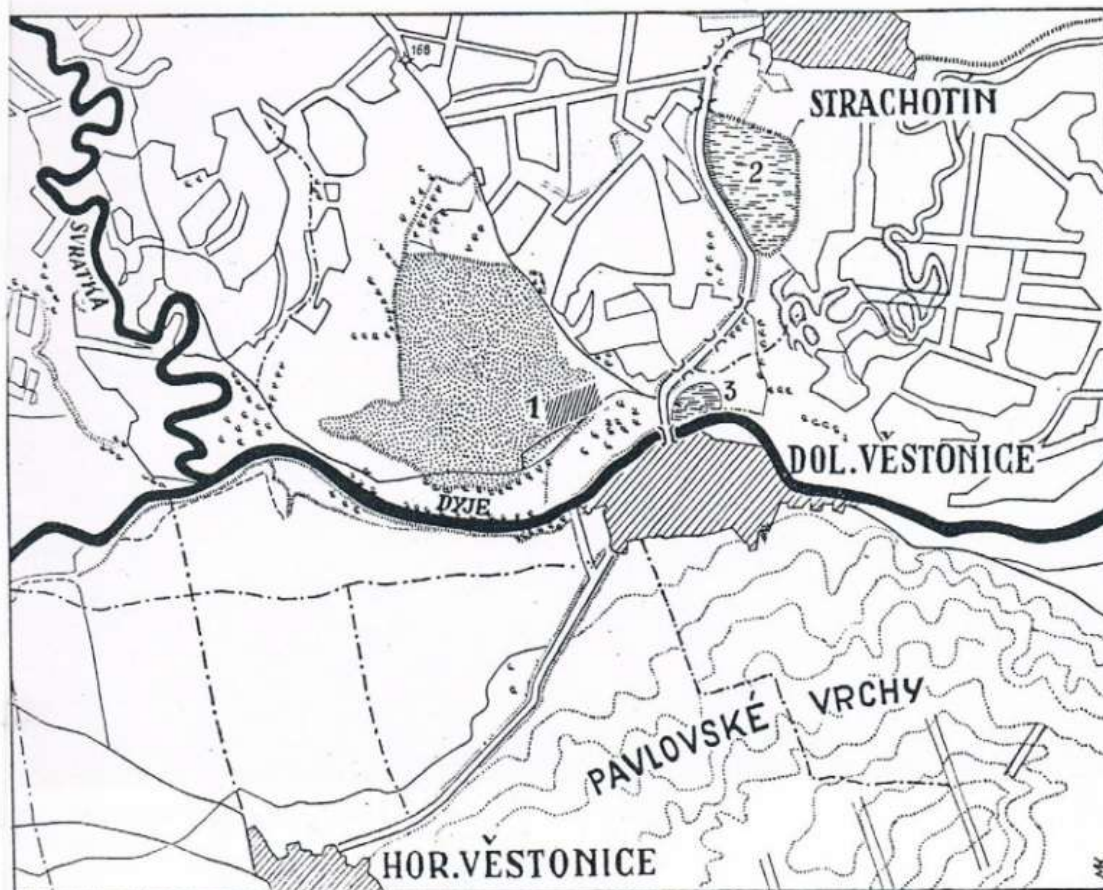
v lokalitě Na pískách u dnešních Dolních Věstonic před napuštěním Pálavských jezer

na břehu původního toku Dyje. Přesná poloha pohřebiště je patrna z **Obr. 56 (viz dříve Obr.8)** mapa místa soutoku Dyje a Svratky před napuštěním Pálavských jezer

8.7.1.3-pokrač.-Obr.56-staroslovanské pohřebiště s 2 tisíci hroby z údobí Velké Moravy

Obr.47 a) Mapa místa soutoku Dyje a Svratky před napuštěním Pálavských jezer (-viz dříve Obr.8a)

Obr. 34. Slovanské objekty pod Pavlovskými vrchy. 1 staroslovanské pohřebiště u Dolních Věstonic; 2 hradeň osady na »Petrově louce« u Strachotína; 3 břeťslavské hradiště »Vysoká zahrada« u Dolních Věstonic (1:25.000).

změnily pískovny, které byly otevřeny na jeho severní straně. Jeho zbytek se svažuje směrem východním a jižním. Na jaře, kdy se vody Svratky a Dyje vylévají z břehů do značné šíře a zaplavují inundační terén s lukami; zůstává přesyp s pohřebištěm izolován jako ostrov.

Na nálezy kostrových hrobů v Dolních Věstonicích prvně upozornil kustod mikulovského musea dr. K. Jüttner¹⁴⁷ a nálezy z porušených kostrových hrobů souborně publikoval R. Pittioni¹⁴⁸. Zejména publikace tohoto objektivního rakouského badatele vedla k tomu, aby se věnovala dolnověstonickému pohřebišti zvýšená péče, neboť šlo o slovanský objekt na kolonizovaném německém území, které někteří badatelé považovali za germánské již od dob Kvádů. Zjišťovací výzkumy na podzim 1945 skutečně potvrdily slavnitu kostrových hrobů, kterou dolnověstonickým nálezům nepřímo přiznali též R. Pittioni a K. Jüttner. K soustavným výzkumům došlo na jaře 1946—1949. Při nich bylo otevřeno na velikých plochách celkem 565 kostrových hrobů (obr. 35)¹⁴⁹.

Hrobové jámy, mající v podstatě tvar obdélníka, rýsovaly se pod mocnou zhumusovatělou vrstvou jemného písku v čistém písku tmavšími zásypy (obr. 36 a). Poloha hrobových jam nebyla vždy

¹⁴⁷ K. Jüttner, Funde aus der Burgwallzeit im Bezirke Nikolsburg, Sudeta 6, 1930, s. 76—78. Týž, Ein burgwallzeitliches Gräberfeld bei Unter-Wisternitz (Kreis Nikolsburg). Unsere Heimat, 1941, s. 244—245.

¹⁴⁸ R. Pittioni, Der frühmittelalterliche Gräberfund von Köttlach, Landkreis Gloggnitz (Brno 1943), s. 30—35, tab. XVI—XXI.

¹⁴⁹ K těmto výzkumům srovn. jen přehledně J. Poulik, Staroslovanské pohřebiště u Dolních Věstonic, Prehistorický obzor XIII-46, s. 49—51. Toto zpráva se týká výzkumů v r. 1947. K nálezům z r. 1848-49 srovn. stručnou zprávu Archeologické rozhledy 3, 1949, s. 130.

**8.7.1.4 Nálezy kulturních památek v hrobech velkomoravského pohřebiště
Na pískách-příklady
Obr.57 a)**

**8.7.1.4. Pokrač.-Nálezy kulturních památek v hrobech
velkomoravského pohřebiště Na pískách-příklady**

Obr.57 b)

**8.7.1.5 Stavební památky křesťanských sakrálních staveb v areálu bývalé Dowiny
Obr.58 a)**

Obr. 58 b)

Obr.58 c)

Pozn.-autor

Jak bylo již uvedeno v Čas. 4/2013- na Obr.49 a), b), c)-se sice jedná o novodobější ruiny kaple sv. Antonína, jehož socha je přemístěna ke kostelu v Perné, ale zbytky tmavého zdiva opěrné terasy kaple jasně sdělují, že zde před postavením kaple sv. Antonína stával sakrální objekt daleko starší. Archeologický průzkum zde ovšem nikdy nebyl proveden.

Pozn. autor- existuje i jiné srovnání. Je známo, že sv. Antonín patronem mimo jiné- ztracených věcí. Kostelů zasvěcených sv. Antonínovi je více.

*Pro Pavlovské kopce a kapli sv. Antonína u Perné existuje srovnání se stále funkčním kostelem sv. Antonína na Hradišti sv. Hipolyta u Znojma. Kostel stojí na zdánlivě bezvýznamném místě poblíž chrámu sv. Hipolyta, který leží v centrální části bývalého významného velkomoravského hradiska Gradu Znojem. Pod Gradem Znojem-se v podhradí nacházelo tzv. Staré Znojmo-vypálené pražskými Přemyslovci. Proto tedy kostel sv. Antonína na památku vypáleného-**ztraceného**-starého Znojma.*

*Stejný osud potkal i velkomoravskou Dowinu pod Děvínem v Pavlovských kopcích. Tu vypálili Maďaři. Proto tedy –kaple sv. Antonína u-**ztracené**-vypálené Dowiny.*

8.8. Průběh osídlení různými etniky v oblasti Pavlovských vrchů-sumarizace

8.8.1. Jak je uvedeno v Časopisu MHK 4/2013 byl průběh osídlení jednotlivých etnik v oblasti Pavlovských vrchů v níže popsané posloupnosti:

1. V německé kronice nedaleké obce Strachotín na severním konci Pavlovských vrchů (vydané v Brně v r. 1930-farářem Antonem Riesem)- se píše o původu názvu Klentnice něco jiného:“ V letech 500 až 400 před Kristem přitáhli ze západu Keltové a zdejší původní obyvatelé, kteří patřili k velkému kmeni Ilyrů pobili, nebo se s nimi smísili. S keltizací byla podmaněna jejich původní kultura. Keltští Bójové, kteří se usadili v dnešních Čechách („Bohmen“) a na Moravě zakládali sídla a dopravní cesty. Lze z toho usuzovat, že některá ze současných názvů sídel jsou keltského původu. Potvrzují to nejen pozůstatky keltské kultury, ale i samotné názvy některých lokalit. Např. název blízké vsi Klentnice- v nejstarších dokumentech zaznamenané jako „Glamtitz nebo Glemtitz“ – který pochází zřejmě z keltského „glambus“, což znamená „ rokle, skulina, trhlina.“Tomu odpovídá i místní konfigurace terénu v horní části Klentnice na úbočí Stolové hory.“

2. Po germánských kmenech (Markomani, Kvádové), které přišly na území Moravy a Pavlovských vrchů v prvních stoletích n.l. a bojích s Římany o udržení hranice římské říše na Dunaji,--viz rovněž předsunutá římská stanice Marka Aurelia (dnešní Pasohlávky (bývalé hradisko Burgstadt- slovanský Bílý břeh) a bývalý Mušov) na soutoku Dyje se Svatkou a Svatky s Jihlávkou v sousedství Strachotína, -vpadli v druhé polovině 4.stol. po Kristu do střední Evropy Hunové. V důsledku vpádu Hunů do střední Evropy došlo k vybití a vypálení celých oblastí střední Evropy. Jakékoliv další údaje o Markomanech a Kvádech od té doby mizí z dějin. Po rozpadu Hunské říše v 5. století přicházejí do Podunají Avari a Slované. Avari- co by nomádští dobyvatelé- podobně jako Hunové –jsou ze střední Evropy vytlačeni a rovněž mizí z dějin. Slované (od 7. stol. N. L. Moravané-vytrvali na území Moravy dodnes.

3. Trvalé osídlení Slovanů je možno doložit v oblasti Pavlovských vrchů např. podle zpráv Arch. ústavu ČSAV Brno z r. 1981 ve zprávě Archeologické průzkumy na katastru obce Strachotín- viz posl.odst str.47:

„ V podzimních měsících byla položena zjišťovací sonda 30 x 2 m mezi Strachotínem a Pouzdřany. Lokalita se nachází na svahu exponovaném k jihu až jihozápadu., ukončenou levobřežní dyjskou terasou a to v místech nedaleko soutoku Dyje se Svatkou a Svatky s Jihlávkou“. Při výstavbě plynovodu v r. 1977 zde byl zachycen objekt s keramikou, označenou B. Klímou za „ pražský typ“, (což je název pro nejstarší slovanskou keramiku zhotovenou bez použití hrnčířského kruhu, která je datována do 5. až 6. stol.n. l.-pozn.autor).

9. Duchovní centrum v oblasti Pavlovských vrchů – duchovní centrum jižní Moravy

Jak prokazují kultovní a kulturní památky nacházelo se v oblasti Pavlovských vrchů duchovní centrum v průběhu věků všech zde sídlících etnik až dodnes -a bude tomu tak dá Bůh i v budoucnosti. Je to požehnaný kraj a lidem se zde žije dobře.

9.1. Na světě neexistuje velký počet kopií Božího hrobu v Jeruzalémě. To, že v oblasti Pavlovských vrchů v centrální oblasti původní Staré Moravy se kopie Božího hrobu od 17. stol. nachází- a v současné době se renovuje-viz mapa na Obr. 32 a Obr.33 až 35- svědčí o tom, jakou důležitost věnuje této oblasti i současná katolická- křesťanská církev-včetně EU.

9.2. Jak již bylo řečeno-po příchodu křesťanství do oblasti Pavlovských vrchů- byly předkřesťanské symboly božstev nahrazovány křesťanskými kostely. Bylo to nutné-obzvlášť nutné-v mýtickém duchovním centru.

Bohužel pevnosti velkomoravské Dowiny po vpádu Maďarů byly zničeny a s nimi velkomoravské církevní stavby. Nezpochybnitelnou kulturní památkou z tohoto období zůstává pouze velkomoravské pohřebiště Na pískách- archeologicky prozkoumané a doložené- i když i tato památka je dnes pod vodami Pálavských jezer. Totéž se týká ne úplně archeologicky prozkoumaného hradiska Petrova louka, kde byly nalezeny kameny s malebnou omítkou, připomínající pozůstatky křesťanské církevní stavby- kostela. Jak bylo již řečeno- archeologický průzkum třech bývalých pevností, ze kterých Dowina sestávala- viz mapu Ing. M. Kadeřávka na Obr.54-doposud proveden nebyl, **je ale stále možný.**

9.3. Po pádu Velké Moravy převzal úlohu křesťanského duchovního centra v oblasti Pavlovských vrchů Mikulov. Z publikace Tisky 16.století- z knihoven klášterů ve Znojmě, na Hradišti sv. Hipolyta u Znojma a v Mikulově je doložena např. existence kláštera dominikánů ve Znojmě od r.1230, řád Křižovníků s červenou hvězdou (jediný český řád)-založený na Hradišti sv. Hipolyta blahoslavenou Anežkou Přemyslovnou v r.1231, (o získání četných českých tisků pro knihovnu tohoto řádu se zasloužil křižovník František Pazourek), Vzácné tisky se nacházely i v knihovně mikulovských piaristů (řád založený kardinálem Františkem z Dietrichsteinu r.1631, jako první za Alpami)-jejich bohatá knihovna s početnými antickými tisky byla ochuzena právě ve prospěch knihovny kardinála Dietrichsteina. Za působení kardinála Dietrichsteina se Mikulov stal nejenom duchovním centrem Moravy, ale i hlavním městem Moravy. (bohužel jeho bohatá knihovna byla v 30-leté válce (1645) po dobytí Mikulova Švédy odvezena do švédské Uppsaly.(pozn. autor- intervence V.Havla o její navrácení Moravě-neuspěly).Moravští historikové-B.Dudík-čerpali v Upsale podklady právě pro napsání dějin Moravy.

9.4. V údobí vlastnictví Mikulovska a Břeclavska rodem Lichtensteinů - vznikl ve Valticích rodový (polní) zámek Lichtensteinů. Ti také vybudovali pro svoje lovecké a jiné kratochvíle tzv. lednicko-valtický areál se pseudoantickými stavbami- jako Janův hrad (Janus-římský bůh nového roku s dvěma tvářemi nového a starého roku-hrad z pohledu z venku-mrtvá rozvalina-uvnitř žijící krása), Tři grácie, Apollonův chrám, Kaple sv.Huberta, Minareť, Zámek Lednice, Hraniční zámček, Kolonáda, Dianin chrám a další.

9.5. Dnes se staly Pavlovské vrchy oblíbeným cílem turistů-domácích i zahraničních-pro svoje jedinečné přírodní krásy a obdivované kulturní památky. Síla duchovního centra –Pálavy-se s věky nezmenšila-právě naopak.

9.6. Proč se v Pavlovských kopcích- na Pálavě,ale i jinde-obnovují dnes křesťanské stavby a zájem veřejnosti o ně?

Pokusme se odpovědět na tuto otázku myšlenkami Michaela Novaka:

- 1. Jedině křesťanské náboženství a judaismus dokáže vyvolat periodické oživení, jež volají člověka k vědomí jeho vznešenosti a odpovědnosti.**
- 2. U křesťanství a judaismu existuje hluboký smysl pro individualitu. Bůh hovoří s každým individuálně a volá každého z nás k účtování při posledním soudu.**
- 3. Nikdo nemůže za nikoho rozhodnout, jestli přijme Boha, nebo ne. Je to na každém z nás.**
- 4. Tuto specifiku nemají ani islám, ani buddhismus, ani hinduismus, ani žádné jiné náboženství na světě.**
- 5. Křesťanství a judaismus trvají na tom, že pravda je nejzásadnější kategorie. Respekt k pravdě umožňuje svobodu, umožňuje civilizaci.**
- 6. Tím, že se komunismus snažil násilím lidi odříznout od transcendentálního zdroje jejich poznání-víry v Boha- a lásky-zničil sám sebe.**
- 7. Ani ateismus, který chápe člověka jako konečnou bytost, která nepatří Bohu, ale je sama sobě odpovědná-vede člověka ke snaze v rozhodování mezi strastí a slastí-jít za slastí a to je kultura úpadku.**

Je proto logické, že při hledání odpovědí na mnohé otázky lidského bytí- se naše křesťanská generace pokouší najít odpovědi vědecky fundované i na tak zdánlivě naprosto ztracené záležitosti moravského národa-jako je např. místo hrobu arcibiskupa Metoděje.

Jaroslav Pazour –projektant, cestovatel, historik-člen Královského řádu moravských rytířů sv. Rostislava a sv.Kolumbána. Brno- Klentnice-březen 2015

10. Seznam použité literatury

1. *Dějiny Moravy*-(vyd.1871-Dr. B.Dudík)
2. *ss.Cyrill a Metod, (díl druhý, 1907,- F.Přikryl*
3. *Arch. ústav ČSAV Brno - ve zprávě z r.1981 Archeologické průzkumy na katastru obce Strachotín- viz posl. odst. str.47:*
4. *Mars Moravicus (aneb Moravská válečná lýtice-Tomáš Jan Pešina z Čechorodu-1677)*
5. *Německá kronika obce Strachotín (vydaná v Brně v r. 1930-farářem Antonem Riesem)*
6. *Kronika o Velké Moravě-Lubomír E. Havlík-(2. vyd. 1992)*
7. *Encyklopedie slovanských bohů a mýtů, N.+ M Profantovi-(2004)*
8. *Moravský Velehrad- F.S. Pluskal-Moravičanský (1883)*
9. *Encyklopedie Keltské mytologie, Jitka Vlčková (2002)*
10. *Matice olomoucká, J. Opálka (1993)*
11. *Místní jména na Moravě a ve Slezsku L. Hosák-(1980)*
12. *Břeclavsko, V. Nekuda,(1969)*
13. *Jižní Morava- země dávných Slovanů, Prof.ak. J. Poulík, (1950)*
14. *Po stopách římských legií pod Pálavou (obec Pasohlávky 2010)*
15. *Původní místo pohřbu arcibiskupa Metoděje-prof.Dr.Pavel Aleš (1995)*
16. *Dějiny města Hodonína- M. Plaček a kolektiv*
17. *Slované 6.-10. století-Sborník Univ.J. E. Purkyně, FF-1980*
18. *Dějiny královského města Znojma-L.E. Havlík (1998)*
19. *Seriál o antropologickém bádání-Telegraf-(16.10.1993)*
20. *Tisky 16.století-V.Dokoupil, J. Vobr (Brno, 1972)*
21. *Internetové informace(-Mapy Č.R. a další)*

11. Doslov

11.1 Dochované legendy o počátcích pěstování vinné révy na Pálavě:

11.1.1. Strategická poloha římských pochodových táborů-viz odst. 8-obchodní centrum na křižovatce obchodních cest -ale i vynikající klimatické podmínky oblasti – umožnily díky Římanům -zahájení pěstování vinné révy na Moravě. Tak se díky historickým událostem-dostala do beletrie i historie o počátcích pěstování vinné révy na Jižní Moravě-v oblasti Pavlovských vrchů.

VINORODÉ STRÁNĚ POD PÁLAVOU

Bylo to možná jednoho teplého podzimního dne k večeru roku 276 po Kristu, kdy dorazily přední hlídky římských legií, vyčerpané dlouhým pochodem, k břehů neveliké, ale rybnaté řeky Dyje pod Pálavskými vrchy.

Za ranního úsvitu dorazil do ležení hlavní voj. Rozkaz nejvyššího velitele, římského císaře Marka Aurelia Proba, zněl jasně. Prorazit do nejsevernějších oblastí nad mohutnou řeku Ister (Dunaj) a zajistit tak bezpečnost říše proti barbarům od severu. Ještě dnes se nacházejí nad starými sklepy u silnice vedoucí od Mikulova k Brnu blízko zatopené obce Mušova na návrší zbytky opevnění tábora římských legií, který zde stál až do vyvrácení říše Germány.

Tyto legie mají nemalou zásluhu na počátcích pěstování révy vinné v uvedených oblastech. Země zde sice oplývala zvěří a rybami, ale zásoby vína docházely z centra nepravidelně a žízeň byla neustále. Vojáci, zvyklí na přiděly vína, reptali a odmítali pít vodu z řeky, která byla sice dobrá pro ryby a na mytí zaprášených nohou, ale víno v žádném případě nemohla nahradit.

Po vybudování pevného tábora čekali vojáci marně na nové přiděly vína z oblasti kolem Středozemního moře, v nichž bylo pěstování révy velmi rozšířené.

I zamyslel se moudrý císař nad tímto stavem a vydal rozkaz, aby římské legie zakládaly v nových severních územích států vinice. Tak se stalo, že kolem Pavlovských vrchů se již v těch dobách zazelenaly nové, dosud zde neznámé rostliny. Jejich plody byly sladké hrozny, šťavnaté a chutné, jejichž šťáva byla po určitém čase opojná, hřejivá, aromatická, chuti harmonické a barvy zlato-žlutozelené.

Tak zde pomalu zdomácněla tato rostlina, latinsky zvaná vitis vinifera a bohatě zde rodila za vlády Rastislava, Mojmíra a také Svatopluka, který vynikající víno v sudech exportoval již koncem prvního tisíciletí českým knížatům do Prahy.

Pokrač.11.1.1.

Jazyky římských legií i vládců Velké Moravy brzy rozpoznaly nevšední vlastnosti nového nápoje, na jehož vysokou jakost má rozhodující vliv složení půdy i klimatické podmínky, sklon svahu a jeho ošetřování ve sklepech.

Zpráva o mimořádné jakosti vína z nejsevernějších oblastí nově připojených k Římu se tedy rychle donesla až do samého centra říše. Byl vydán další císařský rozkaz: „V nádobách hliněných (amforách), kožených pytlích i nádobách dřevěných budiž posíláno víno zcela vykvašené z oblasti soutoku Dyje, Moravy a Dunaje do centra říše po lodích.“ A tak putovaly přebytky vína z jižní Moravy až do Říma. O těchto obchodních transakcích jsou prý uchovány dosud písemné doklady v budapeštském muzeu.

Každý dnešní návštěvník jižní Moravy, města Mikulova a jiných známých vinařských obcí kolem Pálavy může ochutnat víno, které bývalo kdysi nápojem římských vojevůdců i vládců Velké Moravy.

Tradiční Pálavské vinobraní, konané vždy uprostřed září, kdy hrozny nad sluncem zalitých stráních dozrávají, je tedy také oslavou více než tisíciletého pěstování révy vinné v této proslavené oblasti. Symbolizuje kontinuitu mezi slavnostmi našich předků v říši Velkomoravské a současných vinařů.

Dnes se přírodní víno stává součástí dobrého stolničení a je jako víno odrůdové, značkové, šumivé, červené či bílé vhodným doplňkem téměř ke všem druhům pokrmů, zejména masitým a k sýrům.

(konec citace)

Jedná se o úryvek z knihy J. Pátka "Vino je věčné"